

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN LUCAS

¹ Ama yahn ihyān, dirun ye rine quenān yahn deht-
enduh che chi vān uvo, ² nduhcā che a rente ihyān che,
nde ro che canān, ndihchero mān ye mān, cahndudo ye
Ndudo yahn Dendiohs mān. ³ Ndiḥ Teófilo che yahinó
ndih, namin rāhcó che ndāhcā che tihcā dín. Chemin che
ndeh nduyo nedin dāmá nduco cudādo, ndudo yahn queri
āma che chi. Mān ne, a dirún yahn ne nducuahn chemin,
⁴ cāva che codevano ndah ne te cuāco ndudo che chicuahn
ihyān ndih.

*Tahve Dendiohs āma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyān
Juan Bautista*

⁵ Cuahn che quenān Herodes rey yahn Judea ne, chih-
nde āma chidocuyān che duche ye Zacarías, ndāta yahn
Abías. Ihyān ndāhta yahn ye ne, duche ye Elisabet,
ndāta yahn Aarón. ⁶ Nduḥ che o ye ne, ndah ihyān
ye, ne redinahn ye nducuahn che rihquentiyon Dihvo vo
Dendiohs. ⁷ Ate metah dāya ye, te Elisabet ne, hua rendāca
dāya ye. Avāne ne, nduh che o ye ne, a ndico ye.

⁸ Ama yune ne, quendāḥ yahn chidocuyān che
combihero yahn Zacarías che covāḥ ye nān Dendiohs.
⁹ Chidocuyān chahn ne, ro ro redin ye sortear deh ntiyon
dín queri āma ye, ne ro min ne, quendāḥ yahn Zacarías
che condā ye chete yāco chahte yahn Dihvo vo, cahcoyāḥn
ye cuhn. ¹⁰ Ura che riche cuhn me ne, revāḥ nducoyāca
ihyān yān, chenun ye cuāḥn chevah. ¹¹ Tuhme chihndero
āma ángel che dechuh Dendiohs, chandi ye nān Zacarías
lādo tāḥ cuāco yahn nān ta. ¹² Cuahn che ndihchero

Zacarías ángel me ne, ama dihya ye chi. ¹³ Ate rahn ángel me ri ye ihyan:

—Zacarías, hua dihye co, te a chihnevan Dendiohs che chique. Man ne, ndahta yehn Elisabet ne, ndaca ama sahn daya te, ne conehe che duche se, Juan. ¹⁴ Ama co yene, ne namin co yeno ama yahn ihyan che cuhndeyan se, ¹⁵ te daye ne, chahte vederihquentiyon cah Dendiohs, conan cuma se. Hua cuh se vino, nde hua cuh se nde ama nan nune che din che cocoh se. Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs sahn nde ro che ametah cuhndeyan se. ¹⁶ Ama yahn ihyan nación yahn Israel, din se che ndaconan cotahno ye Dihve ye Dendiohs. ¹⁷ Nda se tahque menan ca che co Dihvo vo, conan cuma se vederihquentiyon nduhca che quenán cuma Elías, cava che ndoyan ihyan nduco indihthe yahn ye man, cava che cotahno ihyan Ndudo yahn Dendiohs nduhca che ritahno ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs man. Tihca cahcoyan se chedave yahn ama yahn ihyan, cava che nevahnecon ye Dihvo vo.

¹⁸ Chiquerune Zacarías ángel me:

—¿Taca cotahnó che rahn ne ne?, te u ne, a indihthe u. Namin ihyan ndahta yahn, a indihthe ye.

¹⁹ Ndahconan ángel me yahn ye:

—U ne, Gabriel che redinahn che rihquentiyon Dendiohs. Man ye tahve ye u, cava che cahma ndoque ndudo ndah cuh. ²⁰ Ndudo che a rahn ndoque ne, va che conahn, ate nducote hua chitehne ne, co lihme di, ne hua co nte nde nda ro che cuhndeyan daye.

²¹ Numanahn min ne, ihyan yan chahn ne, chenán rino ye, ne rahn ino ye che ama rendah Zacarías chete yaco. ²² Cuahn che ndiquendahe ye ne, redin tah redin nan ye, te chi lihme ye. Tuhme chenahn ihyan chahn che ndihchero ye ama vederihno chete yaco.

²³ Cuahn che chihno ndate che quenan Zacarías ntiyon min ne, conahn ye ndevaco ye. ²⁴ Chuh neve ro min ne, a quenun daya ihyan ndahta yahn ye Elisabet. Ihyan min ne, quenun ye vah; hua chahn ye nde ama cuan chete che uhn iyo, ne ndedecadino ye: ²⁵ “Dihvé Dendiohs din ye vederihno cuh nducó. Man ne, ametah co cuihnán nan ihyan.”

Nda ama ángel, checu ye ndudo che cuhndeyan Dihvo vo Jesucristo

²⁶ Chihno te an iyo ne, tahve tun Dendiohs ángel Gabriel, cuahn ye ama yan lihn che duche Nazaret, estado yahn Galilea. ²⁷ Nda ye ndudo che dechuh Dendiohs yahn ama ndahta ntuco che duche ye María. Ndahta me ne, a va ndudo yahn ye che cahnevaco ye nduco José, ama ihyan che ndata yahn David. ²⁸ Cuahn che nda ángel me nan che quenun ndahta me ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Necuma di. Dendiohs ne, yahino ye di, ne nduco ye di. A tendahnun ye di van nducoyaca ndahta.

²⁹ Cuahn che chihnevan ye che rahn ángel me ne, cuahn ino ye, ne ndedecadino ye: “¿Dehra cuande che tihca rahn ye nducó?” ³⁰ Tuhme rahn ángel me ri ye ihyan:

—María, dehve rahque, te Dendiohs ne, yahino ye di.

³¹ Man ne, ndaca ama daye, ne conehe che duche ye, JESUS. ³² Ihyan min ne, ama chahte vederihquentiyon conan cuma ye, te Daya Dendiohs che ama yudo ye ihyan. Dihvo vo Dendiohs ne, ndahco ye vederihquentiyon che quenan cuma David tah ye. ³³ Cahcantiyon ye ihyan nación yahn Israel, ne hua cuihno vederihquentiyon yahn ye.

³⁴ Tuhme chiquerune María ángel me:

—¿Taca co conahn che rahn ne ne?, te u ne, ametah cahnevaco.

³⁵ Ndahconan ángel me yahn ye:

—Co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun di, ne nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs conahn. Chemin che daye che cuhndeyan ne, Daya Ndah yahn Dendiohs. ³⁶ A ndihche che din Dendiohs nduco tahn vih Elisabet. Andahre a ndico te, ne hua rendaça daya te, ate man ne, quenun daya te a chi an iyo, ³⁷ te Dendiohs ne, nducuahn che nahn ye ne, rinahn.

³⁸ Tuhme rahn María:

—Conahn nduhça che rahn ne, te u ne, renevahnecún che rihquentiyon Dihvé Dendiohs.

Chihno min ne, conahn ángel me.

Chahn María chendihchero ye Elisabet

³⁹ Ama o ro min ne, cuahn María ama yan che va cuahn icoyahn, estado yahn Judea. ⁴⁰ Nda ye min ne, min chenda ye chete vaco Zacarías, ne necah ye Dendiohs Elisabet. ⁴¹ Ndetahn chihnevan Elisabet che necah María Dendiohs ihyan ne, nuhn decuah yahn ye che quenun chete ye, ne chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs, quenun ihyan. ⁴² Rahn ye:

—Van nducoyaca ndahta ne, a tendahnun Dendiohs di. Namin a tendahnun ye daye. ⁴³ Di che co chaco Dihvé. ¿Taça che man cochi quendihchero u? ⁴⁴ Ndetahno che nte Dendiohs u ne, nuhn dayá che quenun cheté che chi yeno. ⁴⁵ ¡Ndah ro yehn che chitehne!, te conahn ndoque ndudo che dechuh Dihvo vo Dendiohs.

⁴⁶ Tuhme rahn María:

Numacuahn chedave yáhn, rendeva yavenan Dihvé Dendiohs.

⁴⁷ Ama yenó nduco ye, te ndedevahn ye u.

⁴⁸ Andahre ama chevah u nan ye, ate necahco ye u.

Man ne, nducoyaca ihyan cahma ye te ndah ro yáhn,

⁴⁹ te Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye din ye vederihno nducó.

Ihyan min che cuāco, runecāde ye nān nducuahn.

⁵⁰ Numacuahn ro renan vahino ye nducoyāca ihyan che renevahnecun ye ihyan.

⁵¹ Ihyan min ne, redin ye vederihno rahte.

Rendāhco ndiya ye ihyan che yāde ye.

⁵² Rehnevi ye vederihquentiyon yahn ihyan che ndinān ye,

ne redin ye che rinān ihyan che necun ye.

⁵³ Rinan ye ihyan che renevahnecun ye Ndudo yahn ye, ne rihcomān ye ihyan che rahco ye che nde hua rendotēnan ye ihyan.

⁵⁴ Redin ye cudādo ihyan naciōn yahn Israel, ne renan vahino ye ihyan,

⁵⁵ nduhcā che cāh ye ndudo yahn ye

indihte yuhn vo Abraham nduco nducoyāca ndata yahn ye.

⁵⁶ Tenduh ino iyo quenan María vāco Elisabet, tuhme conāhn ye ndevāco ye.

Chihndeyan Juān Bautista

⁵⁷ Cuahn che tuno ro yahn Elisabet ne, chihndeyan daya ye. ⁵⁸ Nducoyāca ihyan nino ndevāco ye nduco ihyan yahn ye ne, a devano ye te āma quenan vahino Dendiohs ihyan, ne chi yeno ye nduco vih. ⁵⁹ Chi nine ro ne, cuahn ihyan cāva che conahn ye seña decuāh me, ne nahn conahn ye che duche se Zacarías, nduhcā che duche chida se. ⁶⁰ Ate rahñ chaco se.

—Hua, te Juān conan che duche se.

⁶¹ Rahñ ihyan chahn:

—¿Dehco ne?, te ametah nde āma ihyan yahn nchuhn che tihcā duche ye.

⁶² Tuhme din tāh ye che tumerune ye chida se tācā nahn ye che conan che duche se. ⁶³ Din tāh chida se, chica ye nān che dirun ye, ne chaconahn ye: “Juān duche

se.” Tuhme cuahn ino ihyan chahn. ⁶⁴ A ura min no nuhnde cava chihya Zacarías, ndiquendah cah̄n ye, ne canan ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs. ⁶⁵ Nde tahque cuahn ino ihyan chahn chi, ne chetuhn ndudo me numachahte estado yahn Judea. ⁶⁶ Nducoyaca ihyan che checadino ye ne, rente ye nduco vih:

—¡Ama chahte ntiyon conan cuma sahn dihn cah̄!

Tihca rahn ye, te Dendiohs ne, nduco ye sahn.

Nduhca che cahndudo Zacarías

⁶⁷ Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs, quenun Zacarías, ne cahndudo ye:

⁶⁸ Ndeva vo yavenan Dihvo vo Dendiohs yahn Israel, te ndedevahn ye uvo yahn ye.

⁶⁹ Van ndata yahn David, ihyan min che dinahn ye ndudo yahn ye ne, a tendahnun ye ama ihyan che ndedevahn ye uvo numacuahn vederihquentiyon yahn ye,

⁷⁰ nduhca che cah̄ ye ndudo yahn ye ro menan, cahndudo ihyan ndah che profeta yahn ye.

⁷¹ Tihca ndedevahn ye uvo nan nducoyaca ihyan che hua ri rendihche ye uvo.

⁷² Renan vahino ye indihthe yuhn vo, ne redinahn ye ndudo ndah yahn ye che chihco cade ye.

⁷³ Ndudo min che cah̄ ye indihthe yuhn vo Abraham,

⁷⁴ che ndedevahn ye uvo nan ihyan che hua ri rendihche ye uvo, cava che numa ino vo ndeva vo yavenan ye.

⁷⁵ Numacuahn ro che cuahtenan vo iyehense cuh ne, nahn che dave chedave yuhn vo nan ye.

⁷⁶ Di, daya man, cuahndode ndudo yahn Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye.

Cahn tahque menan ca che co Dihvo vo, cahcoyan chedave yahn ihyan, cava che nevah necun ye ihyan.

⁷⁷ Cah, checadino ihyan che ndedevahn Dendiohs uvo yahn ye, te nchahco ye nunde yuhn vo.

⁷⁸ Dendiohs yuhn vo ne, ama quenah vāhino ye ihyan iyehñse. Chemin che cāca Daya ye vahchetero,

⁷⁹ ndedevahn ye ihyan che cāhnda yahn ye che vate ye tāh vederih, din ye che ndāhca cuahtenan ye.

⁸⁰ Me sahn dihn me ne, chihta se, ne chi chahte vededevano yahn se. Quechica se yahn ñan che metah duhva, nde ndā ro che canān cahndudo se ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ihyan nación yahn Israel.

2

Chihndeyan Dihvo vo Jesucristo

¹ Tahn min ne, chihquentiyon emperador Augusto César che conan cāca nducoyāca ihyan che vate ye numachahte ñan che rihquentiyon ye. ² Quenan Cirenio gobernador yahn Siria, ne cade ro min canān raconahn cāca se ihyan. ³ Nducoyāca ihyan, adecotino che chenan ye ne, va che cāhn ye, conan cāca ye yan ñan che chica ndata yahn ye. ⁴ José ne, chica ye yan Nazaret, estado yahn Galilea, cuahn ye yan Belén, estado yahn Judea, yan vāco David, te ndata yahn David ihyan. ⁵ Min va che conan cāca ye. Namin min va che conan cāca María, ihyan min che va ndudo yahn ye che cahnevāco ye nduco vih. Ihyan min ne, a nun cuhndeyan daya ye. ⁶ Cuahn che chenan ye Belén ne, ndā ro yahn María che cuacoyahn ye. ⁷ Min chihndeyan daya ye che menān, ne chahcotuma ye decuah me nduco tino. Nducote hua ndāca ye nde ama vah ne, chahtenan ye ama vāco yuhdo. Chete ama inguhto ñan che reh nun yuhdo, min din dave ye ñan che chacondihte ye decuah me.

⁸ Nino yan Belén vatenduche ama o ihyan, redin ye cudādo itecuche yahn ye. ⁹ Nahmin ne, ndā ama ángel

che dechuh Dihvo vo Dendiohs n̄an ihyan chahn. Aden̄an chiya dave n̄an che chenun ye, ne āma dihya ye chi. ¹⁰ Ate r̄ahn ángel me ri ye ihyan:

—Hua dihya nchuhn co, te cochí, checú āma ndudo ndah, ne āma co yeno nducoȳaca ihyan. ¹¹ Mān ro cuh ne, min yān vāco David chihndeȳan āma decuāh. A decuāh min che Dihvo vo CRISTO, ihyan min che ndedevahn ye nchuhn. ¹² Codevano nchuhn te cuāco ndudo che rí nchuhn, te nt̄aca ne decuāh me, ndacotuma tino, quendite chete vāco yuhdo.

¹³ Aden̄an ndā āma yāhn ángel che chica ye vahchetero, chinduco ye ángel me, ndeva ye yaven̄an Dendiohs, ne r̄ahn ye:

¹⁴ ¡Ndah̄ca che ndeva nducoȳaca ihyan numacuahn vedeyeno yaven̄an Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero!

Muhn iyeh̄nse cuh ne, nducoȳaca ihyan che yeno Dendiohs nduco ye ne, din Dendiohs che ndah̄ca cuahtenan ye nduco vih.

¹⁵ Cuahn che con̄ahn ángel chahn vahchetero ne, ihyan che redin ye cud̄ado itecuche ne, r̄ahn ye:

—Cuhn vo nduco vih yān Belén, quendihchero vo vederihno che chi, nduh̄ca che dechuh Dendiohs ndudo yuhn vo.

¹⁶ Ndetah̄no cuahn ihyan chahn, ne nt̄aca ye María nduco José nduco decuāh me che quendite chete vāco yuhdo. ¹⁷ Cuahn che ndihchero ihyan chahn decuāh me ne, rente ye nduh̄ca che r̄ahn ángel me yāhn decuāh me.

¹⁸ Nducoȳaca ihyan che chihnevan ye che rente ihyan chahn ne, āma r̄ahn ino ye. ¹⁹ María ne, quenun ino ye nducuahn che rente ihyan chahn, ne ndeva ye ndudo me chete chedave yāhn ye. ²⁰ Tuhme con̄ahn ihyan chahn, rendeva ye numacuahn vedeyeno yaven̄an Dendiohs, te a

chinahn nducuahn ndudo che dechuh Dendiohs yahn ye, ne a mañ ye chihnevan ye mañ, ndihchero ye mañ.

Simeón nduco Ana

²¹ Chi nine ro me ne, nahn ye seña decuah me, ne chaconahn ye che duche JESUS, a nduhca che rahn ángel me ri ye María nde ro menañ cuahn che ametah conun daya ye.

²² Moisés ne, dirun ye te ihyan ndahta che cuacoyahn ye ne, hua co condá ye chete yaco, nde tuno ro che a ndihco cade Dendiohs. María ne, quenan rino ye nde tuno ro min, tuhme cuahn ye nduco José yan Jerusalén, quenda ye decuah me, cava che nahma ye nan Dendiohs. ²³ Tihca din ye, te a nihnde cade nan ley yahn Dendiohs: “Nducoyaca checayha chahn che rahteyan menan ne, va che cahco vih ihyan, cava che din ntiyon yahn Dendiohs.” ²⁴ Namin ndihco cade Dendiohs te nducoyaca ihyan ndahta che cuhndeyan daya ye ne, va che cah ye o icui, o o pichón cayha, cava che co te vedino, ne cah María vedino min.

²⁵ Ro min ne, min yan Jerusalén va ama ihyan che duche ye Simeón. Ihyan min ne, ndah ihyan ye nan Dendiohs, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Quenan rino ye ro che ndedevahn Dendiohs ihyan nación yahn Israel. ²⁶ Cah Vaco Ndah yahn Dendiohs, che checadino ye te hua coh ye nde nda ro che ndihchero mañ ye ihyan min che dechuh Dihvo vo Dendiohs, cava che ndedevahn ye ihyan iyehense. ²⁷ Din Vaco Dendiohs che cuahn Simeón yaco chahte, ne ura min nda José nduco María cava che nahma ye decuah me nan Dendiohs nduhca che a nihnde cade nan ley che dirun Moisés. ²⁸ Simeón ne, chetah ye decuah me, quenuh ye. Ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, ne rahn ye:

²⁹ Dihvé Dendiohs, mañ ne, a co ndaca iyehense cuh.

Hua dehva rahcó, te a chinahn ndudo che te ne, checad-
inó.

³⁰ A ndihchero mán decuah cuh yahn ne che ndedevahn
ihyan iyehnse.

³¹ A dechuh ne cava che ndedevahn ihyan iyehnse.

³² Mán che cuaco codevano ihyan tama nación Ndudo
yahn ne, ne ndeva nducoyaca ihyan yavenan ihyan
yahn ne, ihyan nación yahn Israel.

³³ José nduco María ne, ama chahn ino ye yahn ndudo
che tihca rahn Simeón yahn decuah me. ³⁴ Tuhme chica
Simeón Dendiohs cava ihyan chahn, ne rahn ye nduco
María:

—Condihche. Cuahn che cuihta decuah cuh che
dechuh Dendiohs ne, ama yahn ihyan co tan ye nduco.
Chemin che van ihyan nación yahn Israel ne, ama yahn
ihyan ndevahn ye, ne ama yahn ye conda ye. ³⁵ Nduco
tihca cuhnde ro vederendedecadino yahn queri ama ye.
Me di ne, va che choh ama vedeyah chahte.

³⁶ Min chete yaco quenun ama indihte ndahta che
duche ye Ana. Ihyan min ne, rahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs. Fanuel duche chida ye, ndahta yahn Aser. Chi-
hno ndache nduyo che chihnevaco ye ne, chih inchahn ye.

³⁷ Ro min ne, a cun raco cun nduyo ye. Ro mán, vino mán,
quenun ye chete yaco, revah ye mán, rihnde ye yahte
mán. ³⁸ Nda ye ura min, ne necah ye nundihve cuahn
Dendiohs. Cahndudo ye yahn decuah me, chihnevan
ama yahn ihyan che chenan rino ye ro che ndedevahn
Dendiohs ihyan yan Jerusalén.

Chihta Dihvo vo Jesucristo yan Nazaret

³⁹ José nduco María ne, dinahn ye nducuahn che ndihco
cade Dendiohs, tuhme conahn ye yan vaco ye Nazaret,
estado yahn Galilea. ⁴⁰ Dihvo vo Jesucristo ne, rihta ye,

ne ȁma va vededevano yahn ye. Dendiohs ne, ȁma yahino ye ihyan.

Quenun Dihvo vo Jesucristo ȳaço chahte

⁴¹ Nduyo nduyo, ro che renda vihco ro yudo ne, rahn José nduco María ȳan Jerusalén. ⁴² Cuahn che chi Dihvo vo ndichio nduyo ne, cuahn tun ihyan chahn vihco me. ⁴³ Chuh vihco me ne, conȁhn ye, nde hua devano ye te quenun ca Dihvo vo min ȳan Jerusalén. ⁴⁴ Raħco ye te co ȳan ihyan che a conȁhn ye chinduco ye, ne rinuhn ye ihyan ȳan ihyan yahn ye maȁn, ihyan rendihche ye maȁn. A numa ro vatechica ye, ⁴⁵ ate nducote hua ntȁca ye ihyan ne, ndaconan tun ye ȳan Jerusalén, rinuhn ye ihyan.

⁴⁶ Nde naȁn che chi ino ro che rinuhn ye ihyan ne, ntȁca ye ihyan chete ȳaço ȳan saħn devano ley che dirun Moisés. Min quenun ye, rihnevan ye che rente saħn chahn maȁn, retumarune ye saħn maȁn. ⁴⁷ Namin saħn chahn ne, retumarune se ihyan, ne ȁma rahn ino se yahn che ȁma va vededevano yahn ye maȁn, yahn ndudo che rendahconan ye maȁn. ⁴⁸ Cuahn che ndihchero José nduco María che min quenun ye ne, ȁma chahn ino ye, ne raħn María:

—Dayá, ¿dehco che tihca din nduco nuhn?, te u nduco chide, ȁma chuhrihn nuhn, rendedecadino nuhn cave, rinuhn nuhn di.

⁴⁹ Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—¿Dehco che rinuhn nchuhn u? ¿A hua devano te naȁn ntiyon yahn Chidá va che conán?

⁵⁰ Ate hua chenahn ihyan chahn deh cuande che tihca raħn ye.

⁵¹ Tuhme conȁhn ye nduco ihyan chahn ȳan ȳaço ye, Nazaret. Quendi redinahn ye che raħn ihyan chahn, ne quenun ino María nducuahn. ⁵² Dihvo vo ne, chihta ye, ne chi chahte vededevano yahn ye. Ndaħca quenun ye naȁn Dendiohs maȁn, naȁn ihyan maȁn.

3

Rahndudo Juḡn Bautista che va che nto ino ihyan nunde yahn ye

¹ Cuahn che chi ntihton nduyo che quenan Tiberio César emperador ne, Poncio Pilato quenan se gobernador yahn Judea. Herodes quenan se gobernador yahn Galilea, ne dihno Herodes che duche se Felipe, quenan se gobernador yahn Iturea nduco Traconite. Lisanías quenan se gobernador yahn Abilinia. ² Anás nduco Caifás che chidocuyan che tahque ndinan. Nduyo min quechica Juḡn, ḡaya Zacarías, yahn nan che metah duhva. Min caḡ Dendiohs che checadino ye ndudo che cuahndudo ye. ³ Chihto ico Jordán canḡn rahndudo Juḡn che nto ino ihyan nunde yahn ye man, che cuedenune ye man, cava che nchahco Dendiohs yahn ye. ⁴ Tihca chinahn nduhca che dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

Cuahndudo ama se min yahn nan che metah duhva tuhca: “Cuihcoyan nchuhn chedave yahn ne, te a nun nda Dihvo vo.

⁵ Ihyan che redendah ye yune che ndahca ne, rendedecuto ye ya man,

rihtera ye ico man, cuete man, reneḡn cuaco ye nan che cueh man,

rendahco nahn ye nan che chihnga man.

Tihca va che cahcoyan ihyan chedave yahn ye,

⁶ te codevano nducoyaca ihyan che ndedevahn Dendiohs ihyan.”

⁷ Rahḡn Juḡn ri ye ihyan che renda ye cava che cuedenune ye:

—Nchuhn ne, nduhca cu tan tihchan ne. Hua rahco ne che nduco che cuedenune ne a ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs che va che conahn. ⁸ Va che nto ino nchuhn nunde yahn ne man, ndahca cuahtenan ne nan

Dendiohs mān. Hua ndere rāhco ne che cochihve yahn ne che ndāta yahn Abraham nchuhn, te hua redinahn ne. Ndete che nahn Dendiohs che ndere co yahn ndāta yahn Abraham ne, andahre nan tu che tuhchan, co ndedecuan ca ye ndāta yahn ihyan min. ⁹ Nduhca che rihca ihyan yahn ndāta che hua richihve ndute yahn, riquiyahn ye ne, tihca a nun techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan.

¹⁰ Tuhme tumerune ihyan:

—¿Deh va che din nuhn ne?

¹¹ Ndahconan Juān yahn ye:

—Ihyan che va o tino yahn ye ne, va che cah ye ama yahn ihyan che metah yahn ye, ne ihyan che va che reh ye ne, va che conan ye ihyan che metah che cheh ye.

¹² Namin ndā ama o sahn rica tumecađiyo cava che cuedenune se, ne tumerune se:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che din nuhn ne?

¹³ Ndahconan Juān yahn se:

—Hua caca nchuhn tumecađiyo che tahque ndeh che co che rihquentiyon ley.

¹⁴ Namin ama o sandado ne, tumerune se:

—Nuhn, ¿deh va che din nuhn ne?

Ndahconan Juān yahn se:

—Hua duco nchuhn. Hua ndere cuih nunde ne yahn ihyan. Cuahtenan ne vedeyeno nduco tume che renevi-hve nchuhn.

¹⁵ Ama yahn ihyan rendedecadino ye yahn Juān, ne recah yeno ye chedave yahn ye, te rāhco ye te co a ihyan min che va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense.

¹⁶ Ate rāhn Juān ri ye nducoyaca ihyan:

—Ndiyu u. Cochi tama ihyan che tahque chahte ved-erihquentiyon yahn ye che co u. U ne, nde hua redin yahn che co mare ama sahn decahya yahn ye. U ne, rehdenuné ihyan, ate ihyan min ne, din ye che conun

Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn man, din ye castigo ihyan nunde man. ¹⁷ Cuahn che retiveyato ihyan trigo ne, renevahn ye ndute yahn, rih ndah ye. Ate dacheyama yahn ne, rene din dama ye, rihquiyahn ye. Atihnoca ihyan min, te a nun techecade ye yahn nducoyaca ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs ne, quenda ye ihyan vahchetero, ne ihyan che hua ndah ye ne, dechuh ye ihyan van ruchiyahn che hua rintoh.

¹⁸ Nduco ama ndeh ndudo che tuhchan, rahndudo Juan, ricuahn ye ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs. ¹⁹ Juan ne, riyahve ye gobernador Herodes yahn che quenan se nduco Herodías, ndahta yahn dihno se Felipe. Namin riyahve ye sahn yahn nducuahn nunde yahn se. ²⁰ Chemin che chihquentiyon se che quenun Juan vacoyahn, ne nduco chemin decuihta nduh se nunde yahn se.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

²¹ Cuahn che chihno chedenune ama yahn ihyan nación yahn Israel ne, nda Dihvo vo, chedenune ye. Chihno min ne, nahmin che revah ye ne, ndondah vahchetero.

²² Nduhca che ro ama icui ne, tihca chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs, chiya, quenun ihyan. Tuhme chihnevan ye ama ndudo che chica vahchetero che rahn:

—Di che Dayá. Yahinó di. Ama yenó ndoque.

²³⁻³⁸ A tahn min che canan Dihvo vo, redin ye ntiyon yahn ye. A ri ye tenduh ndico ndiche nduyo.

Tuhca cochi ndata yahn Dihvo vo Jesucristo

Nde nan che canan ne, dendah Dendiohs Adán. Daya Adán ne, Set. Daya Set ne, Enós. Daya Enós ne, Cainán. Daya Cainán ne, Mahalaleel. Daya Mahalaleel ne, Jared. Daya Jared ne, Enoc. Daya Enoc ne, Matusalén. Daya Matusalén ne, Lamec. Daya Lamec ne, Noé. Daya Noé ne, Sem. Daya Sem ne, Arfaxad. Daya Arfaxad ne, Cainán.

Daya Cainán ne, Sala. Daya Sala ne, Heber. Daya Heber ne, Peleg. Daya Peleg ne, Ragau. Daya Ragau ne, Serug. Daya Serug ne, Nacor. Daya Nacor ne, Taré. Daya Taré ne, Abraham. Daya Abraham ne, Isaac. Daya Isaac ne, Jacob. Daya Jacob ne, Judá. Daya Judá ne, Fares. Daya Fares ne, Esrom. Daya Esrom ne, Aram. Daya Aram ne, Aminadab. Daya Aminadab ne, Naasón. Daya Naasón ne, Salmón. Daya Salmón ne, Booz. Daya Booz ne, Obed. Daya Obed ne, Isaí. Daya Isaí ne, David. Daya David ne, Natán. Daya Natán ne, Matata. Daya Matata ne, Mainán. Daya Mainán ne, Melea. Daya Melea ne, Eliaquim. Daya Eliaquim ne, Jonán. Daya Jonán ne, José. Daya José ne, Judá. Daya Judá ne, Simeón. Daya Simeón ne, Leví. Daya Leví ne, Matat. Daya Matat ne, Jorim. Daya Jorim ne, Eliezer. Daya Eliezer ne, Josué. Daya Josué ne, Er. Daya Er ne, Elmodam. Daya Elmodam ne, Cosam. Daya Cosam ne, Adi. Daya Adi ne, Melqui. Daya Melqui ne, Neri. Daya Neri ne, Salatiel. Daya Salatiel ne, Zorobabel. Daya Zorobabel ne, Resa. Daya Resa ne, Joana. Daya Joana ne, Judá. Daya Judá ne, Semei. Daya Semei ne, Matatías. Daya Matatías ne, Maat. Daya Maat ne, Nagai. Daya Nagai ne, Esli. Daya Esli ne, Nahum. Daya Nahum ne, Amós. Daya Amós ne, Matatías. Daya Matatías ne, José. Daya José ne, Jana. Daya Jana ne, Melqui. Daya Melqui ne, Leví. Daya Leví ne, Matat. Daya Matat ne, Elí. Daya Elí ne, José.

Tihca cochi ndata yahn José. Nducoyaca ihyan ne, rahco ye te Dihvo vo Jesucristo ne, daya José ihyan.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

¹ Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne chica ye min ico Jordán. Din Vaco Dendiohs che cuahn ye yahn nan che metah duhva. ² Min quenun ye o raco ro,

ne chundah ne, retumarande se ihyan. Nducuahñ ro min ne, hua cheh ye, ne chihno min ne, chi cuico ye. ³ Tuhme rahn chundah me ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, cuihqentiyaon ne tu cuh che ndaconda pan.

⁴ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Ndiyu deman nduco pan co conun ico ihyan, te namin rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs.”

⁵ Tuhme quenda chundah me Dihvo vo ama tingüete yaco, ne venchahteno nahma se ihyan nducuahñ vederihquentiyaon che va iyehñse. ⁶ Rahn se ri se ihyan:

—U té nducuahñ vederihquentiyaon che tihchan ndih, ndete che dinahn ne che cahmá, te u va táh nducuahñ, ne adecoduhno ihyan che náhn ne, co cáh ihyan. ⁷ Ndete che cahntihya ne nán, ndeva ne yavenán ne, co yahn ne nducuahñ.

⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuehn vane chundah, te nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Cuendeva yavenan Dihve Dendiohs, ne a ihyan min no codinehn che cahma ye.”

⁹ Tuhme quenda se ihyan tin yaco chahte yahn yan Jerusalén, ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, cava ne muhn.

¹⁰ Hua dehva co yahn ne, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs:

Dechuh Dendiohs ángel yahn ye cava che conduco ye ndih,

¹¹ din ye cudado ndih cava che hua dehva co yahn ne.

¹² Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Namin nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Hua tumarende Dihve Dendiohs.”

¹³ Cuahn che chihno tumarande chundah me Dihvo vo ne, conahn se. Quenan rino se nde nda ama ro che ndahca cava se.

Dihvo vo Jesucristo ne, canan redin ye ntiyon yahn ye estado yahn Galilea

¹⁴ Dihvo vo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ne conahn ye estado yahn Galilea. Nducuahn yan ne, ama chetuhn ndudo yahn vederihquentiyon che quenan cuma ye. ¹⁵ Ricuahn ye chete yaco, ne rendeva nducoyaca ihyan yavenan ye.

Ndetendah ihyan Dihvo vo Jesucristo yan Nazaret

¹⁶ Nda Dihvo vo yan Nazaret nan che chihta ye, ne rahn ye yaco ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan. Ama ro ne, chenda ye chete yaco, ne chandi ye cava che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs. ¹⁷ Sahn che redin cudado yaco me ne, cah se caca che dirun ihyan profeta Isaías ihyan. Cuahn che nta ye caca me ne, cahndudo ye nan che ndirun tuhca:

¹⁸ Vaco Dihvé Dendiohs ne, quenun u.

Dechuh Dendiohs u, cava che cacuahn ndudo ndah yahn ye, cahnevan nducoyaca ihyan che necun ye man, cava che cuahndudó che va ye vedeyeno che nchahco ye yahn ihyan che nto ino ye nunde yahn ye man.

¹⁹ Dín che co ro nan ihyan che hua ro nan ye man, ndedevahn ihyan che yah rahno ye, redin nunde yahn ye man, cuahndudó nduhca che yahino Dihvo vo Dendiohs ihyan iyehse man.

²⁰ Chihno min ne, ndechetihve Dihvo vo caca me, necah ye sahn che redin cudado yaco me, ne chihnde ye. Nducoyaca ihyan che chenun ye chete yaco me ne, vateyan ye numacuahn vedenehun. ²¹ Tuhme rahn ye:

—M̄an ro cuh ne, a chinahn ndudo che chihno cahndudó, chihnevan nchuhn.

²² Chi yeno nducoyaca ihyan nduco Dihvo vo, ne rahn ino ye yahn ndudo ndah che rente ye. Ate canan tumerune ye van man ye nduco vih:

—¿A ndiyu sahn tih che daya José me?

²³ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco te nahn cahma nchuhn nducó ndudo cuh: “Doctor, tahque ndah che codique man di. Codin muhn yan vaque vederihno nduhca che din min yan Capernaum.”

²⁴ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cuaco rahn ri nchuhn te nde ama ihyan profeta, hua renevahnevan ihyan yan vaco ye ihyan. ²⁵ Ro menan me ne, ama chihnde cuico, te hua chan co ino nduyo quenah man. Ro min ne, ama vate ndahta vah nación yahn Israel, ne andahre min quenah ihyan profeta Elías, ²⁶ ate hua dechuh Dendiohs ihyan, cava che conan ye nde ama ndahta vah chahn. Tahque ndah ye ne, dechuh ye ihyan, cava che conan ye ama ndahta vah yahn tama nación che va te yan Sarepta, nino yan Sidón. ²⁷ Tama yune ne, a nación yahn Israel, vate ama yahn ihyan che ndi ye cah che rechayute. Min quenah profeta Eliseo, ne namin hua din ye che ndoyahn nde ama ihyan chahn. Ate din ye che ndoyahn ama sahn nación yahn Siria che duche se Naamán, andahre sahn tama nación se.

²⁸ Cuahn che chihnevan ihyan che chenun ye chete yaco me che tihca rahn Dihvo vo ne, ama chi tan ye.

²⁹ Ndetahno necuan ihyan chahn, ne quenda ye ihyan numacuahn vedetan cuahn chihto yan nan ama tin yava yaco cava che decava ye ihyan. ³⁰ Ate hua chi din ihyan chahn tihca, te chuh Dihvo vo van nducoyaca ye, ne cuahn ye.

Quenun vaco chihnga ama se

³¹ Nda Dihvo vo Jesucristo yan Capernaum, estado yahn Galilea, ne ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan, ricuahn ye chete yaco. ³² Ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo ne, ama rahn ino ye, te numacuahn vederihquentiyon yahn ye ricuahn ye.

³³ Ama yune ne, chenda Dihvo vo chete yaco me, ne min quenun ama sahn che quenun vaco chihnga sahn. Ama dito cah se:

³⁴ —Ndih, Jesús yahn yan Nazaret, ¿dehco che recahdenun ne yune yahn nuhn? ¿A cochi ne che decuihno ne nuhn ne? U devano duh ndih. Ndi che Daya Dendiohs.

³⁵ Chihquentiyon Dihvo vo vaco chihnga me:

—¡Cuenedihn chende! ¡Cuendiquendah sahn tih!

Ndetahno din vaco chihnga me che chendave sahn min nan nducoyaca ihyan che chenun ye min. Ate hua dehva chi yahn se, ne ndiquendah sahn. ³⁶ Nducoyaca ye ne, ama dihya ye chi, ne rente ye van man ye nduco vih:

—¡Ama chahte vederihquentiyon quenun cuma ihyan tih! ¡Nde vaco chihnga redinahn ndudo yahn ye, ne rendiquendah!

³⁷ Numachahte estado yahn Galilea, chetuhn ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indahn Simón Pedro

³⁸ Chihno min ne, ndiquendah Dihvo vo chete yaco me, ne cuahn ye ndevaco Simón. Indahn Simón ne, quendihte ye, ndi ye cah ihno. Chica ihyan ndevaco ye Dihvo vo che din ye che ndoyahn ye. ³⁹ Chahn nda ye nan ihyan min, ne chihquentiyon ye che cuavi cah me. Ndetahno ndoyahn ihyan min, ne necuan ye, cah ye, cheh Dihvo vo nduco combiero yahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama yahn ihyan cah

⁴⁰ Ura che a chehche yahn ne, quenda ihyan nducoyaca ihyan cah yahn ye che ndeh nan cah ndi ye, cuahn ye nan Dihvo vo. Nahn tah ye queri ama ihyan cah chahn, ne ndoyahn ye. ⁴¹ Van ihyan cah chahn ne, nduco ama yahn ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne ndetendah Dihvo vo vaco chihnga chahn. Cuahn che rendiquendah ne, rah:

—Ndih che Daya Dendiohs.

Ate chihco yudo Dihvo vo vaco chihnga chahn, ne hua cah yune ye che cahma duh ihyan ye, te a devano che a ihyan min che a va cade che ndedevahn ye ihyan iyehkse.

Quechica Dihvo vo Jesucristo estado yahn Galilea rahndudo ye

⁴² Tama ro cuahn che a chi dave ne, cuahn Dihvo vo ama cuan nan che metah duhva, ne min cuahn ihyan yan, quenuhn ye ihyan. Ntaca ihyan chahn ihyan, ne rahn ye nduco ye che hua ndaca ye min, te nahn ihyan chahn che conan ca ye. ⁴³ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Va che cahn yan chenahn, cacuahn ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a cava chemin che cochí.

⁴⁴ Tuhme quechica ye nduh yan nduh yan, estado yahn Galilea, ricuahn ye chete yaco.

5

Din Dihvo vo Jesucristo vederihno, ne ama yahn yahca chetah Simón nduco combiero yahn ye

¹ Ama yune ne, nti Dihvo vo chihto vine yahn Galilea, ne ama chi dama ihyan nan ye, cava che cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. ² Ndihchero Dihvo vo che vate o barco nan nune chihto vine me. Ihyan che retah yahca ne, a ndiquendah ye chete barco chahn, ne ura min ne, renano ye yana yahn ye. ³ Cuahn Dihvo vo, ne chenda

ye chete barco che yahn Simón, ne chica ye favor ihyan che cacahca ye barco yahn ye nan che hua nino cuahn chihto vine me. Tuhme chihnde ye chete barco me, ne canan chicuahn ye ihyan che ndi dama ye min. ⁴ Cuahn che chihno chicuahn ye ne, rahn ye ri ye Simón:

—Cuicahque barco cuh cuahn nan che yano nune, ne cuh yana yehn cava che cota yahca.

⁵ Ndahconan Simón yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, a numa yan din nuhn ntiyon, ne nde ama yahca hua chetah nuhn. Ate nducote a ndih che rihquentiyon ne ne, cuh yana.

⁶ Tihca din ihyan chahn, ne ama chito yahca nde a canan rendan yana me. ⁷ Tuhme din tah ihyan chahn yahn combiero yahn ye che chenun ye barco che tama me, cava che chi ye conan ye ihyan. Nda ihyan chahn, ne van nducoyaca ye decuto ye yahca nduh che o barco chahn, nde tuno adeche cuehchenun van nune. ⁸ Cuahn che ndihchero Simón che tihca chi ne, chehntihya ye nan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Dihvé, u ne, ndiyu ihyan che co cochí nan ne, te u ne, ihyan nunde u.

⁹ Tihca rahn ye, te cuahn ino ye nduco nducoyaca ihyan chahn yahn vederihno che din Dihvo vo che ama yahn yahca ndaca ye. ¹⁰ Namin cuahn ino nduh che o daya Zebedeo che duche ye Jacobo man, Juan man. Ihyan chahn che combiero yahn Simón. Ate rahn Dihvo vo ri ye Simón:

—Dehve rahque, te nduhca che redin ntiyon che retah yahca ne, man ne, tihca din ntiyon, din dame ihyan cava che conduco ye u.

¹¹ Tuhme ndetendah ihyan chahn barco chahn van nune, ne chihcoman ye ntiyon yahn ye man, dehtenduh yahn ye man, ne cuahn ye, chinduco ye Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi se cah che rechā yute

¹² Ama yune ne, quenān Dihvo vo ama cuān yañ, ne ndā ama sahn che ndi se cah che rechā yute. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se, chehntihya se ñān ye. Chica se favor ihyan, ne rañn se:

—Dihvé, a devanó te co din ne che ndoyáhn, ndete che nahñ ne.

¹³ Nahñ tañ Dihvo vo sahn, ne rañn ye:

—¿Taca hua? Náhn. Mañ ne, a ndoyehn.

Chihno rañn ye chemin ne, a ndetañno ndoyahn se.

¹⁴ Tuhme chihquentiyon ye sahn che hua cañma se nduco nde ama ihyan taça chi che ndoyahn se. Rañn ye ri ye sahn:

—Nducote a ndoyehn ne, cuehn ñān chidocuyan, ne cah vedino che ndihquentiyon Moisés, cava che ndihchero nducoyaca ihyan che a ntoyehn.

¹⁵ Ama nun chetuhn ndudo yahn vederihno che tihcañ din Dihvo vo, ne ama yañ ihyan ri ñāma ye ro ro, cava che cahnevan ye che ricuahn Dihvo vo mañ, cava che ñān Dihvo vo che ndoyahn ihyan che cah ye mañ.

¹⁶ Ura va ne, rañn Dihvo vo demañ ye ñān che metah duhva, ne min revāh ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se

¹⁷ Ama ro cuahn che ricuahn Dihvo vo ne, min vate sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés che chica se nducuahn yañ yahn Judea mañ, yañ Jerusalén mañ, cava che cahnevan se che ricuahn ye. Dihvo vo ne, redin ye che rendoyahn ihyan cah, te quenān cuma ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Dendiohs. ¹⁸ Ura min ndā ama o ihyan, nda ye ama sahn che ndi cheche se, quendite se ñān yundo. Nahñ condañ ihyan chahn nduco

se chete vah, çava che condihte ye sahn nan Dihvo vo.
¹⁹ Ate hua chi chuh ihyan chahn nduco se chendevah, te
 ama yahn ihyan ndito ye min. Tuhme cocha ye tin vah
 me, ne ntihne ye ama ndi ima vah. Nde min ndedevah
 ye yundo nan che quendite se cuahn chete vah nan
 nducoyaca ihyan. Nduco tihca nda se nan Dihvo vo.
²⁰ Ndi hche Dihvo vo nduhca che ritahno ihyan chahn, ne
 rahn ye ri ye sahn che ndi cheche me:

—A nchahcó nunde yehn.

²¹ Sahn fariseo chahn man, sahn devano ley che dirun
 Moisés man ne, rendedecadino se: “¿Duh sahn tih che
 redin duche yahn se Dendiohs?, te nde ama ihyan hua co
 nchahco ye nunde, atenan Dendiohs.”

²² Ate a devano Dihvo vo che tihca rendedecadino sahn
 chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che tihca rendedecadino nchuhn? ²³ ¿Deh
 che tahque ndahca cahmá: “A nchahcó nunde yehn,” o
 cahmá: “cuenecuen, cuique”? ²⁴ Ate çava che cadino
 nchuhn te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va veder-
 ihquentiyon yahn çava che nchahcó nunde yahn ihyan
 muhn iyehse cuh ne, condihche ne.

Tuhme rahn ye ri ye sahn che ndi cheche me:

—Rihquentiyón di. Cuenecuen, cotah yundo yehn,
 conahn ndevaque.

²⁵ Ndetahno necuan se, chetah se yundo yahn se, ne nu-
 macuahn vedeyeno rendeva se yavenan Dendiohs. Chuh
 se mendahn yahn nducoyaca ihyan che chenun ye min,
 ne conahn se ndevaco se. ²⁶ Rahn ino nducoyaca ihyan
 chahn, ne rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenan
 Dendiohs, ne rahn ye:

—Man che cuaco ne, ndihchero vo vederihno.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Leví che conduco se ihyan

²⁷ Cuahn che chica Dihvo vo min ne, ndihchero ye ama sahn rica tume cade iyo che duche se Leví, va se nan che rica se tume. Rahn ye ri ye sahn:

—Cuhn vo ndoque, condoque u.

²⁸ Ndetahno chihcoman se ntiyon yahn se man, nducuah che va yahn se man, ne necuan se, cuahn se, chinduco se Dihvo vo.

²⁹ Adiva ne, chihquentiyon Leví che chindah comida ndevaco se, ne cah se, cheh Dihvo vo nduco ama yahn ihyan, chenun van ama yahn sahn rica tume cade iyo.

³⁰ Ama o sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, chi yudo yahn se, ne tumerune se ihyan apóstol yahn Dihvo vo:

—¿Dehco che tihca redin nchuhn che reh ne, rih ne dama nduco sahn nunde man, nduco sahn rica tume cade iyo man ne?

³¹ Ndahconan Dihvo vo yahn sahn chahn:

—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sahn doctor, ate ihyan che cah ye ne, nahn ye sahn. ³² Atihnoqa u, te nda cava ihyan nunde cava che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cava ihyan che rahco ye che metah nunde yahn ye.

Sahn devano ley che dirun Moisés ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn yahte

³³ Tuhme tumerune sahn chahn Dihvo vo:

—¿Dehco che sahn che rahn nduco Juan Bautista nduco sahn che rahn nduco sahn fariseo ne, ama rahte se yahte man, revah se man, ne sahn che rahn ndoque ne, reh se man, rih se man, ro ro ne?

³⁴ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sahn rihnevaco ne, hua rahte ye yahte. ³⁵ Ate ndete che cuavi sahn min ne, tuhme che cuaco ne, cuahte ye yahte.

³⁶ Namin nte ye t̄ama te o ejemplo, chihnevan s̄ahn chahn:

—Nde ȳama ihyan ne, hua rendeh ye ȳama tino ra ȳava che nec̄ahn̄an ye ȳama tino ndico. Ndete che tihȳa din ye ne, din ye che conda tino ra me. Av̄ane ne, ȳama ndi tino ra n̄an tino ndico ne, chihnga ro, te hua d̄ama. ³⁷ Namin nde ȳama ihyan hua rih ye vino ra chete ima ndico, te redin vino che rendan ima, ne rinda vino m̄an, ima m̄an. ³⁸ Chemin che nahn che cuih ihyan vino ra chete ima ra, ȳava che hua dehva co yahn vino m̄an, ima m̄an. ³⁹ Ihyan che rih ye vino ndico ne, hua nahn cuh ye che ra, te r̄ahn ye te tahque ndah rih̄n vino ndico.

6

Ihyan ap̄ostol ne, tico ye indo trigo

¹ Ȳama ro che rahte tuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo n̄an va chend̄ata. Ihyan ap̄ostol yahn ye ne, tico ye indo trigo, ne rendihvenun t̄ah ye, reh ye ndute yahn. ² Tuhme r̄ahn ȳama o s̄ahn fariseo ri se ihyan chahn:

—¿Dehco che tihȳa redin nchuhn?, te a va ȳade che hua co din vo ntiyon ro che rahte tuhno ihyan.

³ Ndahconan Dihvo vo, ne r̄ahn ye ri ye s̄ahn:

—¿A hua ndihchenan nchuhn che ndirun n̄an Ndudo yahn Dendiohs nduhȳa che din David ro che chi cuico ye nduco combiero yahn ye? ⁴ A devano ne nduhȳa che chend̄a ye chete ȳaco yahn Dendiohs, ne cheh ye p̄an che va min, ne ȳah ye, cheh ihyan che nduco ye. Ate nduco nduh hua quendihco ye nunde, andahre p̄an chemin chan, a ndi vedino yahn Dendiohs, ne aten̄an chidocuȳan co cheh ye.

⁵ Quendi Dihvo vo r̄ahn ye nduco s̄ahn chahn:

—U che rinducó nducoȳaca ihyan ne, rihquentiyón nde nducuahn che redin ihyan ro che rahte tuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn che ndi cuma tah se

⁶ Tama ro che rahte tuhno ihyan ne, chenda Dihvo vo chete ama yaco, chicuahn ye. Min quenun ama sahn che ndi cuma tah cuaco se. ⁷ Sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn fariseo man ne, rihno se Dihvo vo ndete che din ye che ndoyahn sahn min ro che rahte tuhno ihyan, cava che cuh nunde se yahn ye. ⁸ A devano Dihvo vo che rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn che ndi cuma tah me:

—Cuenecuen, cuandi mendaahn.

Necuan sahn min, chandi se. ⁹ Tuhme rahn ye ri ye sahn chahn:

—Man ne, tumerune nchuhn: ¿Deh din vo ro che rahte tuhno ihyan ne? ¿A din vo che ndah, o din vo che hua ndah ne? ¿A cah yune vo che coh ihyan, o ndedevahn vo ihyan ne?

¹⁰ Chaconan ye, ndihchero ye nducoyaca sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn che ndi cuma tah me:

—Cuacondihque tah.

Chacondihco tah se, ne ndetahno ndoyahn tah se.

¹¹ Ama chi tan sahn chahn, ne rente se van man se nduco vih deh din se nduco Dihvo vo.

Tendahnun Dihvo vo Jesucristo ndichio apóstol

¹² Tahn min ne, cuahn Dihvo vo ama cuete, ne min covah ye numa yan. ¹³ Cuahn che chi dave ne, nedin dama ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne tendahnun ye ndichio ihyan chahn cava che co ye apóstol. ¹⁴ Ama ihyan chahn ne, Simón, ne chaconahn Dihvo vo che duche ye Pedro. Ihyan chenhahn ne, Andrés, dihno Simón man, Jacobo man, Juan man, Felipe man, Bartolomé man, ¹⁵ Mateo man, Tomás man, Jacobo, daya Alfeo man, Simón Zelote

man, ¹⁶ Judas, dihno Jacobo man. Namin nduco ama se Judas Iscariote, sahn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo.

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo ama yahn ihyan

¹⁷ Cuenchahn Dihvo vo cuete me, ne ndo ye ama ya ico nduco ihyan chahn. Namin ama yahn ihyan che vate ye estado yahn Judea man, yan Jerusalén man, chihto yan Tiro nduco Sidón man, ndo dama ye min nduco ye. Nda nducoyaca ihyan chahn, te nahn cahnevan ye che ricuahn Dihvo vo man, nahn ye che din Dihvo vo che ndoyahn ye man. ¹⁸ Namin ndetendah Dihvo vo vaco chihnga che chenun ihyan. ¹⁹ Ihyan che cah ye ne, nahn nahn tah ye Dihvo vo yahn che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte, ne nducoyaca ihyan che tihca redin ye ne, ndetahno rendoyahn ye.

Ihyan che ndah ro yahn ye

²⁰ Tuhme ndihchero Dihvo vo Jesucristo ihyan che rinduco ye ihyan, ne rahñ ye ri ye ihyan:

—Nchuhn che chevah ne man, che necun ne man ne, ndah ro yahn ne, te ndi cuande ne van ihyan yahn Dendiohs.

²¹ 'Ndah ro yahn nchuhn che nahn cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs, te din ye conahn ne.

'Ndah ro yahn nchuhn che ndache ri ne, te din Dendiohs che co yeno ne.

²² 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che cava u che rinducó nducoyaca ihyan, co tan ihyan nduco ne man, hua co ndihche ye nchuhn man, cahva ye nduco ne man, ndere cahma ye te duhtuno ihyan ne man. ²³ Ro che tihca din ihyan nduco ne ne, ndahca che cah yeno ne chedave yahn ne, te cuahn che nda ne vahchetero ne, a va yan che ndah cava ne. Ndahca che necahco ne te ihyan ndico yahn ihyan tan chahn ne, a tihca din ye nduco ihyan profeta.

²⁴ 'Ate yah rí cava ihyan cuihca, te atenān mān ro cuh che vate ye vedeyeno.

²⁵ 'Yah rí cava ihyan che hua rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs che rahco ye, te ndā ro che ndotenan ye.

'Yah rí cava ihyan che yeno ye, te ndā ro che co rān ye.

²⁶ 'Yah rí cava ihyan che rāhn nducoyaca ihyan che ndah ihyan ye, te ihyan ndico yahn ihyan chahn tihca rāhn ye yahn ihyan che din ca ye che profeta ye.

Nahn che din yahino vo ihyan che hua ri rendihche ye uvo

²⁷ 'Rāhn rí nchuhn: codin yahino ne ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn. Codin ne che ndah nduco ihyan che tān ye nduco ne. ²⁸ Ndah cahma ne yahn ihyan che rahva ye nduco ne, covāh ne cava ye. ²⁹ Ndete che va ihyan che din tān ye nduco ne ne, hua dama co ne nduco ye. Ndete che nahn cahnevi ihyan tino rendiche nchuhn ne, tahque ndah cuahnecon ne che cahnevi ye nde cahteca ne che co che cuhma ne nduco ye. ³⁰ Adecoduhno ihyan che caca ye dehtenduh yahn ne, covāh ne, ne ihyan che cahnevi ye deh che va yahn ne ne, hua ndaca ne. ³¹ Nduhca che nahn nchuhn che ndah din nducoyaca ihyan nduco ne ne, tihca codin ne che ndah nduco ye.

³² 'Ndete che din yahino nchuhn demān ihyan che yahino ye nchuhn ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihca redin ye. ³³ Ndete che demān ihyan che ndah ihyan ye nduco nchuhn, ndah din ne nduco ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihca redin ye. ³⁴ Ndete che demān ihyan che co nedihve ye yahn nchuhn, cah ne, tumanan ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihca recāh ye, retumanan combiero yahn ye che co nedihve ye yahn vih. ³⁵ Ate nchuhn ne, codin yahino ne nde ihyan che hua ri rendihche ye

nchuhn. Codin ne che ndah. Cocah nchuhn, tumanan ihyan, nde hua cuahtenan rino ne che nevihve yahn ne. Ndete che tihca din nchuhn ne, Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye ne, ndahco menun ndahva ye yahn ne, nedin daya ye nchuhn, te ihyan min ne, ndah ye nde nduco ihyan che duhtuno ihyan ye man, ihyan che nde hua renecah ye nundihve cuahn ihyan man.
³⁶ Nduhca che renan vahino Chida nchuhn nducoyaca ihyan ne, tihca codin ne.

Nduhca che va che cuahtenan vo nduco ihyan

³⁷ Hua ndahchenan nchuhn ihyan, ne hua conan cuma che techecade Dendiohs yahn ne yahn nunde min, din ye castigo nchuhn. Cuenchahco ne yahn ihyan, ne nchahco Dendiohs yahn ne. ³⁸ Codin nchuhn che ndah nduco ihyan, ne din Dendiohs che ndah nduco ne, nde tihdenan ca ye ndahco menun ye yahn ne. Tihca, te nduhca che redin ne nduco ihyan ne, atihnoca ndahco menun Dendiohs yahn ne.

³⁹ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:

—A devano nchuhn te ama sahn nan ve hua co quendan se tama sahn nan ve, te coranun nduh che o se ive yahn. ⁴⁰ Tahque devano ihyan ricuahn che co ama sahn che rah. Ate cuihno cuahn sahn min ne, anduhneva che devano ihyan ricuahn yahn se ne, tihca codevano se. Hua chuhnan vededevano yahn se.

⁴¹ Ndete che rihco nchuhn cudado nunde yahn tama ca ihyan, ne hua retumacah ne nunde yahn man ne ne, anduhneca ndete che ndihchero ne ama iyaca che quenun ndutenan ye, ate nde hua retumacardino ne che quenun ama vihto ndutenan man ne. ⁴² Ndete che tihca ne, o nan o chende ne. Nde hua quenān yahn ne che cahma ne co ne ihyan: “Conán di cava che hua condihque nunde”, te nde

hua retumacadino ne che tahque chihnga redin man ne. Tahque ndah che dinoca cahcoman ne che chihnga redin ne, tuhme co conan ne ihyan cava che runecade cochica ye.

Ejemplo yahn yahn ndata

⁴³ 'Yahn ndata che ndah ne, ndah ndute yahn, ne yahn ndata che hua ndah ne, hua ndah ndute yahn. ⁴⁴ Ama yahn ndata ne, ro deh yahn cuahn che ri ndute yahn. Ndute higo ne, hua retun ihyan tin yahn yan, nde hua retun ye uva nan dihyo yan. ⁴⁵ Ihyan che ndah ye ne, redin ye dehtenduh che ndah, te ndah chedave yahn ye, ne ihyan che hua ndah ye ne, redin ye dehtenduh che hua ndah, te hua ndah chedave yahn ye. Nan ndudo yahn ihyan ne, rihcoro nduhca ihyan ye.

⁴⁶ '¿Dehco che rahn nchuhn ri ne u: "Dihve nuhn, Dihve nuhn ne"?, te hua redinahn ne che rihquentiyón. ⁴⁷ Adecoduhno ihyan che renda ye nan man, che rihnevan ye che rahn man, che redinahn ye che rihquentiyón man ne, cahma có nchuhn duh nduhca ye. ⁴⁸ Ihyan min ne, nduhca ihyan che chihno ye vaco ye, ne yano chino ye nde nan yava, ne min chihco ye name yahn. Cuahn che chihta ico ne, ama dito chahn nune nan vah me. Ate hua chi quenda nune vah me, te nan yava va name yahn. ⁴⁹ Me ihyan che rihnevan ye ndudo yahn, ne hua redinahn ye ne, ihyan min ne, nduhca tama ihyan che chihno ye vaco ye, nde hua chihco ye name yahn. Cuahn che chihta ico ne, ama dito chahn nune nan vah me. Ndora vah me, ne chihno chinda.

7

Nduhca che chitahno ama capitán

¹ Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo ihyan chahn ne, cuahn ye yan Capernaum. ² Ama capitán che va ye

yan min ne, va sahn decahya yahn ye che ama yahino ye sahn, ne chetah cah sahn. Ama tahn ndi se, adeche coh se. ³ Cuahn che checadino capitán me yahn Dihvo vo che redin ye vederihno ne, dechuh ye ama o ihyan ndinan yahn ihyan nación yahn Israel, cava che caça ye favor ihyan che cahñ ye, ne din ye che ndoyahn sahn decahya me. ⁴ Chahn ihyan chahn nan Dihvo vo, ne ama chica ye favor ihyan, ne rahn ye:

—Capitán cahñ ne, ndahca che conan ne ihyan, ⁵ te yahino ye nación yuhn vo, ne chihno ye ama yaco yahn nuhn.

⁶ Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn. Cuahn che a nda nino ye ne, dechuh capitán me ndudo nduco ama o amigo yahn ye, rahn ye tuhca:

—Dihvé, hua denduh ne ndih cava no u, che chi ne nde chete vacó. ⁷ A devanó te u ne, ndiyu ihyan che co chí nan ne. Nde nan che cochi ne, cuihquentiyon ne, ne ndoyahn sahn decahya yahn. ⁸ Che cahcantiyon ne ne, a devanó te va che conahn, te namin u ne, va ihyan che te ye vederihquentiyon quenán cumá, ne vate sandado yahn. Rihquentiyón ama se che cahñ se, ne rahn se, ne rihquentiyón tama se che chi se, ne rechi se, ne nducahn che rihquentiyón sahn decahya yahn ne, redinahn se.

⁹ Yahn che tihca rahn capitán me ne, cuahn ino Dihvo vo, ne chaconan ye, ndihchero ye ihyan che nduco ye, ne rahn ye:

—Cuaco rahn rí nchuhn te nde numachahte nación yuhn vo ne, hua rendaca ihyan che tihca ama ritahno ye.

¹⁰ Cuahn che ndaconan ihyan che chahn ye ntiyon yahn capitán me ne, ntaca ye sahn che adeche coh me che a ntoyahn se.

Ndedetuhche Dihvo vo Jesucristo ama tenahn, daya ama ndahtha vah

¹¹ Chihno min ne, Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye man, ama yahn ca ihyan man, cuahn ye ama yan che duche Naín. ¹² Cuahn che nda ye viyan me ne, tahn nun ye ihyan che cuahn ye cuhche ye ama tenahn daya ama ndahta vah. Ama ndiyahn ra sahn dihn min yahn ndahta vah me, ne ama yahn ihyan nduco ye. ¹³ Cuahn che ndihche Dihvo vo ndahta vah me ne, quenan vahino ye tahn, ne rahn ye ri ye tahn:

—Hua cueque.

¹⁴ Tuhme chahn nda ye, ne cah tah ye yave yahn tenahn me, ne sahn che nda se yave me ne, chahtendi rino se. Rahn ye ri ye tenahn me:

—¡Cuenequen!

¹⁵ Ndetahno necuan sahn dihn che a ndih me, ne canan rente se. Tuhme necah Dihvo vo sahn chaco se. ¹⁶ Ama cuahn ino nducoyaca ihyan, ne rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, ne rahn ye:

—Nda ama profeta van uvo, ihyan yahn Dendiohs. ¡Ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ye! Dechuh Dendiohs ihyan.

¹⁷ Ama chetuhn ndudo yahn vederihno che din Dihvo vo numachahte estado yahn Judea man, nduh cuan nan che nino min man.

Dechuh Juan Bautista ihyan che rinduco ye ihyan nan Dihvo vo Jesucristo

¹⁸ Ihyan che rinduco ye Juan Bautista ne, rahn ye ri ye ihyan yahn nducahn vederihno che redin Dihvo vo. Tuhme cah Juan o ihyan chahn, ¹⁹ ne dechuh ye ihyan cava che tumerune ye Dihvo vo, a ihyan min niyon ihyan che a va cade che dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehense, o cuahtenan rino ye tama ihyan. ²⁰ Nda ihyan chahn nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Juan Bautista ne, dechuh ye nuhn, tumerune nuhn ndih: ¿A ndih ihyan che a va cãde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o cuahtenan rino nuhn tãma ihyan ne?

²¹ Ura min din Dihvo vo che ndoyahn ama yahn ihyan cah man, din ye che chi ro nan ihyan che ve nan ye man, ndetendãh ye vaco chihnga che chenun ihyan man.

²² Tuhme ndahconan ye yahn ihyan chahn che dechuh Juan:

—Conahn nchuhn, cuenecãh cuande ne Juan yahn nducuahn che ndihchero ne man, che chihnevan ne man. Ihyan che ve nan ye ne, redín che ri ro nan ye. Ihyan che ndi cheche cãh ye ne, redín che rica ye. Ihyan che ndi ye cah che rechã yute ne, redín che rendoyahn ye. Ihyan che a ndih ye ne, rendedetuhché ihyan. Ihyan che necun ye ne, ricuáhn ndudo ndah yahn Dendiohs ihyan. ²³ Ndah ro yahn ihyan che ritahno ye che dechuh Dendiohs u.

²⁴ Cuahn che conahn ihyan chahn ne, rente Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min yahn Juan, ne rãhn ye:

—¿Deh che chahn nchuhn, ndihchero ne min yahn nan che metah duhva? ¿A ama nduco che ra yuhne? ²⁵ ¿Duh che chahn nchuhn, ndihchero ne tuhme? ¿A ama sahn che ninevaca se nduco tino ndah? A devano nchuhn te sahn che renevaca se nduco tino ndah man, rahte se vihco man ne, sahn chahn ne, chete vaco rey chenun se.

²⁶ Tuhme ne, ¿duhra che chahn nchuhn, ndihchero ne? ¿A ndiyu ama profeta? Cuãco niyon, te ihyan min ne, tahque chahte vederihquentiyon che quenãn cuma ye che co ihyan profeta chenãhn. ²⁷ A yahn ihyan min che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Con dihche, dechuh ama sahn tahque menãn ca che co di, cuahndudo se ndudo yãhn.

Çahcoyan se chedave yahn ihyan, çava che nevah necun ye di.

²⁸ Rahn rí nchuhn te van nducoyaca ihyan iyehanse ne, Juan Bautista che tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye. Ate ihyan che tahque necun ye van ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne, tahque ndah ro yahn ye che co ihyan min.

²⁹ Cuahn che tihca rahn Dihvo vo ne, ama yahn ihyan yan, nde sahn rica tumecadiyo, ndeva ye yavenan Dendiohs, te chahn ye, chehdenune Juan ihyan. ³⁰ Ate sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, chahcotahn se che rihquentiyon Dendiohs, te hua chahn se che chehdenune Juan sahn. ³¹ Tuhme rahn Dihvo vo:

—¿Deh çahmá yahn nchuhn che vate ne man ro cuh ne? ³² Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, nduhchan sahn çahya che rahn se ri se combiero yahn se: “Tive nuhn cu retive, ne hua ndeh nchuhn. Çah ran nuhn nduhca che rah ran ihyan nan ndih tenahn, ne hua chaco nchuhn.”

³³ Tihchan nchuhn, te nda Juan Bautista, ne hua cheh ye pan, nde hua chih ye vino, ne rahn ne te quenun vaco chihnga ihyan. ³⁴ Nda u che rinducó nducoyaca ihyan, ne reh man, rih man, ne rahn nchuhn: “Nga ama se, ne ama reh se man, ama rih se vino man, rinduco se ihyan nunde man, sahn rica tumecadiyo man.” ³⁵ Ate dehve din yahn che tihca rahn nchuhn, te nducoyaca ihyan devano, renahn ye te vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che richihve.

Nchahco Dihvo vo Jesucristo yahn ama tahn nunde

³⁶ Ama sahn fariseo ne, yahve se Dihvo vo che cheh ye nduco se, ne cuahn ye ndevaco se. ³⁷ Ama tahn nunde che va te yan min ne, checadino te che min chete vaco sahn fariseo me va Dihvo vo, reh ye. Tuhme nda te, nda te ama fracso nunedan. ³⁸ Chahn nda te, ne chehntihya te nan

Dihvo vo. Ama raco te, ne canan te rededehnda te cah ye nduco nune ndutenan te. Rendedetih te nduco yudo tin te. Retenan te cah ye, ne chacotahma te nunedan me. ³⁹ Ndi hche sahn fariseo me, ne ndedecadino se: “Tahn tih ne, chihnga ihyan te. Ndete che cuaco che profeta ihyan tih ne, cadino ye duh ihyan te.” ⁴⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn fariseo me:

—Simón, nté ama ejemplo, cahneven.

Ndahconan Simón:

—Ihyan Ricuahn, cuente ne, cahneván.

⁴¹ Rahn ye:

—O se ne, quendihco se yahn ama ihyan. Ama se ne, quendihco se uhn ciento, ne tama se ne, quendihco se o raco ndiche. ⁴² Nducote metah dehva yahn sahn chahn ne, hua chi nedihve se yahn ye. Ate nchahco ye yahn nduh che o se. Man ne, cahme co u: ¿Cha sahn chahn che tahque yahino se ihyan min ne?

⁴³ Ndahconan Simón:

—Rahcó te sahn che tahque ndeh quendihco se yahn ye.

Rahn Dihvo vo ri ye Simón:

—Ndahca rahn.

⁴⁴ Chaconan ye, ndihchero ye ndahta me, ne tuhme rahn ye ri ye Simón:

—¿A chihque cudado nduhca che din ndahta tih ne? Chendá chete vaque, ne hua te nune cava che ntu cah, ate ndahta tih ne, decahnda te cah nduco nune ndutenan te, ne ndedetih te nduco yudo tin te. ⁴⁵ Di ne, hua tenan u che nevahnecon u, ate ndahta tih ne, nde ura che ndá ndevaue, nde meniyon ne, hua reguan te retenan te cah. ⁴⁶ Hua chih aceite tín, ate ndahta tih ne, chacotahma te nunedan cah. ⁴⁷ Chemin che rahn rí di te nducote ama va vedeyahino yahn te ne, codevene te va vederenchahco cava te, andahre ama quendihco te nunde. Ate ihyan che

ndaça ye vederenchahco yahn tah sihn che quendihco ye ne, hua chahte vedeyahino yahn ye.

⁴⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ndahta me:

—A nchahcó nunde yehn.

⁴⁹ Nducoyaca ihyan che vate ye min, reh ye nduco Dihvo vo ne, ndedecadino ye: “¿Duhra sahn tih che rahco se che renchahco se nunde yahn ihyan?”

⁵⁰ Ate rahn Dihvo vo ri ye ndahta me:

—Yahn che chitehne ne, ndaque vederenchahco. Conahn. Dehve rahque.

8

Yahn ihyan ndahta che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Chihno min ne, quechica Dihvo vo nduh yan nduh yan, ricuahn ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduco ye nduh che ndichio apóstol yahn ye.

² Namin nduco ye yahn ihyan ndahta che ndetendaḥ ye vaco chihnga che chenun ihyan man, ihyan ndahta che din ye che ndoyahn ye man. Van ndahta chahn nduco María yahn yan Magdala, ihyan min che chenun ndache vaco chihnga ro menan, ndetendaḥ ye. ³ Namin nduco Juana, ndahta yahn Chuza, ama sahn ndinan yahn rey Herodes. Nduco Susana man, nduco yahn ca ndahta che chinan ye Dihvo vo nduco tume yahn ye man.

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata

⁴ Ama yahn ihyan yahn queri ama yan, ndo dama ye nan Dihvo vo, ne nte ye ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:

⁵ —Cuahn ama ihyan, retuhdo ye ndute ndata yahn ye. Cuahn che retuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune. Chemin ne, chendinun ihyan, ne nda yahda, ne cheh te.

⁶ Te neve ndute ne, chera nan tu. Cuahn che quendaḥ ne, tih yahn che ndo cuma yahn nan tu me. ⁷ Te neve

ndute ne, chera v̄an chano ȳan. Chihta d̄ama nduco chano ȳan chahn, ne quenun m̄an chend̄ata me. ⁸Te neve ndute ne, chera n̄an ȳahn ndah, ne quend̄ah, ne chi yahn, c̄ade ciento queri āma.

Chihno nte ye ejemplo me ne, tuhme āma dito r̄ahn ye:

—Nducoȳaca nchuhn, ¡cuendedecadino ndah ne yahn ejemplo me!

R̄ahn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che rente ye ejemplo

⁹Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn ihyan:

—¿Deh conahn ejemplo che nte ne me ne?

¹⁰R̄ahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, te Dendiohs che conahn ne yahn veder-ihquentiyon yahn ye. Ate ihyan chen̄ahn sih ne, renté nduco ye dem̄an nduco ejemplo, c̄ava che ndihchero no ye, ne hua nchan̄an ye, cahnevan no ye, ne hua conahn ye.

Te cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute nd̄ata me

¹¹'Tuhc̄a conahn ejemplo me: Ndute nd̄ata me ne, nduhc̄a Ndudo yahn Dendiohs. ¹²Ndute che chera chihto yune me ne, nduhc̄a ndudo che rihnevan āma o ihyan, ne ndet̄ahno rend̄a chundah, ne rehnevi se Ndudo me chete chedave yahn ye, c̄ava che hua cotahno ye, ne hua ndevahn ye. ¹³Ndute che chera n̄an tu me ne, nduhc̄a Ndudo che rihnevan t̄ama te o ihyan, ne renevahnecun ye numacuahn vedeyeno. Ate nduhc̄a chend̄ata che metah cua ȳano dihyoduto tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn ye, o redin t̄an ihyan nduco ye c̄ava Ndudo me ne, ndet̄ahno rihcom̄an ye. ¹⁴Ndute che chera v̄an chano ȳan me ne, nduhc̄a Ndudo che rihnevan t̄ama te o ihyan, ate āma rendedecadino ye yahn ntiyon yahn ye ro ro m̄an, nahn yahn ye vedecuihca che va iyehanse cuh m̄an, nahn

quendi ye vedeyeno yahn man ye man. Chemin che hua ri redin Ndudo me che ndah nduco ye. ¹⁵ Ate ndute che chera nan yahn ndah me ne, nduhca Ndudo che rihnevan tama te o ihyan, ne renevahnecun ye numacuahn chedave yahn ye, ne riquendi ye. Ihyan chahn che redin Ndudo yahn Dendiohs che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn candil

¹⁶ Quendi Dihvo vo ricuahn ye:

—Nde ama ihyan ne, hua renahn yahn ye ama candil cava che cahco ndeh ye man cajún, o man yundo. Rihco ye nan che yaco, cava che co ro dave yahn ihyan che renda ye. ¹⁷ Tihca nducuahn che rahn ri nchuhn cuahn che a deman vo ne, va che cuahndudo nchuhn, cahnevan ihyan. Nducuahn che rahn, andahre ama rihn cava che conahn ihyan, ate conahn ye.

¹⁸ 'Chemin che cuihnevan ndah nchuhn ndudo che rahn, te ihyan che ndah renahn ye ne, nde tahque ndah ca conahn ye, ne ihyan che hua ndah renahn ye ne, va che conan ye nde tah sihn che chenahn ye.

Nda chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

¹⁹ Nda chaco Dihvo vo nduco dihno ye, ne hua chi chenda ihyan chahn nan che quenun ye, te ama yahn ihyan chenun ye min. ²⁰ Tuhme rahn ihyan ri ye Dihvo vo:

—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuahn chevah, nahn ndihchero ye ndih.

²¹ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs, ne redinahn ye ne, a ihyan chahn che rendihché ihyan nduhca chaco man, nduhca dihno man.

Chihco dihn Dihvo vo Jesucristo yuhne tan

²² Ama yune ne, chenda Dihvo vo chete ama barco nduco ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye:

—Cuhn vo nduco nchuhn tama lado viche cah.

Tuhme cuahn ye nduco vih. ²³ Ura che cuahn ye nduco vih ne, quiyado Dihvo vo, ne canan rano yuhne tan, nde a rito nune chete barco me, adeche cuehchenun chete vine me. ²⁴ Chahn ihyan chahn, ndedetuhche ye Dihvo vo, ne rahn ye:

—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn! ¡Cuentuche ne, te adeche cuehchenun vo van nune!

Necuan Dihvo vo, ne chihco dihn ye yuhne tan me, ne quendite dihn vine me. ²⁵ Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—¿A hua ritahno nchuhn?

Ate ihyan chahn ne, ama rahh ino ye, ama redihya ye ri, ne retumarune vih ye:

—¿Duhra ihyan cuh?, te nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye.

Ama sahn yan Gadara che chenun vaco chihnga sahn

²⁶ Chihno min ne, nda ihyan chahn yan Gadara, ama yan che va tama lado viche yahn vine yahn Galilea. ²⁷ Ndetahn che ndiquenda h Dihvo vo chete barco me ne, nda ama sahn yan min nan ye. Sahn min ne, a rahn cuahn che chenun vaco chihnga sahn. Devane se, quechica se, nde hua quenun se vaco se, te nan rehche tenahn ne, min quenun se. ²⁸ Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, chahn nda se, chehntihya se nan ye, ne cah se:

—Jesús, Daya Dendiohs che ama yudo vederihquentiyon yahn ye, ¿dehco che reahdenun ne yune yahn? Ricá favor ndih che hua din ne che chuhrín.

²⁹ Tihca rahn se, te Dihvo vo ne, a chihquentiyon ye vaco chihnga chahn che ndiquenda h sahn. Ama ndeh yune cuahn che retumangan vaco chihnga chahn sahn ne,

redéchiche ihyan s̄ahn nduco cadena, ate rihno rendeh se cadena me, ne riquenda vaco chihnga chahn s̄ahn v̄an chano. ³⁰ Dihvo vo ne, tumerune ye s̄ahn:

—¿Deh doche ne?

Ndahconan se:

—Legión duché.

Tihc̄a duche se yahn che ama yahn vaco chihnga chenun s̄ahn. ³¹ Ama chica vaco chihnga chahn favor ihyan che hua dechuh ye v̄an ruchiyahn. ³² Min nino v̄an chano ne, chenán ama yahn cuche, reh te. Ama chica vaco chihnga chahn che c̄ah yune ye che cond̄a chete cuche chahn, ne c̄ah yune ye. ³³ Tuhme ndiquend̄ah vaco chihnga chahn s̄ahn min, ne chend̄a cuche chahn. Cuche chahn ne, cochahn te, rano te n̄an ndava, ne cheranun te chete vine me, cuahn ico te.

³⁴ Cuahn che ndihchero s̄ahn che redin cud̄ado cuche chahn che tihc̄a chi ne, chano se. Cuahn se, chengo se ihyan viȳan m̄an, ihyan rancho m̄an. ³⁵ Tuhme cuahn ihyan viȳan ndihchero ye deh che chi. Cuahn che nd̄a ihyan chahn n̄an che quenun Dihvo vo ne, ndihchero ye s̄ahn min che a n̄tiquend̄ah vaco chahn s̄ahn. Va se chihto n̄an Dihvo vo, quenun se tino yahn se. A va cūaco dave yahn se, ne dihya ihyan chahn chi. ³⁶ Tuhme ihyan che ndihchero ye ne, rente ye nduco ihyan che nd̄a chahn tāc̄a chi che ndiquend̄ah vaco chihnga chahn s̄ahn min. ³⁷ Nducoyaca ihyan che vate ye yahn yahn ȳan Gadara, ama dihya ye chi. Chemin che r̄ahn ye ri ye Dihvo vo che nd̄aca ye ȳan min. Tuhme chend̄a Dihvo vo chete b̄arco, con̄ahn ye. ³⁸ S̄ahn che a n̄tiquend̄ah vaco chahn s̄ahn ne, ama rica se Dihvo vo che c̄ah yune ye che conduco se ihyan. Ate hua c̄ah yune ye, ne r̄ahn ye ri ye s̄ahn:

³⁹ —Conahn cūahn ndevaque, ne cuente yahn vederihno chahte che din Dendiohs ndoque.

Tuhme conahn se, ne chacotuhn se ndudo numacuahn viyan me yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se.

Rica Jairo cava tahn dihn daya se

⁴⁰ Cuahn che ndaconan Dihvo vo viche lado cuh yahn vine me ne, ama yahn ihyan nevahnecon ye ihyan numacuahn vedeyeno, te nducoyaca ye ne, chenano rino ye ihyan. ⁴¹ Ura min nda ama sahn ndinan yahn yaco, duche se Jairo, ne chehntihya se nan Dihvo vo, chica se favor ihyan, cava che cahñ ye vaco se, ⁴² te va ama ndiyahn ra tahn dihn yahn se, a ri te tenduh ndichio nduyo. Chetah cah tahn, adeche coh te. Tuhme cuahn Dihvo vo, ne nde hua ri che caca ye, te ama yahn ihyan nduco ye.

Ndoyahn ama ndahta che nahn tah te tino yahn Dihvo vo Jesucristo

⁴³ Min van ihyan chahn, nduco ama ndahta che cah te, rendora te yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenan cah me tahn, ne a chihno nducuahn yahn te che va che renehive te sahn doctor. Ate nde ama se hua chi dico se tahn. ⁴⁴ Chahn nda te cuahn vedame Dihvo vo, nahn tah te tino yahn ye, ne ndetahnno cheguan rahn yun me tahn.

⁴⁵ Tuhme tumerune Dihvo vo:

—¿Duh nahn tah tino yahn ne?

Nducoyaca ye rahn ye te ndiyu ihyan chahn. Pedro nduco combiero yahn ye ne, rahn ye:

—Ihyan Ricuahn, ama yahn ihyan chenun chiche ye chihto nan ne, ¿dehco che retumerune ne duh nahn tah tino yahn ne?

⁴⁶ Ate rahn Dihvo vo:

—Va duh che nahn tah tino yahn, te checadino che ndoyahn ama ihyan nduco vederihquentiyon yahn.

⁴⁷ Ndihe ndahta me che a checadino Dihvo vo, ne chahn nda te, chehntihya te nan ye, nde tuno rendoh te.

Tuhme necah cuande te ihyan nan nducoyaca ihyan yan deh cuande che nahn tah te tino yahn ye man, nduhca che ndetahno ndoyahn te man. ⁴⁸ Rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—Dayá, yahn che chitehne ne, a ndoyehn. Dehve rahque. Co conahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tahn dihn yahn Jairo

⁴⁹ Nde metah cuihno cahma Dihvo vo cuahn che nda ama ihyan ndevaco Jairo, ne rahn ye:

—A chih tahn dihn daya ne. Ametah deh cuande che quenda ne Ihyan Ricuahn.

⁵⁰ Chihnevan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye Jairo:

—Hua co ran. Cuitehne che co conán di, ne tahn dihn daye ne, ndaconan conan te.

⁵¹ Cuahn che nda ye ndevaco se ne, hua cah yune ye che chenda nducoyaca ihyan nduco ye, deman Pedro man, Jacobo man, Juan man, nduco chida tahn dihn me man, nduco chaco te man. ⁵² Rah ran nducoyaca ihyan man, raco ye man, cava tahn dihn me. Ate rahn Dihvo vo:

—Hua cuaco nchuhn, te tahn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyado te.

⁵³ Ate riyon nan ihyan chahn ihyan, te a devano ye te tahn dihn me ne, a ndih te. ⁵⁴ Tuhme chetah Dihvo vo tah te, ne ama dito rahn ye:

—Tahn dihn, ¡cuenecuen!

⁵⁵ Nta vaco tahn dihn me, ne ndetahno necuan te. Chihquentiyon Dihvo vo che cah ihyan chahn, cheh te.

⁵⁶ Chida te nduco chaco te ne, ama cuahn ino ye. Ate chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua cahma ye nduco nde ama ihyan, che ndedetuhche ye tahn.

9

Dechuh Dihvo vo Jesucristo nduh che ndichio apóstol che chahn ye cahndudo ye

¹ Ama yune ne, din dāma Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cāh ye vederihquentiyon ihyan chahn cava che ndetendāh ye vaco chihnga mān, din ye che ndoyahn ihyan cah mān. ² Dechuh ye ihyan chahn che cahn ye cuahndudo ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs mān, din ye che ndoyahn ihyan cah mān. ³ Chihquentiyon ye ihyan chahn:

—Hua dehva quenda nchuhn cuahn yune. Nde indahco, nde dino, nde pan, nde tume, hua quenda ne. A cahteca no ne che chenun ne; hua quenda ne tama. ⁴ Adecotino vaco ihyan che condā nchuhn ne, min cuahntenan ne nde tuno ro che ndāca ne yan min. ⁵ Nan che hua ntumanecun ihyan nchuhn ne, cuendiquendāh ne yan min, ne condāhde ne yune yahn che chenan cāh ne, cava che cadino ihyan chahn te hua ndahca din ye.

⁶ Tuhme cuahn ihyan chahn nducuahn yan, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs mān, redin ye che rendoyahn ihyan cah mān.

Herodes ne, nahn ndihchero ye Dihvo vo Jesucristo

⁷ Checadino rey Herodes yahn vederihno che redin Dihvo vo, ate hua devano ye duh ihyan min yahn che nahn ihyan ne, rahn ye te Juan Bautista ntuche ye van tenahn. ⁸ Te nahn ihyan ne, rahn ye te profeta Elías nuhnde ro ye. Nahn tun ihyan ne, rahn ye te ama cha ihyan profeta che chahte ye a rahn me, ntuche ye. ⁹ Tuhme rahn Herodes:

—Juan ne, u dechúh che chica yan sandado dādo ye. ¿Duhra ihyan cāh che rihneván che rente ihyan yahn ye tuhme ne?

Chemin che nahn ndihchero ye Dihvo vo.

Cāh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

¹⁰ Cuahn che ndaconan ihyan apóstol chahn ne, necāh cuande ye Dihvo vo yahn nducuahn che din ye nan che

chahtechica ye. Tuhme quenda Dihvo vo ihyan chahn ama cuan nan che metah duhva nino yan Betsaida. ¹¹ Ate checadino ihyan yan, ne ama yahn ye cuahn ye quendi ye Dihvo vo. Cuahn che nda ye nan che quenun Dihvo vo ne, chicuahn Dihvo vo ihyan chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne din ye che ndoyahn ihyan che cah ye.

¹² Cuahn che a chi chino ne, ndo dama nduh che ndichio apóstol chahn nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuedechuh ne ihyan sih yan che nino man, nan rancho man, cava che cua ye che cheh ye man, ndaca nan che cuahtenan ye man, te muhn nan che chenán vo ne, metah dehva.

¹³ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cah nchuhn, cheh ihyan sih.

Rahn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:

—Uhn ra pan nduco o yahca va yahn nuhn, atenan che cah nuhn, cua nuhn che cheh nducoyaca ihyan sih.

¹⁴ Ihyan chahn ne, ri ye tenduh uhn mil che deman ihyan chahn. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuihquentiyon nchuhn che co dama ihyan sih, cuahte ye cade o raco ndiche ye queri ama cuan.

¹⁵ Tihca din ihyan chahn, ne chahte nducoyaca ihyan.

¹⁶ Tuhme chetah Dihvo vo nduh che uhn pan me nduco o yahca chahn, ne chenihyon nan ye nan ro, necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Ndeh ye, ne cah ye ihyan apóstol cava che cah ye, cheh ihyan che ndi dama chahn.

¹⁷ Cheh nducoyaca ihyan chahn nduhva che rica chedave yahn ye. Chihno min ne, nedin dama ye che ngava, ne chi ndichio cuahte.

Rahn Pedro te a Dihvo vo Jesucristo che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse

¹⁸ *A*ma ro ne, quenan Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye, ne mañ ye revah ye ama lado. Chihno min ne, tumerune ye ihyan chahn:

—¿Duh u, rahn ihyan ne?

¹⁹ Ndahconan ihyan chahn:

—Nahn ihyan ne, rahn ye te ndih ne, Juan Bautista. Nahn ye ne, rahn ye te ndih ne, Elías. Nahn tun ye ne, rahn ye te ndih ne, ama cha ihyan profeta che chahte ye a rahn me, ntuche ye.

²⁰ Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—Me nchuhn, ¿deh rahn ne yahn ne?

Ndahconan Pedro:

—A ndih che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ne ihyan iyehense.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

²¹ Tuhme chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua nuhnde ye che a ihyan min che a va che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense. ²² Quendi ye rahn ye:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che ama chuhrihn. Intiyahn man, chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ndahchenan se u, ne cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

²³ Chihno min ne, rahn ye nduco nducoyaca ihyan:

—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cahcoman ye vedeyeno yahn man ye. Andahre nahn yah se ihyan nan cruz, ate va che conduco ye u ro ro.

²⁴ Tihca, te adecoduhno ihyan che cahcoman ye u che nahn ndedevahn man ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye. Ate ihyan che cahco mendahn ye ihyan, coh ye cava u ne, ihyan min che cuaco ne, ndevahn ye. ²⁵ Nde tah hua cochihve che nedin dama ihyan nducuahn vedecuihca che va iyehense ndete che conda ye. ²⁶ Adecoduhno ihyan che co cuihnan ye cava u nduco ndudo yahn ne, tihca

u che rinducó nducoyaca ihyan ne, co cuihnán cava ihyan min ro che ndá nduco ángel ndah numacuahn vederihquentiyon yáhn man, numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá man. ²⁷ Cuaco ráhn rí nchuhn te o ino ihyan che chenun ye muhn ne, hua coh ye nde nda ro che ndihchero ye che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ndo diyahn Dihvo vo Jesucristo

²⁸ Chihno tenduh nine ro che tihca ráhn Dihvo vo ne, quenda ye Pedro man, Jacobo man, Juan man, ne cocha ye ama tingüete cava che covah ye. ²⁹ Numanahn che revah ye ne, ndo diyahn ye. Tino yahn ye ne, ama ndo cua, ama diyahn ro. ³⁰ Adenah chihnde ro o ndaco, rente ye nduco Dihvo vo. Ihyan chahn ne, Moisés nduco Elías. ³¹ Quendihco dave yahn vahchetero, ne rente ihyan chahn nduco Dihvo vo yahn che va che cahno sahn nunde ihyan min yan Jerusalén. ³² Pedro nduco combiero yahn ye ne, ama rendave yahnde ye. Cuahn che ntah ndutinah ye ne, ndihchero ye che ama ndo diyahn Dihvo vo. Namin ndihchero ye ihyan che o chahn che chenun ye min nduco ye. ³³ Ura che a nahñ Moisés nduco Elías ne, ráhn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, ¡ndahca che cuahtenan vo muhn! Dendah nuhn ino vache vah, ama nah che cuhnde ne, ne tama nah che cuhnde Moisés, ne tama nah che cuhnde Elías.

Nde hua devano Pedro deh che ráhn ye. ³⁴ Numanahn che ráhn ye ne, chiya ama man, ne ama dihya ihyan chahn chi che chenun ye van man me. ³⁵ Van man me ne, chihnevan ihyan chahn ndudo che ráhn Dendiohs:

—Sahn tih che Dayá. Yahinó sahn. Che cahma se ne, chemin che codinahn nchuhn.

³⁶ Chihno che chihnevan ihyan chahn ndudo me ne, a deman Dihvo vo nti ye. Tah̄n min ne, hua rah̄n ihyan chahn nduco nde ama ihyan yahn vederihno che ndihchero ye.

Ndetendah̄ Dihvo vo Jesucristo vaco chihngā che quenun ama sahn̄ dihn̄

³⁷ Tama ro me ne, cuenchahn ihyan chahn cuete me, ne ama yah̄n ihyan chahn ye, chendi yune ye Dihvo vo. ³⁸ Van ihyan chahn ne, rah̄n ama se numa dito:

—Ihyan Ricuahn, conan vah̄ino ne u. Condihchero ne cava sahn̄ dihn̄ yah̄n, te ama ndiyah̄n ra se yah̄n. ³⁹ Ama vaco chihngā retumangan̄ sahn̄, ne adenan̄ rah̄ se. Ama dito rendoh̄ se, riche yan chende se. Rihno renuhn̄ yah̄ sahn̄, ne hua nahn̄ cahcoman̄ sahn̄. ⁴⁰ A chicá favor ihyan apóstol yahn̄ ne che ndetendah̄ ye vaco chihngā me sahn̄, ate hua chi ndetendah̄ ye.

⁴¹ Ndahconan Dihvo vo:

—¡Ama yah̄ rí cava nchuhn̄, ihyan nunde che hua ritahno ne! ¿A numacuahn̄ ro conán nduco nchuhn̄? ¿Tava ro va che cochá nduco ne? Cuehn̄, ngua daye.

⁴² Ura che nda sahn̄ dihn̄ me ne, tumangan̄ vaco chihngā me sahn̄, ne chendava se ndiyah̄n, rih̄ dihca se. Ate ndetendah̄ Dihvo vo vaco chihngā me, ne nenecah̄ ye sahn̄ chida se. ⁴³ Nducoyacā ihyan ne, ama rah̄n ino ye yahn̄ vederihno chahte che tihcā din Dendiohs.

Tama yune rah̄n Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

Namin nducoyacā ye rah̄n ino ye yahn̄ nducuah̄n vederihno che redin Dihvo vo. Rah̄n Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn̄ ye:

⁴⁴ Ndah conun ino nchuhn̄ ndudo che rah̄n nduco ne. U che rinducó nducoyacā ihyan ne, va che necah̄ se u tah̄ sahn̄ nunde.

⁴⁵ Ate hua chenahn ihyan chahn che rahn ye, te vahche yahn ye cava che conahn ye, ne vah ye tumerune ye deh conahn ndudo min.

¿Duh che tahque ndinan ne?

⁴⁶ Ihyan apóstol chahn ne, rente ye van man ye nduco vih, cha ye che tahque conan ye. ⁴⁷ Checadino Dihvo vo che tihca rendedecadino ihyan chahn, ne chetah ye ama lihn. Chehndi ye nan ye, ⁴⁸ ne rahn ye nduco ihyan chahn:

—Adecoduhno ihyan che nevahnecon ye lihn cuh che cuande yahn ne, u nevahnecon ye. Adecoduhno ihyan che nevahnecon ye u ne, Ihyan che dechuh ye u nevahnecon ye. Adecoduhno ihyan che tahque necun ye van nducoyaca nchuhn ne, ihyan min che tahque ndinan ye.

Ihyan che hua tan ye nduco vo ne, rinan ye uvo

⁴⁹ Tuhme rahn Juan ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, ndihchero nuhn ama ihyan che, nduco che rahn no ye che duche ne ne, rendetendah ye vaco chihnga. Ate hua cah yune nuhn che quendi ye, te hua nduco ye uvo.

⁵⁰ Rahn Dihvo vo ri ye Juan:

—Hua cahca tan nchuhn che tihca redin ye, te ihyan che hua tan ye nduco vo ne, rinan ye uvo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihya ye Jacobo nduco Juan

⁵¹ Cuahn che a nda nino ro che va che nahn Dihvo vo vahchetero ne, chihco dama ino ye, ne cuahn ye yan Jerusalén. ⁵² Dechuh menan ye ama o ihyan apóstol ama cuan yan yahn Samaria, cava che nuhn ihyan chahn nan che conan ye. ⁵³ Ate ihyan yan min ne, hua nevahnecon ye Dihvo vo, te a devano ye te yan Jerusalén cahñ ye. ⁵⁴ Cuahn che ndihchero Jacobo nduco Juan che tihca ne, rahn ye:

—Dihve nuhn, nduhc̄a che chihquentiyon ihyan profeta Elías che chera yah̄n che chica nan ro, ne chiche ama yah̄n ihyan ne, ¿a nahn ne che tihc̄a din vo, ne cuihno cuco ihyan yan tih ne?

⁵⁵ Chaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne chihya ye ihyan:

—Nchuhn ne, nde hua devano ne ti rica vedetan yah̄n ne che tihc̄a rahn ne, ⁵⁶ te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndá cava che ndedeváhn ihyan, ndiyu cava che decuihnó ihyan.

Tuhme chuh dama ye, cuahn ye tama yan nduco vih.

Sahn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

⁵⁷ Cuahn che a chenun yune ihyan chahn ne, rahn ama se ri se Dihvo vo:

—Dihvé, conducó ndih adecotino che cahn ne.

⁵⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Yuhne ne, va ive vaco te; yahda ne, va nan che rahte te, ate u che rinducó nducoyaca ihyan ne, metah nde nan che conditenán.

⁵⁹ Tama se ne, rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuhn vo, condoque u.

Ndahconan se yah̄n ye:

—Dihvé, te yune ne che conán nan chidá nde nda ro che coh ye. Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.

⁶⁰ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuihcoman ihyan che hua ritahno ye u, te anduhneca ndete che a ndih ye nan Dendiohs. Ihyan chahn co cuhche ye tenahn yah̄n ye. Me di ne, cuehn cuahndode ndudo yah̄n vederihquentiyon yah̄n Dendiohs.

⁶¹ Rahn tama se ri se Dihvo vo:

—Dihvé, cahn conducó ndih, ate te yune ne che dinoca cahn cahmá nduco ihyan yahn che chenun ye ndevacó, te va che cahcomán ihyan.

⁶² Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nduhca che hua cochihve ntiyon yahn ihyan che ndaconan ye cuahn vedame ye ura che rih rine ye nduco curuhnyahn ne, tihca hua cochihve che hua riquendi ihyan vederihquentiyon yahn Dendiohs cuahn dama.

10

Dechuh Dihvo vo Jesucristo ino raco ndiche ihyan che chahn ye cahndudo ye

¹ Chihno min ne, tendahnun Dihvo vo te ino raco ndiche ihyan che rinduco ye ihyan, ne dechuh ye ihyan chahn cade o ye queri ama yan cuahn nan che va che chuh man ye. ² Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nduhca che ndeh ndute ndata cuahn che ama riyahn ne, tihca ama yahn ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. Chemin che cuica nchuhn Dihvo vo Dendiohs che dechuh ca ye ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn ye. ³ Cuahn nchuhn, te u dechuh nchuhn nduhca che cah itecuche van lobo. ⁴ Hua quenda ne dino. Nde tume, nde ndaco, hua quenda ne. Nde hua cuahtendi ne yune cava che necah ne Dendiohs nde ama ihyan. ⁵ Cuahn che conda nchuhn ama vah ne, cahma ne: “Dendiohs nduco ye nchuhn, hua dehve rahco ne.” ⁶ Ndete che min quenun ama ihyan che necun ye ne, conahn nduco ye nduhca che cahma nchuhn. Ndete che hua ne, hua conahn. ⁷ Cuahtenan nchuhn vah nan che nevahnevan ye nchuhn, ne cocheh ne man, cuh ne man, deh che reh ye te ye, cheh ne, te nan che redin ihyan ntiyon ne, a min va che quenda che cheh ye. Hua cah nchuhn nduh vah nduh vah. ⁸ Cuahn che nda nchuhn adecotino yan nan che nevahnevan ye nchuhn ne, cocheh ne adecodehno che cahco ye nan ne. ⁹ Codin nchuhn che ndoyahn ihyan cah che vate ye min, ne

cahma ne nduco nducoyaça ihyan: “Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va van nchuhn.” ¹⁰ Ate adecotino yan che nda nchuhn nan che hua nevahnecon ye nchuhn ne, cuahn che ndiquendaḥ ne cuahn yune ne, cahma ne: ¹¹ “Nde yune yahn yahn yan vāco nchuhn che quenān caḥ nuhn ne, ndaḥde nuhn yahn che hua chitahno ne. Ate cuedevano nchuhn te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va van ne.” ¹² Raḥn rí nchuhn te ro che techecaḍe Dendiohs yahn ihyan ne, tahque chuhrihn ca ihyan yan min che co ihyan yan Sodoma.

Ihyan yan Corazín nduco ihyan yan Betsaida ne, va che co ye castigo yah

¹³ Ihyan yan Corazín, ¡yah rí caḥa nchuhn! Ihyan yan Betsaida, ¡yah rí caḥa nchuhn!, te ndete che ihyan yan Tiro nduco ihyan yan Sidón ndihchero ye vederihno che ndihchero nchuhn ne, ametah ro nto ino ihyan chahn nunde yahn ye, chahtenun ye tino ndere maḥ, chahte ran ye van iya maḥ. ¹⁴ Ate nda ro che techecaḍe Dendiohs yahn ihyan ne, nchuhn che tahque chuhrihn ne che co ihyan yan Tiro nduco ihyan yan Sidón. ¹⁵ Namin nchuhn, ihyan yan Capernaum, ama yaḍe ne maḥ, ama nahn conaḥ ne maḥ, ate va che cuahtenun ne van ruchiyahn.

¹⁶ Me nchuhn che rinduco ne u ne, ihyan che renevahnecon ye nchuhn ne, u renevahnecon ye. Ihyan che hua renevahnecon ye nchuhn ne, u hua renevahnecon ye. Ihyan che hua renevahnecon ye u ne, hua renevahnecon ye Ihyan che dechuh ye u.

Ndaconan ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo

¹⁷ Ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo ne, nta ye. Ama yeno ye, ne raḥn ye:

—Dihve nuhn, nde vaco chihnga ne, redinahn yahn nuhn yahn vederihquentiyon che te ne, chenán cuma nuhn.

¹⁸ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco, te u ne, ndihcheró sahn chundah che nduhca che riya cuah, rica se nan ro, rendaḥ se nde ndiyahn. ¹⁹ U té vederihquentiyon, chenán cuma nchuhn, ne ndaḥco ndiya ne vederihquentiyon yahn chundah. Andahre condinun ne cu tan man, itedahn man, ate hua dehva co yahn ne. ²⁰ Nchuhn ne, nde hua nduh co yeno ne che redinahn vaco chihnga che rihquentiyon ne. Tahque co yeno ne yahn che a chenán caça ne vahchetero.

Ama chi yeno Dihvo vo Jesucristo

²¹ Ura min ne, din Vaco Dendiohs che ama chi yeno Dihvo vo, ne covah ye:

—Chida man, ndih che dendah ne vahchetero man, iyehse man. U rendevá numacuahn vedeyeno yavenan ne, te chihco ndeh ne vededevano yahn ne nan ihyan che rahnco ye che ama devano ye, ne cah ne, chi devano ihyan che necun ye. Chidá, tihca din ne, te tihca nahn man ne.

²² Tuhme rahn ye ri ye ihyan che nduco ye:

—Chidá ne, ndaḥco ye nducuahn dehtenduh táh. Nde ama ihyan hua rendihche ye duh che Daya Dendiohs. Ate Chidá ne, rendihche ye u, te u che Daya ye. Nde ama ihyan hua rendihche ye Chidá, atenan u, Daya ye man, ihyan che tendahnún ihyan man, rendihche nuhn ihyan.

²³ Chaconan ye ndihchero ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne deva vih rahn ye nduco ye:

—Nchuhn ne, ama ndah ro yahn ne, ²⁴ te rahn rí nchuhn te ama yahn ihyan profeta man, rey man, che chahte ye a rahn me, chenán ino ye che ndihchero ye che rendihchero nchuhn, ate hua ndaca ndihchero ye.

Chenan ino ye che cahnevan ye che rihnevan nchuhn, ate hua ndaça chihnevan ye.

Ejemplo yahn ama sahn nación yahn Samaria

²⁵ Ama sahn devano ley che dirun Moisés ne, çaça che tumerande se Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che dín çaça che conán vahchetero numacuahn ro ne?

²⁶ Tumerune Dihvo vo sahn:

—¿Deh che ndirun nan ley che dirun Moisés ne? ¿Taca renehn ne?

²⁷ Ndahconan se:

—“Codin yahine Dihve Dendiohs numacuahn chedave yehn man, numa ine man, numacuahn fuerza yehn man, numacuahn vederendedecadino yehn man. Namin codin yahine nducoyaca ihyan nduhca che yahine man di.”

²⁸ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Ndahca ndahconen. Ndete che tihca din ne, conen vahchetero numacuahn ro.

²⁹ Ate nducote hua nahn se che cora vedecuihno yahn se ne, tumerune se Dihvo vo:

—¿Duh ihyan che din yahinó me ne?

³⁰ Ndahconan Dihvo vo yahn se nduco ejemplo cuh:

—Ama ihyan ne, chica ye yan Jerusalén, cuahn ye yune che renda yan Jericó. Min tahn nun sahn duco ihyan, ne chahn se ihyan, chehnevi se nde tino yahn ye. Nuhn yah se ihyan, ne chacondihte se ihyan, ndih tahn ye, ne conahn se. ³¹ Ura min chuh ama chidocuyan nan che quendite ihyan che ntaca yah me, ne chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye. ³² Namenan me ne, chuh tama chidocuyan, ama levita, ihyan che redin cudado nan ta. Ndi chero ye che quendite ihyan che ntaca yah me, ne namin chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye. ³³ Ate chihno min ne, nda ama sahn nación yahn Samaria nan

che quendite ihyan che ntaca yah me, ne quenan vahino se ihyan. ³⁴ Chahn nda se, ne dico se ihyan, chih se aceite nduco vino, ne dechiche se nduh cuan nan yah yahn ye. Tuhme tihde se ihyan dame yuhdo che ra se, ne quenda se ihyan ama vah, ne min din se cudado ihyan. ³⁵ Tama ro me, ura che a chahn se ne, tendah se tume, cah se sahn che vaco min, ne rahn se ri se vih: “Codin cudado ihyan cuh, ne cuahn che ndaconan ne, nedihve yehn tava ca tume che toh nduco ye.”

³⁶ Tuhme tumerune Dihvo vo sahn:

—¿Cha ihyan che ino chahn che din yahino ye ihyan che nuhn yah sahn duco chahn ne?

³⁷ Ndahconan se yahn ye:

—Sahn che din se vedevahino nduco ye tahque yahino se ihyan.

Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Ndahca ndahconen. Namin di ne, codin yahine nducoyaca ihyan.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vaco Marta nduco Maria

³⁸ Chihno min ne, chahn Dihvo vo ama yan lihn, vaco ama ndahta che duche te Marta. ³⁹ Marta ne, va ama tahn coh te che duche te Maria. Tahn min ne, chihnde te nan Dihvo vo, rihnevan te ndudo yahn ye. ⁴⁰ Ate Marta ne, ama va ntiyon yahn te, ne chahn te nan Dihvo vo, ne rahn te ri te ihyan:

—Dihve, ja hua rihco ne cudado che tahn coh ne, rihcoman te u nduco ntiyon yahn nuhn? Cahma ne co ne tahn che conan te u.

⁴¹ Ndahconan Dihvo vo yahn te:

—Marta, Marta, di ne, ama rendedecadine yahn ntiyon yehn. ⁴² Ate va ama nan che tahque cochihve. Maria ne, tendahnun te cha che tahque ndah, ne hua duhva cahnevi yahn te.

11

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo nduhcā che covāh vo

¹ Ama yune ne, revāh Dihvo vo, ne cuahn che a chihno covāh ye ne, rāhn āma ihyan apóstol ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, cuicuahn ne nuhn, covāh nuhn nduhcā che chicuahn Juān Bautista ihyan che chinduco ye ihyan.

² Rāhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuahn che covāh nchuhn ne, cāhma ne tuhcā:

Chida nuhn che va ne vahchetero, ndāhcā che ndeva nducoyāca ihyan yavenān ne.

Ndāhcā che cāhcantiyon ne nducoyāca ihyan.

Nduhcā che rinahn nducuahn che nahn ne vahchetero ne, tihcā conahn muhn iyehnse cuh.

³ Cuete ne che cheh nuhn mān nduhcā che rete ne ro ro.

⁴ Cuenchahco ne nunde yahn nuhn, te namin nuhn ne, renchahco nuhn yahn nducoyāca ihyan che rendihco ye yahn nuhn.

Hua cuahnecun ne che tumerande chundah nuhn.

Cuenedevahn ne nuhn yahn nducuahn che chihnga.

⁵ Tuhme quendi Dihvo vo, ne rāhn ye:

—Ndete che nān māhn yān, cāhn āma cha nchuhn vāco amigo yahn ne, ne cāhma ne nduco ye: “Combiro, teche ne o ino pān, tumenán, ⁶ te āma amigo yāhn ndā ye ndevacó, ne metah dehva che cāh cheh ye”, ⁷ ¿a ndahconan ye nde chete vah tuhcā ne?: “Hua dendoh u, te a quendité nān yundo nduco checāhya yāhn, ne chendevah ne, a ntude. Hua co necuán té che rique.”

⁸ Rāhn rí nchuhn te andahre hua necuan ye, te ye cava che amigo yahn ne ihyan, ate ndete che quendi ne caca ne ihyan ne, necuan ye te ye nducuahn che nahn ne.

⁹⁻¹⁰ Namin rāhn rí nchuhn: Cuica ne dehtenduh che nahn ne Dendiohs, ne te ye nchuhn. Tihcā, te nducoyāca ihyan che rica ye ne, rondondā tāh ye. Ihyan che renuhn ye ne,

rendaca ye. Ihyan che riyahve ye ne, renane chendevah cava ye.

¹¹ 'Ndete che caca daya ama cha nchuhn pan ne, ¿a cah ne ama tu? O ndete che caca daya nchuhn yahca, ¿a cah ne ama cu? ¹² O ndete che caca daya nchuhn ama dute tuh ne, ¿a cah ne ama itedahn? ¹³ Andahre duhtuno ihyan nchuhn, ate devano cah ne dehtenduh che ndah daya ne. ¿A ndiyu tahque nun te Chida nchuhn che va ye vahchetero Vaco Ndah yahn ye nchuhn cuahn che caca ne?

Rahn se yahn Dihvo vo Jesucristo te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

¹⁴ Ama yune ne, ndetendah Dihvo vo vaco chihnga che quenun ama se, nedin che ndi lihme se. Cuahn che a ndiquendah vaco chihnga me ne, a chi cahñ sahn min, ne ama cuahn ino ihyan. ¹⁵ Ate nahñ se ne, rahn se:

—Sahn tih ne, rendetendah se vaco chihnga, te quenan cuma se vederihquentiyon yahn chundah, sahn min che ndinan se yahn vaco chihnga.

¹⁶ Nahñ tun se che nahn tumerande se Dihvo vo ne, rica se che din ye ama vederihno che caca vahchetero, ndihchero se. ¹⁷ Ate devano Dihvo vo deh che rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete ihyan che vate ye rihquentiyon ye, cuahtecuhma ye van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye cahcantiyon ye. Namin ihyan che chenun ye ama vah, ndete che cuahtecuhma ye van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye, cuahtenun dama ye. ¹⁸ Namin chundah, ndete che cuhma se nduco ihyan yahn se ne, ¿taca co quendi cahcantiyon se? Tihca tumerune nchuhn, te rahn ne te nduco vederihquentiyon yahn chundah, rendetendah vaco chihnga. ¹⁹ Ndete che rendetendah vaco chihnga nduco vederihquentiyon yahn chundah ne,

tuhme ¿duhra rinan combiero yahn nchuhn che rendetendáh se vaco chihnga? Man sahn chahn cahma se co se nchuhn. ²⁰ Ate ndete che nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs rendetendáh vaco chihnga ne, codevano nchuhn te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va van ne.

²¹ Cuahn che ama sahn dito va che redin nduco se cudado vaco se ne, nducuahñ dehtenduh yahn se ne, ndahca va. ²² Ate ndete che nda tama ihyan che tahque dito ye che co sahn min ne, ndahco ndiya ye sahn, cahnevi ye nducuahñ dehtenduh che redin nduco se cudado vaco se, ne necahn mahñ ye nduco combiero yahn ye nducuahñ che cahnevi ye yahn se.

²³ Ihyan che hua rinduco ye u ne, tan ye nducó. Ihyan che hua redin ye ntiyon nducó ne, redetohñan ye ntiyon che redín.

²⁴ Cuahn che a ndiquendáh vaco chihnga ama ihyan ne, rechica nan yahn cuma, renuhn nan che conun. Ndete che hua rendaca nan che conun ne, rendedecadino: “Nahn tún nan che ndiquendáh.” ²⁵ Cuahn che rendaconan ne, rentaca ihyan min nduhca ama vah che ndahca nto dave nde tuno necuco. ²⁶ Tuhme rahn regua te ndache vaco che tahque chihnga, ne renda ihyan min, ne tahque rechuhrihn ye che co ro menan me.

Ndah ro yahn ihyan che redinahñ ye Ndudo yahn Dendiohs

²⁷ Ura che rahn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, ama dito rahn ama ndahta van ihyan:

—¿Ndah ro yahn ihyan ndahta che chacoyahn ye ndih man, che tave ye ndih man!

²⁸ Dihvo vo ne, rahn ye:

—Tahque ndah ro yahn ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs man, redinahñ ye man.

Ihyan nunde ne, rica ye ama vederihno ndihchero ye

²⁹ Cuahn che ama ndo dama ihyan ne, rahn Dihvo vo:

—Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, duhtuno ihyan ne, rica ne vederihno. Ate vederihno ne, hua ndaca ndihchero ne. Atenan ama vederihno nduhca vederihno che din Dendiohs nduco Jonás, ndaca ndihchero ne. ³⁰ Nduhca che ndihchero ihyan yan Nínive vederihno che din Dendiohs nduco Jonás ne, tihca conahn ama vederihno nduco u che rinducó nducoyaca ihyan, ndihchero nchuhn che vate ne man ro cuh. ³¹ Nda ro che techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan reina che va te cuahn yahn ndiya, caca nunde te yahn nchuhn che vate ne man ro cuh, te tahn min ne, chica te yahn yahn, ne nda te, chihnevan te vededevano yahn Salomón. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn che co Salomón, muhn quenún van nchuhn, nde hua retumacah ne u. ³² Nda ro che techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan ihyan yan Nínive, caca nunde ye yahn nchuhn che vate ne man ro cuh, te ihyan chahn ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo Jonás. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn che co Jonás, muhn quenún van nchuhn, nde hua retumacah ne u.

Ejemplo yahn ndudo che ricuahn Dihvo vo Jesucristo

³³ Nde ama ihyan hua rihco ye ama yahn man ama cajún, ate rihco ye nan che yaco cava che co ro dave yahn ihyan che renda ye. Tihca ndudo yáhn, te hua co conun ndeh. ³⁴ Ndu^{tenan} nchuhn ne, nduhca ama yahn che redin che ri ro nan ne. Chedave yahn ne ne, nduhca ama yahn che redin che ri renahn ne. Ndete che ndah chedave yahn ne ne, conahn ndah ne. Ate ndete hua ndah ne, nde hua conahn ne. ³⁵ Chemin che nahn che cahco nchuhn cuda^{do} chedave yahn ne cava che ndah conahn ne. ³⁶ Ndete che tihca cahco ne cuda^{do} ne, chedave yahn

ne ne, nduhc̄a ama yahn ndah che din che conahn ndah ne.

Sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vacoñan se

³⁷ Cuahn che chihno rahn Dihvo vo ne, yahve ama sahn fariseo ihyan che cahn ye vaco se, cheh ye nduco se. Chenda ye vaco se, ne cuahn che nda ura ne, chihnde ye nan mesa. ³⁸ Ndihero sahn fariseo me che hua nano ye tah ye nduhc̄a costumbre yahn se, ne ama cuahn ino se chi. ³⁹ Rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn sahn fariseo ne, ama renano ne vaso man, cuh man. Ate chete chedave yahn man ne ne, ndito vede idiha man, nducuahn che chihnga man. ⁴⁰ ¡Hua renahn nchuhn! ¿A hua devano nchuhn te Dendiohs che dendah ye ihyan ne, tahque nahn ye che dave chedave yahn ihyan che co cuahn menan ye? ⁴¹ Cuedin nchuhn vedevahino numacuahn chedave yahn ne. Tuhme co ro che dave yavenan ne nan Dendiohs.

⁴² 'Nchuhn sahn fariseo, ¡yah rí cava ne!, te deman riya yahn ive man, aruda man, dehtenduh yata man, recah ne. Ate vederihquentiyon yahn Dendiohs man, vedevahino yahn ye man, andahre chemin che tahque rigonun chihve ne, rihcoman ne. Nduhc̄a che redinahn ne yahn riya ne, tihca codinahn ne yahn nducuahn.

⁴³ 'Nchuhn sahn fariseo, ¡yah rí cava ne!, te renan ino ne cuahte ne chete vaco nan silla che rahte ihyan ndinan. Namin renan ino ne che nevahnecon ihyan nchuhn, nte ye Dendiohs nchuhn cuahn ndihve.

⁴⁴ 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ¡yah rí cava ne! ¡O nan o chende ne! Nchuhn ne, nduhc̄a yayan che a nincheh, che vatechica ihyan menan nde hua devano ye che yayan, tihchan ne.

⁴⁵ Tuhme rahn ama sahn devano ley che dirun Moisés:

—Ihyan Ricuahn, cuahn che tihc̄a r̄ahn ne ne, nde nuhn, chihnḡa riya yahn nuhn.

⁴⁶ Ate r̄ahn Dihvo vo ri ye s̄ahn:

—Namin nchuhn, s̄ahn devano ley che dirun Moisés, j̄yah rí c̄ava ne!, te rec̄ah rih̄n nduh ne ihyan nduco dehtenduh che nentihdenan ne, rihquentiyon ne che va che dinahn ye. Ate m̄an ne ne, nde tah hua rinan ne ihyan.

⁴⁷ j̄Yah rí c̄ava nchuhn!, te rahto ne yayan yahn ihyan profeta che m̄an indih̄te yahn ne, chihno ye ihyan.

⁴⁸ Nchuhn ne, devano ne che din indih̄te yahn ne, ne d̄ama ri ne nduco ye, te ihyan chahn chihno ye, ne nchuhn rahto ne yayan.

⁴⁹ 'A yahn che tihc̄a redin nchuhn che r̄ahn Dendiohs numacuahn vededevano yahn ye: “Dechúh̄ ihyan profeta m̄an, ihyan apóstol m̄an, ne c̄ahno se n̄ahn ihyan chahn, ne n̄ahn ye ne, din t̄an se nduco ye.” ⁵⁰ Dendiohs va che techec̄ade ye yahn ihyan che vate ye m̄an ro cuh, te ndehde d̄ame ye yun yahn nducoȳaca ihyan profeta che chihno ihyan nde n̄an che can̄an iyeh̄nse. ⁵¹ Ndehde d̄ame ye nde yun yahn Abel, nde yun yahn Zacarías, che chihno se ihyan mend̄ahn yahn n̄an ta nduco ȳaco chahte. Tihc̄a r̄ahn rí nchuhn, te yun yahn nducoȳaca ihyan chahn ne, va che nedihve ihyan che vate m̄an ro cuh.

⁵² 'Nchuhn, s̄ahn devano ley che dirun Moisés, j̄yah rí c̄ava ne!, te vededevano che chihcoro Dendiohs ne, nchuhn ne, rihco ndeh ne. Nde hua riquendi m̄an nchuhn, nde hua rah̄necun ne che quendi ihyan chen̄ahn.

⁵³ Cuahn che r̄ahn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, s̄ahn fariseo m̄an, s̄ahn devano ley che dirun Moisés m̄an ne, chi t̄an se nduco ye, ne āma ndeh n̄an dehtenduh retumerune se ihyan. ⁵⁴ Nduco tihc̄a ne, retumarande se ihyan, te nahn se che c̄ahma ye āma ndudo che hua nd̄ahc̄a, c̄ava che co c̄aca nunde se yahn ye.

12

Ndudo che ricuahn sahn fariseo ne, nduhca ya yahn pan

¹ Ura min ne, ama yahn ihyan ndo dama ye nde tuno raonda vih ye. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuihco nchuhn cudado nduco ndudo che ricuahn sahn fariseo, te o nan o chende se, ne ndudo yahn se ne, rendih nduhca che rendih ya yahn pan. ² Nducuahn che va cuahn ndeh ne, va che cuhnde ro. Namin nducuahn che ri cuahn ndeh ne, va che cadino ihyan. ³ Tihca, te che rente nchuhn cuahn deman ne nduco vih ne, va che cadino nducoyaca ihyan. Namin che rahn nchuhn cuahn chete vah ne, va che cuahndudo ihyan nde tin vah yuto.

Duh che va che din vah vo

⁴ Ate nchuhn amigo yahn, rahn ri nchuhn te hua din vah ne sahn che rihno se ihyan, te cuihno min ne, ametah dehva co din se. ⁵ U có nchuhn duh che din vah ne. Codin vah ne Ihyan che co cahnevi ye vedevihche yahn ne, ne cuihno min ne, va vederihquentiyon yahn ye che dechuh ye nchuhn van ruchiyahn. A Ihyan min che codin vah nchuhn.

⁶ Yahda cahya ne, nde hua rignonun chihve te, rendihcue ihyan uhn te, ra ye co tume cahya, ate Dendiohs ne, nda cuande ye ite. ⁷ Nde yudo tin queri ama nchuhn ne, nda cuande ye. Huate vah nchuhn, te tahque rignonun chihve nchuhn che co ama yahn yahda cahya.

Ihyan che renevahnecon ye Dihvo vo Jesucristo nan nducoyaca ihyan

⁸ Rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che renevahnecon ye u nan nducoyaca ihyan ne, u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndevá ihyan min nan nducoyaca ángel yahn Dendiohs. ⁹ Ate ihyan che hua renevahnecon

ye u nan nducoyaca ihyan ne, hua ndevá ihyan min nan ángel yahn Dendiohs.

¹⁰ 'Adecoduhno ihyan, andahre chihnga cahma ye yahn u che rinducó nducoyaca ihyan, co ca ndaca ye vederenchahco. Ate ihyan che cahva ye yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno Dendiohs cava ye.

¹¹ 'Cuahn che quenda se nchuhn chete yaco man, nan juez man, nan intiyahn man ne, hua ndedecadino nchuhn deh cahma ne, o taca cahma ne, ¹² te ura min ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs te cuande nchuhn deh che cahma ne.

Rihco yudo Dihvo vo Jesucristo yahn vedeidihya

¹³ Rahn ama se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, cahma ne co ne sahn dihnó che cahmahñ se nducó dehtenduh che chihco indihnte yahn nuhn.

¹⁴ Ate rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Ndaco, ndiyu juez u cava che cahcantiyón che cahmahñ nchuhn dehtenduh yahn ne nduco vih.

¹⁵ Tuhme rahn ye ri ye nducoyaca ihyan:

—Cuihco nchuhn cudado, ne hua dín yahino ne vedecuihca che va iyehñse cuh, te andahre ama va vedecuihca yahn ihyan, ate ndiyu nduco chemin co ndevahn ye.

Ama sahn cuihca che hua renahn se

¹⁶ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Chihnde ama sahn cuihca, ne ama nduyo ne, ama chi chendata yahn se. ¹⁷ Tuhme ndedecadino se: “Man ne, ¿taca dín?, te ametah ti nan che cuih ndáh ndute ndata yáhn. ¹⁸ Tuhca dín. Ntihné nducuahn vahyaca yáhn, ne cahnó che tahque rahte. Min cuih ndáh nducuahn ndute ndata yáhn. ¹⁹ Ama va vedecuihca yáhn cava ndeh nduyo. Man ne, cuhnde táhn, chéh man, cúh man, co yenó man.”

²⁰ Ate rahn Dendiohs ri ye sahn: “Hua renehn. Man yan

cuh, va che coh. *A*ma nedin dame vedecuihca, ate *m*an ne, nde hua devene *d*uh che ndah yahn.”

²¹ Quendi Dihvo vo, ne *r*ahn ye:

—Tihchan ihyan che rene^din *d*ama ye vedecuihca *c*ava *m*an ye, ate *n*an Dendiohs ne, ametah dehva yahn ye.

Dendiohs ne, redin ye cudado ihyan yahn ye

²² *R*ahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:

—Chemin che *r*ahn *r*í nchuhn. Hua cuahcoran ne *t*aca din ne che ndaca cheh ne, nde hua cuahcoran ne *c*ava tino yahn ne. ²³ Vedevihche yahn nchuhn ne, tahque quenun *y*an che co che reh ne, ne *m*an nchuhn ne, tahque chenun *y*an ne che co tino che rahtenun ne. ²⁴ Condi^hche nchuhn chihnda. Nde hua rino te ndata, nde metah *n*an che cuih ndah te deh che cheh te, ate Dendiohs ne, rihquecheh ye ite. ¿Tahque rignonun chihve nchuhn che co *y*ahda! ²⁵ ¿Duh nchuhn che andahre *a*ma rendedecadino ne, co tihdenan ne *m*ahn metro che *y*aco ne? ²⁶ Ndete che hua ri redin nchuhn cha che hua *v*ahche, ¿dehco che *a*ma rendedecadino ne yahn dehtenduh chenahn?

²⁷ Condi^hche nchuhn *t*aca rihta *n*anda. Nde hua ren-*d*ahyon, nde hua *r*ah cu^hche, ate *r*ahn *r*í nchuhn te tahque ndahchan ro *n*anda che co tino che quenun Salomón, andahre *a*ma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.

²⁸ Dendiohs ne, redin ye che riya *n*anda viyata andahre *a*ma ro rihnde, ne *t*ama ro ne, rih di. ¿A ndiyu tahque redin ye *c*udado nchuhn? ¿Dehco che *a*ma doh ritahno ne tuhme? ²⁹ Chemin che hua *c*ah rihⁿ *m*an ne nchuhn che rendedecadino ne deh cheh ne *m*an, deh cuh ne *m*an. ³⁰ Ihyan iyehⁿse ne, *a*ma rendedecadino ye yahn nducuahn dehtenduh che tuhchan. Ate nchuhn ne, va Chida ne vahchetero, ne a devano ye che rendotenan ne nducuahn dehtenduh che tuhchan. ³¹ Dinoca cuahnecun

nchuhn che çahcantiyon Dendiohs nchuhn. Tuhme nducuahñ dehtenduh che tuhchan ne, nde tihdenañ ca ye te ye nchuhn.

³² Nchuhn che doh ri ne, che rinduco ne u, huate vañ ne, te Chida ne ne, nahn çahcantiyon ye nchuhn. ³³ Condihcue nchuhn dehtenduh che va yahn ne, ne codin ne vedevahino nduco. Codin nchuhn che ndah çava che ndeva ne che ndah vahchetero. Chemin ne, nduhça ama vedecuihca che hua co cahnevi sañ duco man, hua co detoh iteduhn man. ³⁴ Tihça, te cha vedecuihca che va yahn nchuhn ne, a yahn chemin che rendedecadino ne.

Nahn che cuahteyan ihyan

³⁵⁻³⁶ 'Cuahn che rahn ama ihyan vihco nañ che rihnevaco ihyan ne, rahtenun sañ decahya yahn ye cudado vah. Vateyan se çava che ndetañno che nta dihve se yahve ye ne, aderano se nahne se chendevah. ³⁷ Ndah ro yahn sañ decahya che vateyan se ura che nta dihve se. Cuaco rahn ri nchuhn te man ye cuacondihte ye mesa, ne çahco ye sañ che cheh se. ³⁸ Andahre nañ mañ yan, o a nino co dave nta ye, ndete che ntaça ye sañ che vateyan se ne, ndah ro yahn se. ³⁹ Cuedevano nchuhn te ndete che devano ama ihyan deh ura nda sañ duco ne, cuhndeyan ye, ne hua çah yune ye che condã se chete vaco ye, duco se. ⁴⁰ Nchuhn ne, tihça cuahteyan ne, te u che rinducó nducoyaça ihyan ne, adenañ ndã ura che nde tah hua vate ne cudado.

Ejemplo yahn mozo

⁴¹ Tuhme tumerune Pedro:
—Dihvé, ¿a rente ne ejemplo cuh yahn demañ nuhn, o yahn nducoyaça ihyan ne?

⁴² Ndahconan Dihvo vo:
—¿Cha sañ decahya che çahco dihve se ntiyon tañ se çava che çahcantiyon se vaco ye man, çahcacheh se mozo

yahn ye man? ¿A ndiyu sahn che redinahn se man, che rino nan se man? ⁴³ Ndah ro yahn sahn che ntaca dihve se sahn che redinahn se ntiyon yahn ye. ⁴⁴ Cuaco rahn ri nchuhn te cahco dihve sahn min ntiyon tah se cava che din se cudado nducuahn ntiyon yahn ye. ⁴⁵ Ate ndete che rahco ama cha sahn decahya te hua nun nta dihve se, ne cuanan redin tan se, rahn se sahn mozo yahn ye man, tahn mozo yahn ye man, reh se man, rih se man, ricoh se man ne, ⁴⁶ nta dihve se ro che hua quenan rino se, ura che hua devano se, ne din ye castigo sahn nduhca che redin ihyan castigo sahn che hua redinahn se.

⁴⁷ Sahn decahya che a devano se dehtenduh che nahn dihve se, ne hua dinahn se ne, ama chahte castigo co se. ⁴⁸ Ate sahn decahya che hua devano se, ne din se dehtenduh che hua ndahca ne, hua nduh chahte castigo co se. Adecoduhno ihyan che chahte ntiyon condá tah ye ne, ndahva ndehde dame ye, ne ihyan che nde tahque chahte ntiyon condá tah ye ne, nde tahque ndeh ca ndehde dame ye.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cuahte canda ihyan

⁴⁹ Cava u ne, cuahte canda ihyan van man ye nduco vih anduhneca ndete che a chih yahn muhn iyehense cuh, ne jama nahn ndete a riche! ⁵⁰ U ne, va che ama chuhrihn, ne jama yah nahn ndete che a conahn! ⁵¹ ¿A rahco nchuhn che nda muhn iyehense cuh cava che ndahca cuahtenan ihyan nduco vih? Rahn ri nchuhn te hua, te nda cava che cuahte canda ye nduco vih. ⁵² Cuanan nde meniyan, ndete che uhn ihyan chenun ye ama vah ne, ino ye co tan ye nduco o ye. ⁵³ Ihyan chahn ne, co tan ye nduco sahn daya ye, ne sahn daya ye ne, co tan se nduco chida se. Ihyan ndahta ne, co tan ye nduco tahn daya ye, ne tahn daya ye ne, co tan te nduco chaco te. Namin co tan ihyan ndahta

nduco tahn decuno ye, ne tahn decuno ye ne, co tan te nduco indahn te.

Ri ro cuahn che rendacorun tiempo

⁵⁴Quendi Dihvo vo, ne rahn ye nduco nducoyaca ihyan:

—Cuahn che rendihchero nchuhn che renecuan man cuahn nan che rehche yahn ne, ndetahno rahn ne te cuan co, ne tihca ri. ⁵⁵Namin cuahn che rano yuhneyahn ne, rahn nchuhn te cuhnde ihno, ne tihca ri. ⁵⁶¡O nan o chende nchuhn! Devano nchuhn cuahn che co ihno man, cuahn che cuan co man. ¿Dehco che hua devano ne deh ri ro cuh che vate ne? ⁵⁷¿Dehco che hua rendedecadino man nchuhn cha che tahque ndah din ne nan Dendiohs? ⁵⁸Numanahn che cahñ ama cha nchuhn nan intiyañ nduco saññ che tan se nduco ne ne, codin nun ino ne, cuenedin ndah ne ndudo nduco se cuahn yune, cava che hua quenda se ndih nan juez, ne necah ye ndih tah policia cava che tihyon se ndih vacoyahn. ⁵⁹Rahn ri ndih te ndete che hua nedin ndah ne ndudo nduco se ne, hua ndiquendañ ne vacoyahn nde cuhño nedihve ne nducuahn che quendihco ne.

13

Nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye

¹Ura min ne, min chenán neve ihyán, ne necah cuande ye Dihvo vo nduhca che chahno saññ estado yahn Galilea chi, che chihquentiyon Pilato sandado che chihño se saññ, ura che rihno se ite che co te vedino nan ta. ²Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿A rahco nchuhn che saññ Galilea chahn che tihca chih se, tahque chendihco se nunde van nducoyaca ihyan Galilea? ³Rahn ri nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, va che conda nducoyaca ne. ⁴Namin, ¿a rahco nchuhn che ihyan che ntihyon

ino chahn che chendāh ndudo torre yahn Siloé, tahque chendihco ye nunde vān nducoyāca ihyan yān Jerusalén?
⁵ Rāhn rí nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, conda nducoyāca ne.

Ejemplo yahn yāhn higo che hua ri yahn

⁶ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ama ihyan ne, ndihche ye ama yāhn higo vān yāhn ndāta yahn ye, ne ama yune ne, chahn ye chinuhn ye ndute yahn, ne hua ndāca ye, te hua ri yahn. ⁷ Tuhme rāhn ye ri ye sāhn che redin cudādo yāhn ndāta chahn: “A ino nduyo che rendá rinúhn ndute yahn yāhn tih, ne hua dehva rendācá. Cuihque, te ¿dehco che ndere rehnevi fuerza yahn yāhn nān che nti?” ⁸ Ate sāhn che redin cudādo min ne, rāhn se: “Dihvé, cuahnecon ne che cuandi ca yāhn tih tāma nduyo, ne ndāhco cāvā yāhn yahn, ne cuahto yāhn ndah duto. ⁹ A huane co ndute yahn. Ate ndete che a hua co yahn ne, tuhme cāhcá nduhcā che rāhn ne.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama ndāhta che ruhte dāme te

¹⁰ Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, quenun Dihvo vo chete ama yāco, ricuahn ye. ¹¹ Min quenun ama ndāhta che a ri ntihyon ino nduyo che hua ri che ndo cuāco te. Ruhte dāme te, nedin ama vaco chihnga. ¹² Cuahn che ndihchero Dihvo vo tāhn ne, cah ye tāhn, ne rāhn ye:

—Ndahta, a ndevahn di. Ametah chuhrihn.

¹³ Tuhme nahn tāh ye tāhn, ne ndetāhno ndo cuāco te, ne canān te rendeva te yavenān Dendiohs. ¹⁴ Ate sāhn ndinān yahn yāco me ne, chi tān se nduco Dihvo vo yahn che din ye che ndo cuāco tāhn min ro che rahte tuhno ihyan. Rāhn se nduco ihyan che chenun ye min:

—Va an ro che din vo ntiyon. Adecoderno ro chemin chan co chi nchuhn cava che din ye che ndoyahn ne, ate ndiyu ro che rahte tuhno vo.

¹⁵ Tuhme ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Di ne, jo nan o chende! Ndete che chenan chiche itenine, o burro yehn chete vaco te, ja hua ntahte ite ro che rahte tuhno ihyan cava che cahñ te cuh te nune?

¹⁶ Ndahta cuh ne, ndata yahn Abraham tahn nduhca di, ne a ntihton ino nduyo redin chundah che rechuhrihn te. ja hua redin yahn che ndedevahn tahn andahre ro che rahte tuhno ihyan?

¹⁷ Cuahn che tihca rahn Dihvo vo ne, ama chi cuihnan nducoyaca sahn che hua ri rendihche se ihyan. Ate nducoyaca ihyan yan ne, ama yeno ye yahn vederihno rahte che redin Dihvo vo.

Ejemplo yahn ndute yahn mostaza

¹⁸ Tuhme rahn Dihvo vo:

—jDeh nduhca vederihquentiyon yahn Dendiohs? jDeh nduhca, cahma che tihca vederihquentiyon yahn ye? ¹⁹ Chemin ne, nduhca ndute yahn mostaza che chino ama se nan yahn yahn se. Quendah ndute me, ne chihta. Chi chahte nde yahda redin ndahque te van dune.

Ejemplo yahn ya yahn pan

²⁰ Namin rahn Dihvo vo:

—jDeh nduhca, cahma che tihca vederihquentiyon yahn Dendiohs? ²¹ Chemin ne, nduhca ya yahn pan che ndahchetahn ama ndahta van ndeh yune pan, din che chihta nducuahn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

²² Quendi Dihvo vo cuahn ye yan Jerusalen, ne rechuh ye yan cahya man, yan rahte man, ricuahn ye. ²³ Ama se ne, tumerune se ihyan:

—Dihvé, ¿a yahn ihyan che ndevahn ye ne?

Ndahconan ye:

²⁴ —Nduhca che redin nun ino ihyan che condá ye chendevah che tuhco ne, tihca codin nun ino nchuhn che ndevahn ne. Ate ráhn rí nchuhn te ama yahn ihyan nahn ndevahn ye, ne hua co. ²⁵ Cuihno che necuan ama ihyan, necahde ye chendevah vaco ye ne, ndete che ura min ndá nchuhn yahve ne: “Dihve nuhn, conahne ne chendevah” ne, ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “Hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne.” ²⁶ Tuhme andahre cahma ne: “Dama cheh dama chih nuhn nduco ne, ne ndih che chicuahn ne ndihve yahn yan vaco nuhn”, ²⁷ ate ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “A ráhn rí nchuhn te hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne. Nchuhn ne, chihnga ihyan ne. Cuavi ne tan, cuahn ne vane, nde hua nahn ndihcheró nchuhn.” ²⁸ Tuhme che cuaco, cuaco nchuhn man, cheh dihyon ne man, te ndihchero ne Abraham man, Isaac man, Jacobo man, nducoyaca ihyan profeta man, che ndi dama ye nan che rihquentiyon Dendiohs, ate nchuhn ne, cuahn chevah vatendi ne. ²⁹ Namin ndo dama ihyan, caça ye numachahte iyehense, ne cuahte ye, cheh ndah ye nan che rihquentiyon Dendiohs. ³⁰ Tuhme ne, nahn ihyan che ndahn nan ye man ro cuh ne, cuahtenan ive ye, ne nahn ye che chenán ive ye man ne, quendahn nan ye.

Rahn sahn fariseo te Herodes nahn cahno se Dihvo vo Jesucristo

³¹ Ura min ne, ndá neve sahn fariseo, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Condaca ne muhn conahn ne, te nahn cahno Herodes ndih.

³² Ndahconan ye yahn sahn chahn:

—Cuahn nchuhn, ne cahma ne co ne yuhne min: “Condihe, u ne, rendetendáh vaco chihnga, ne redín

che rendoyahn ihyan cah mān ro cuh mān, caviyan mān, deman mān. Tuhme cuihno dín nityon cuh yáhn.”³³ Ate va che quendí yune yáhn mān ro cuh mān, caviyan mān, deman mān, te yan Jerusalén ne, a min va ndi che rihno se nducoyaca ihyan profeta.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco ye cava ihyan yan Jerusalén

³⁴ Nchuhn ihyan yan Jerusalén, che rihno ne ihyan profeta mān, recah ne tu ihyan che redechuh Dendiohs mān, jama ndeh yune ndá, te nahn nedin damá nchuhn nduhca che rene din dama chaco tuh daya te mān reche te, ate hua cahne cun ne!³⁵ Condihche nchuhn, te yaco yahn ne ne, cuhnde mān, ne ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde nda ro che cahma ne yáhn: “Ndeva vo yavenan ihyan cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs.”

14

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi se cah ntito

¹ Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, chahn Dihvo vo, cheh ye ndevaco ama sahn ndinan yahn sahn fariseo. Combiero yahn se ne, rihno se Dihvo vo, nahn ndihchero se deh din ye. ² Min quenun ama sahn che ndi se cah ntito, ne chahn nda se nan Dihvo vo. ³ Tumerune Dihvo vo sahn fariseo chahn mān, sahn devano ley che dirun Moisés mān:

—¿A nihnde cade che co din vo che ndoyahn ihyan cah ro che rahte tuhno ihyan ne?

⁴ Ate hua ndahconan sahn chahn. Tuhme chetah ye tah sahn ntito me, din ye che ndoyahn se, ne ndedechuh ye sahn. ⁵ Chihno min ne, rahn ye nduco sahn chahn:

—Ndete che condahnun ama burro, o ama itenine yahn nchuhn chete veh ico ne, ¿a hua ndetendah nchuhn ite andahre ro che rahte tuhno ihyan?

⁶ Ate hua chi ndahconan sahn chahn nde ama ndudo.

Ejemplo yahn ihyan che rahn ye nan rihnevaco ihyan

⁷ Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhca che retendahnun sahn chahn nan che cuahte se ne, nte ye ejemplo cuh:

⁸ —Ro che yahve ihyan ama cha nchuhn che cahne ne nan vihco che rihnevaco ye ne, hua cuhnde ne nan silla menan, te denan ndiyahve ye ama ihyan che tahque redin yahn che cuhnde ye min. ⁹ Ndete che tihca ne, ura che a va ne ne, cahma ihyan che vaco me co ye ndih: “Cuavi ne tan, cuhnde amigo yahn.” Tuhme cora vedecuihno yahn ne, ne necuan ne cahne ne cuhnde ne nan che rahte ihyan che dendah ye. ¹⁰ Cuahn che yahve ihyan ndih ne, tahque ndah cuahn ne, cuihnde ne nan silla che rahte ihyan che dendah, ne cuahn che nda ihyan che vaco ne, cahma ye nduco ne: “Amigo, cuihnde nan silla menan.” Tihca quendah yavenan ne nan ihyan che vate ye min. ¹¹ Tihca, te ihyan che rendeva man ye yavenan ye ne, nuhnde ndiya ye, ne ihyan che necun ye ne, conan ye.

¹² Namin rahn Dihvo vo nduco sahn fariseo che vaco me:

—Cuahn che yahve ihyan cava che cah, cheh ye ne, hua yahve amigo yehn man, dihne man, ihyan yehn man, ihyan cuihca che vate ye nino ndevaue man, te ihyan chahn ne, co ndahco menun ye yehn. ¹³ Cuahn che cah, cheh ihyan ne, tahque ndah coyahve ihyan chevah man, ihyan che ndi cheche ye man, ihyan che cueh cah ye man, ihyan che ve nan ye man. ¹⁴ Ndete che tihca din ne, ndah ro yehn, te ihyan chahn ne, hua co ndahco menun ye yehn. Ate cuahn che ndedetuhche Dendiohs tenahn che

ndah ihyan ye n̄an ye ne, ro min ndahco menun Dendiohs yehn.

Ejemplo yahn che cheh vino ihyan

¹⁵ Chihnevan āma sahn che nduco se va se reh se, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Ndah ro yahn ihyan che cuahte ye cheh ye n̄an che rihquentiyon Dendiohs.

¹⁶ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ama ihyan ne, yahve ye āma yahn se che cahn se cheh vino se ndevaco ye. ¹⁷ Ura che a quendihte mesa ne, dechuh ye sahn decahya yahn ye che cahma se nduco sahn chahn: “Cahn nchuhn, te a va yan nducahn.” ¹⁸ Ate nducoyaça se ne, canan chica se che din chahtino ye yahn se. Ama se ne, rahn se: “Cade cā ama ndi yahn, ne va che cahn ndihcheró. Cahme co ihyan, ne din chahtino ye yahn.” ¹⁹ Tama se ne, rahn se: “Cā uhn yanda itenine ruhnyahn, ne va che cahn ndihchenán ite n̄an ntiyon. Cahme co ihyan, ne din chahtino ye yahn.” ²⁰ Tama se ne, rahn se: “Cade chihnevaco, ne chemin che cahme co ihyan te hua co cahn.” ²¹ Ndaconan sahn decahya me, ne neco se dihve se nduhca che rahn sahn chahn. Chi tan dihve se, ne rahn ye ri ye sahn decahya me: “Cuehn tenun tenun no cuahn ndihve man, cuahn yune man, ne ihyan chevah man, ihyan che ndi cheche ye man, ihyan che cueh cah ye man, ihyan che ve n̄an ye man, quenda ihyan muhn ndevaco.” ²² Cuahn che ndaconan sahn decahya me ne, rahn se: “Dihvé, a dináhn che rahn ne, ate va ca n̄an che cuahte ihyan.” ²³ Rahn dihve se ri ye sahn: “Cuehn cuahn yune man, tinduh cuahn chihto man, ne codin fuerza ihyan che chi ye cava che cuto ihyan vacó. ²⁴ Rahn te nde āma sahn che yahvé menan ne, hua cheh vino se che ndihcoyan.”

Ihyan che nahn conduco ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che chuhrihn ye

²⁵ Ama yahñ ihyan cuahn ye nduco Dihvo vo. Chaconan ye, ne rahñ ye ri ye ihyan chahn:

²⁶ —Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cahcomañ ye chida ye mañ, chaco ye mañ, ndahta yahn ye mañ, ðaya ye mañ, dihno ye mañ, cahve ye mañ, vida yahn mañ ye mañ, çava che co conduco ye u. ²⁷ Ihyan che hua nahn chuhrihn ye çava u ne, hua co conduco ye u. ²⁸ Adecoduhno nchuhn che çahno ne ama vah, ¿a hua dinoca retendañ cuande ne tava nahn çava che tuno vah me? ²⁹ Ndete che çahco ne name yahn vah me, ate hua cocha ne tuno ne, nducoyaça ihyan che ndihche ye ne, çahyon nan ye, ³⁰ ne çahma ye: “Sahn tih ne, canañ rihno se ama vah, ne hua chicha se tuno.” ³¹ Namin ama rey che va che çahn ye cuhma ye nduco tama rey, ¿a hua dinoca rihnde ye, rendedecadino ye ndete che nduco ndiche mil sandado yahn ye cocha ye cuhma ye nduco tama rey che cochi ye nduco ndico mil sandado? ³² Me ndete che rihn che hua cocha ye ne, cuahn che yahn ca cochi rey che cuhma nduco ye ne, dechuh ye sahn che çahn se menun ye, çahma se nduco rey min çava che cuhnde dihn ye, ne hua cuhma ye nduco vih. ³³ Tihça, te adecoduhno nchuhn che hua cahcomañ ne nducuahn yahn ne che va ne, hua co conduco ne u.

Ejemplo yahn ima

³⁴ 'Ima ne, ndah. Ate ndete che cuihno dine yahn ne, ¿dehra nduco ndo dine? ³⁵ Va che cora, te hua cochihve, nde çava che cotave ndiyahn, nde çava che cuahto duto chendata. Nducoyaça nchuhn, ¿cuendedecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh!

15

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

¹ Rahn nducoyaca sahn rica tumecadiyo man, sahn nunde chenhahn man, nan Dihvo vo che nahn cahnevan se ndudo yahn ye. ² Yahn chemin che ri yudo yahn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne rahn se yahn Dihvo vo:

—Sahn tih ne, rinduco se sahn nunde, ne reh se dama nduco se.

³ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco sahn chahn:

⁴ —Ndete che ama cha nchuhn va ama ciento itecuche yahn ne, me ndete che conda ama te ne, ja hua cahcoman ne ite che cun raco ntihyon cun chahn viyata, ne cahn ne, quenuhn ne ite che chinda me, nde nan che ntaca ne ite? ⁵ Cuahn che a ntaca ne ite ne, numacuahn vedeyeno tihde dihme ne ite, ndiquenda ne ite. ⁶ Cuahn che nta ne ne, nedin dama ne ihyan nino ndevaco ne man, ihyan rendihche ne man, ne cahma ne nduco ye: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te itecuche yahn che chinda te ne, a ntaca ite.” ⁷ Rahn ri nchuhn te tihca tahque cuhnde vedeyeno vahchetero cava ama ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye che co cava cun raco ntihyon cun ihyan che rahco ye che nde hua nahn che nto ino ye.

Ejemplo yahn tume che chinda

⁸ Ndete che ama ndahta che va ndiche tume diyahngua yahn te, ne conda ama ne, ja hua nahn yahn te candil, ndache te vah, nuhn te tume me nde nan che ntaca te? ⁹ Cuahn che ntaca te ne, nedin dama te ihyan nino ndevaco te nduco ihyan rendihche te, ne cahma te co te ihyan: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te a ntaca tume yahn che chinda.” ¹⁰ Rahn ri nchuhn te tihca co yeno

ángel yahn Dendiohs cava ama ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye.

Ejemplo yahn sahn yuno che ndere quechica se

¹¹ Quendi Dihvo vo, ne nte ye tama ejemplo:

—Ama ndaco ne, chahte o daya ye. ¹² Sahn che ive me ne, rahn se ri se chida se: “Chidá, te ne vedecuihca che va che cahco ne yáhn.” Tuhme cahmahñ chida se vedecuihca yahn ye, ne cah ye sahn. ¹³ Chihno neve ro ne, chihcoyan se dehtenduh yahn se, ne cuahn se nan yahn yahn. Min chihno toh se tume yahn se, ndere quechica se. ¹⁴ Cuahn che a chihno toh se tume yahn se ne, ama chihnde cuico yahn nan che quenán se, ne canan ama yah chahno se. ¹⁵ Chica se ntiyon din se ama ihyan che yan vaco ye min, ne dechuh ye sahn, din se cudado cuhe yahn ye. ¹⁶ Nde dehtenduh dima che reh cuhe chahn ama nahn cheh se, ate nde dehtenduh chemin chan, hua rendaca reh se. ¹⁷ Tuhme necahco se, ne ndecadino se: “Ama yahn ihyan redin ntiyon chenán ye vaco chidá, ne ama va che reh ye. Me u ne, muhn quenán, adeche coh cuicó. ¹⁸ Tahque ndah che nahñ yahn chidá, ne cahmá có ihyan: Chidá, quendihcó nunde, nde nan Dendiohs, nde nan ne. ¹⁹ Ametah redin yahn che cahma ne daya ne yáhn. Man ne, có nduhca ama mozo yahn ne.” ²⁰ Tuhme ndonun yune se, conahn se yahn chida se.

Yahn ca va che nta se, ne ndihchero chida se sahn. Quenan vahino ye sahn, ne chahn ye rano ye, chahtemahn ye sahn, tenan ye sahn. ²¹ Rahn se ri se ihyan: “Chidá, quendihcó nunde, nde nan Dendiohs, nde nan ne. Ametah redin yahn che cahma ne daya ne yáhn.” ²² Ate chida se ne, rahn ye ri ye sahn decahya yahn ye: “Tenun tenun no cuetendah nchuhn tino che tahque ndah, conun se man, chinetah che conun tah se man, ndaco che conun cah se man. ²³ Cuahn nchuhn, ngua ne ama itenine che vihche te,

ne cuihno ne ite. Chuh vo ite, ne din vo vihco, ²⁴ te sahn dayá cuh ne, a ndih se che rahcó, ate man ne, ndaconan se. A dendá sahn, ate man ne, a ntacá sahn.” Tuhme canan ihyan chahn vihco vedeyeno.

²⁵ 'Sahn daya ye che menan me ne, quenan se viyata, ne cuahn che ntá nino se ndevah ne, chihnevan se che retive ihyan man, rendeh ye man. ²⁶ Tuhme cah se ama sahn decahya yahn chida se, ne tumerune se sahn deh che ri min. ²⁷ Ndahconan se: “A ntá sahn dihno ne, ne hua dehva chahno se chi. Chemin che chihquentiyon chida ne che coh ama itenine che vihche te.” ²⁸ Chi tan sahn che menan me, nde hua nahn ndonda se vah. Tuhme quenda chida se, chica ye favor sahn che ndonda se vah. ²⁹ Ate ndahconan se yahn ye: “U ne, cuahn dama redin ntiyon nduco ne, ne hua rahcotáhn yahn ne. Nde ama yune hua te ne amare ama chivato lihn cava che cheh yeno nduco amigo yáhn. ³⁰ Ate cuahn che ndaconan sahn daya ne tih che ndere toh se tume yahn ne nduco ndahta che ndere vatechica te ne, chihquentiyon ne che chih ama itenine vihche cava se.” ³¹ Tuhme ndahconan chida se: “Dayá, di ne, cuahn dama quenen nducó, ne nducuahn dehtenduh yáhn ne, a yehn. ³² Ate ndahca che cah yeno vo chedave yuhn vo, din vo ama vihco vedeyeno, te sahn dihne ne, a ndih se che rahcó, ate man ne, ntá se. A denda vo sahn, ate man ne, ntaca vo sahn.”

16

Ejemplo yahn ama sahn duhtuno ihyan che va tah se ama ntiyon

¹ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco ihyan apóstol yahn ye:

—Chihnde ama ihyan cuihca che quenan ama sahn che redin se cudado ntiyon yahn ye, ne chahn ihyan nuhnde

ye sahn nan ye che ndere retah se dehtenduh yahn ye. ² Tuhme cah ye sahn, ne rahñ ye ri ye sahn: “¿Deh chu che renuhnde ihyan di nán? Cuente cuende u yahn ntiyon che quenen, te cahneví ntiyon che va tah.” ³ Tuhme ndedecadino se: “¿Taca dín man?, te dihvé ne, cahnevi ye ntiyon che va tãh. Hua co dín ntiyon dito, ne ndete che ndere cacá chéh ne, cuihnán. ⁴ A ntã tìn taca dín çaça che nevahñecun ihyan u vaço ye cuahn che a cahnevi dihvé ntiyon che va tãh.” ⁵ Tuhme cah se queri ama ihyan che chendihco ye yahn dihvé se. Tumerune se ama ye: “¿Tava quendihque yahn dihvé ne?” ⁶ Ndahconan ihyan min yahn se: “Ama ciento barril aceite quendihcó yahn ye.” Rahñ se ri se ihyan: “Ti va niyon che quenan çaça. Cuihnde, ne menchahte no cuahconehn caque o raco ndiche.” ⁷ Chihno min ne, tumerune se tama ye: “Di, ¿tava quendihque yahn dihvé ne?” Ndahconan ye yahn se: “Quendihcó ama ciento çaçe trigo yahn ye.” Tuhme rahñ se ri se ihyan: “Nga çaça yehn. Cuahconehn cun raco.” ⁸ Cuahn che checadino dihvé ntiyon me ne, ndeva ye yavenan sahn min che ndere retah se dehtenduh yahn ye, yahn che ama vivo se.

Tuhme rahñ Dihvo vo:

—Man ro cuh ne, ihyan nunde ne, tahque vivo ye che co ihyan che riquendi ye vederihquentiyon Dendiohs.

⁹ 'Chemin che rahñ rí nchuhn: Cotoh ne vedecuihca andahre chihnga, ne nduco chemin ndaca amigo yahn ne, çaça che nda ro che coh ne ne, co cuahtenan ne vahchetero.

¹⁰ 'Ihyan che hua reduco ye van tah sihn che redin ye cudado ne, namin hua reduco ye andahre che ndeh, ne ihyan che reduco ye van tah sihn che redin ye cudado ne, namin reduco ye ndete che ndeh. ¹¹ Ndete che hua toh nchuhn vedecuihca che va tãh ne çaça che din ne

che ndah ne, ¿duhra te ntiyon yahn Dendiohs, din ne?
¹² Ndete che hua redin nchuhn cudado dehtenduh yahn ihyan che rihco ye tãh ne ne, ¿duhra te dehtenduh che co yahn man ne?

¹³ 'Nde ama ihyan hua co conan cuma ye o dihve ye, te tahque din yahino ye ama che co tama, ne quendi ye nduco ama, ne cahcoman ye tama. Hua co din yahino nchuhn Dendiohs ndete che yahino ne vedecuihca.

¹⁴ Rihnevan sahn fariseo che chenun se min che tihca rente Dihvo vo, ne riyon nan se ihyan, te yahino se vedecuihca. ¹⁵ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn ne, redin ca ne che ndah ihyan ne nan ihyan. Ate Dendiohs ne, a devano ye duh ihyan nchuhn. Va deh che ama richihve che rahco ihyan, ate nan Dendiohs ne, hua richihve.

¹⁶ 'Ley che dirun Moisés nduco ndudo che dirun ihyan profeta ne, chihnde nde nda ro che nda Juan Bautista. Nde tahn min ne, rahndudo ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ama yahn ihyan redin nun ino ye che nahn dinahn ye.

¹⁷ 'Tahque nun nto iyehnse che co che cuavi ama chenelihn nan vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹⁸ 'Adecoduhno ihyan che tehche ye ndahta yahn ye, ne cahnevaco ye nduco tama te ne, din duche yahn ye che nihnevaco ye. Namin ihyan che cahnevaco ye nduco ama tahn che ntehche inchahn te tahn ne, din duche yahn ye che nihnevaco te.

Ejemplo yahn ama sahn cuihca nduco Lázaro

¹⁹ 'Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Chihnde ama sahn cuihca che renun se deman cuahno tino ndah, ne ama va deman cuahno che ndah reh se ro ro. ²⁰ Tahn min ne, namin chihnde ama ihyan chevah che duche ye Lázaro, ne ama ndechendih yute

SAN LUCAS 16:2179SAN LUCAS 16:31

ihyan. Quendite ye chendevah yahn sahn cuihca me, ²¹ ne ama nahn cheh ye andahre dache che ra man mesa yahn se. Nde yahna renda te, riyavenan te nan yah yahn ye. ²² Cuahn che nda ro che chih ihyan chevah me ne, quenda angel ihyan vahchetero, ne min quenan Abraham. Adiva ne, chih sahn cuihca me, ne chihche ihyan sahn. ²³ Cuahn che rechuhrihn se van ruchiyahn ne, chenihyon nan se, ne ama yahn ndihchero se Abraham. Namin ndihchero se Lázaro che quenan ye min. ²⁴ Tuhme cah se: “Chidá Abraham, conan vahino ne u. Cuedechuh ne Lázaro, decahnda ye tin ndutetah ye van nune, cava che ndedevan ye chihyá, te ama rechuhrihn muhn van ruchiyahn.” ²⁵ Ndahconan Abraham yahn se: “Dayá, cuenecahque te ama ndahca chehne cuahn che quenan iyehense, ate Lázaro ne, ama yah chahno ye. Man ne, ama ndahca quenan ye muhn, ate di ne, rechuhrihn tan nan che quenon. ²⁶ Avane ne, a nihnde cade che ihyan che chenon ye muhn, andahre nahn cahñ ye tan, ate hua co chuh ye. Namin ihyan che chenun ye tan ne, hua co chuh ye, chi ye muhn.” ²⁷ Tuhme rahn sahn cuihca me: “Chidá Abraham, ricá ndih, codin ne favor, cuedechuh ne Lázaro che cahñ ye vaco chidá, ²⁸ co ye uhn sahn dihnó che vate se min, cava che hua chi se muhn nan che rechuhrihn ihyan nunde.” ²⁹ Rahn Abraham ri ye sahn: “Min va ley che dirun Moisés man, ndudo che dirun ihyan profeta man, rahndudo ihyan. A ndudo min va che dinahn se.” ³⁰ Tuhme rahn sahn cuihca me: “Chidá Abraham, hua retumacah se yahn chemin. Ate ndete che ntuche ama ihyan che a ndih ye, cahñ ye, yahve ye sahn ne, tuhme che cuaco, nto ino se nunde yahn se.” ³¹ Ate rahn Abraham ri ye sahn cuihca me: “Ndete che hua ritahno se yahn che dirun Moisés nduco che dirun ihyan profeta ne, namin hua cotahno se, andahre che ntuche ama ihyan che a ndih

ye, cahn ye, yahve ye sahn.”

17

Riyahve Dihvo vo Jesucristo ihyan cava che hua cuahtendihco ye nunde

¹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—A cade no che va dehtenduh che din che cuahtendihco ihyan nunde, ate iyah rí cava adecoduhno ihyan che din ye che cuahtendihco ihyan chenhun nunde! ² Tahque ndahca cava ihyan min che dechiche ihyan ama tu yudo dando ye, ne cuacondahnun ye ihyan van nuniyahn, che co che din ye che condihco ama cha ihyan chuhn che necun ye nunde. ³ Cuihco nchuhn cudado.

’Cuahn che din tan ama ihyan nduco nchuhn ne, coyahve ne ihyan nduco ndah. Ndete che nto ino ye che tihca din ye ne, cuenchahco ne yahn ye. ⁴ Andahre ndache yune che ama ro din tan ama ihyan nduco nchuhn, ate ndete che namin ndache yune rendaconan ye, ne rahn ye: “Yah rí che tihca din”, tuhme ne, cuenchahco ne yahn ye.

⁵ Ihyan apóstol ne, rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Cuenan ne nuhn cava che cotahno ndah nuhn.

⁶ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ndete che ritahno nchuhn amare tah sihn, co cahcantiyon ne yahn tih: “Cuavi tan, cuehn, cuandi van nuniyahn”, ne dinahn yahn ne.

Nduhca che va che din vo ntiyon nduco Dihvo vo Jesucristo

⁷ Ndete che va ama mozo yahn nchuhn che ruhn se yahn, o redin se cudado itenine, ura che ndaconan se che chahn se viyata, ¿a ndetahno cahma ne co ne sahn tuhca?: “Cuechoh, cuihnde nan mesa, cheh.” ⁸ ¿A ndiyu tahque ndah che cahcantiyon ne sahn tuhca?: “Cuedendah comida, cuihqueyan nan mesa, cuihque cudado nahmin che

cheh vinó. Cuihno cheh vinó, tuhme cheh vine.”⁹ Cuihno din se nducuahñ che chihquentiyon ne, ¿a va che necah ne nundihve cuahn sahn ne? Hua.¹⁰ Namin cuahn che a cuihno din nchuhn nducuahñ che a va cade che din ne ne, tahque ndah che cahma ne co ne Dihve ne: “Nuhn ne, mozo nuhn. Nde hua nahn che nte ne nundihve cuahn nuhn, te atenañ ntiyon che chihquentiyon ne ne, a chemin no che din nuhn.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ndiche sahn che ndi se cah che rechayute

¹¹ Cuahn che cuahn Dihvo vo yan Jerusalén ne, chuh ye nan che rivah estado yahn Galilea nduco nación yahn Samaria.¹² Ura che a nda nino ye ama yan lihn ne, nda ndiche sahn che ndi se cah che rechayute.¹³ Cah se:

—Dihve nuhn, Jesús, ¿conan vahino ne nuhn!

¹⁴ Cuahn che ndihchero ye sahn chahn ne, rahn ye ri ye sahn:

—Cuahn nchuhn nan chidocuyan.

Dinahn sahn chahn, ne nahmin che cuahn se ne, ndoyahn nducoyaca se.¹⁵ Tuhme ama se ne, cade ndihchero se che a ndoyahn se ne, ndaconan se, ne ama rendeva se yavenañ Dendiohs.¹⁶ Chehntihya se numacuahn vedene-cun nan Dihvo vo, ne necah se nundihve cuahn ihyan. Sahn min ne, sahn tama nación se. Samaria nación yahn se.¹⁷ Tuhme tumerune Dihvo vo:

—¿A ndiyu ri ndiche sahn chahn che ndoyahn se? ¿Tiya sahn che nun chahn?¹⁸ ¿A demañ sahn tama nación cuh che ndaconan se, ndeva se yavenañ Dendiohs?

¹⁹ Chihno min ne, rahn ye ri ye sahn:

—Dehve rahque. Cuenequen. Conahn, te nducote chitehne ne, a ndoyehn.

Nduhca che rihquentiyon Dendiohs

²⁰ Tumerune sahn fariseo Dihvo vo ticuahn cuanan vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ndahconan ye yahn se:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, hua cuanan nduhca che chenan rino nchuhn. ²¹ Nde ama ihyan hua co ye nchuhn: “Muhn va”, o “min va”, te Dendiohs ne, a ndahco cade ye vederihquentiyon yahn ye van nchuhn.

²² Rahn Dihvo vo ri ye ihyan apostol yahn ye:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, nda ro che ama nahn nchuhn che ndaconán, ate hua ndaca ndihchero ne u. ²³ Ndere cahma ihyan co ye nchuhn: “Nga ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense, quenun ye muhn”, o “nga ye, quenun ye min.” Hua tumecah nchuhn, nde hua cahne, ndihchero ne. ²⁴ Chemin che ri nchuhn te nduhca che rendihchero ihyan che riya cuah, ri ro dave numachahte ne, tihca ndihchero ihyan u che rinducó nducoyaca ihyan, ro che ndá. ²⁵ Ate dinoca va che ama chuhríhn, te ihyan che vate ye man ro cuh ne, hua co ndihche ye u. ²⁶ Nduhca che chahno ihyan chi ro che quenun Noé iyehense ne, tihca cuahno ihyan co ro che u che rinducó nducoyaca ihyan, ndá. ²⁷ Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye man, rih ye man, rihnevaco ye man, redечahnovaco ye man, nde nda ro che chenda Noé chete arca, ne chan conahn, chito nune iyehense, chihno chih ihyan chahn. ²⁸ Atihnocá chi cuahn che quenun Lot iyehense. Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye man, rih ye man, ra ye man, rendihcue ye man, rino ye ndata man, rihno ye vah man. ²⁹ Ate nda ro che chica Lot yan Sodoma ne, chera yahn che chica nan ro, ne chihno chih ihyan yan min. ³⁰ Tihca co ro che u che rinducó nducoyaca ihyan, ndá.

³¹ Nda ro min ne, ihyan che vate ye tin vah yuto ne, tahque ndah che hua condá ye chete vah, cotah ye deht-

enduh yahn ye. Namin ihyan che chenun ye viy_áta ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viy_án. ³² Cuenec_áhco nchuhn nduhc_á che chahno chi ihyan ndahta yahn Lot. ³³ Adecoduhno ihyan che nahn ndedevahn ma_n ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye, ne adecoduhno ihyan che ca_hco mendahn ye ihyan, coh ye ca_va u ne, ihyan min ne, ndevahn ye.

³⁴ Ra_hn rí nchuhn te vino min ne, adecotino che vatey_ádo o ihyan na_n yundo ne, a_ma ye ne, quenda ihyan, ne ta_ma ye ne, ca_hcom_án ihyan. ³⁵ Namin adecotino che chenun o ihyan ndahta, rengu ye ne, a_ma ye ne, quenda ihyan, ne ta_ma ye ne, ca_hcom_án ihyan. ³⁶ Adecotino che chenan o se viy_áta ne, a_ma se ne, quenda sa_hn, ne ta_ma se ne, ca_hcom_án sa_hn.

³⁷ Tuhme tumerune ihyan chahn:

—Dihve nuhn, ¿ti che conahn chemin ne?

Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Adecotino che vate ihyan nunde ne, a min va che conahn.

18

Ejemplo yahn a_ma ndahta vah che chica te na_n juez

¹ Nte Dihvo vo a_ma ejemplo, chihnevan ihyan chahn, ca_va che cadino ye te va che cov_áh ye cuahn da_ma. ² Ra_hn ye:

—A_ma cu_án ya_n ne, chihnde a_ma juez che nde hua ritahno se Dendiohs, nde hua retumac_áh se yahn ihyan.

³ Namin chihnde a_ma ndahta vah ya_n min, ne ndeh yune rahn te na_n juez min, ne ra_hn te: “Cochí rica nundé yahn a_ma ihyan che hua ri rendihche ye u.” ⁴ Chuh ro, ne hua tumec_áh juez me, techec_áde se yahn te. Ate adiva ne, ndedecadino se: “Andahre hua ritahnó Dendiohs, nde hua retumac_áh yahn ihyan, ⁵ ate nducote ta_hn ndahta vah tih

ama renda te renduh te u ne, techecadé yahn te, cava che hua quendi te denduh te u.”

⁶ Tuhme rahn Dihvo vo:

—Cuihco nchuhn cudado nduhca che ndedecadino juez me, andahre duhtuno ihyan se. ⁷ ¿A ndiyu tahque nun conan Dendiohs ihyan che a tendahnun ye? Dendiohs ne, hua rechuhrihn ye, andahre nde ro nde rahn, revah ihyan nan ye. ⁸ Cuaco rahn rí nchuhn te Dendiohs ne, nun conan ye ihyan yahn ye. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, ¿a ndaca ihyan che ritahno ye u ro che nda ne?

Ejemplo nduhca che covah ama sahn fariseo man, ama sahn rica tume cade iyo man

⁹ Nte Dihvo vo ejemplo cuh cava ihyan yade che rendahchenan ye ihyan chenahn. Rahn ye:

¹⁰ —O se ne, chenda se chete yaco, covah se. Ama se ne, sahn fariseo, ne tama se ne, sahn rica tume cade iyo. ¹¹ Sahn fariseo me ne, chandi se revah se tuhca: “Dendiohs, nundihve cuahn ndih che din ne che u ne, ndiyu nduhca ihyan chenahn, te rahtendihco ye nunde man, reduco ye man, redin duche yahn ye che nihnevaco ye man. U ne, ndiyu nduhca sahn rica tume cade iyo tih. ¹² U ne, o yune rihnde yahrté che ama ndate, ne rihcó riya yahn nducuahn che va yahn nan ne, nduhca che a ndihco cade ne.” ¹³ Ate sahn rica tume cade iyo me ne, nde hua rihquino se chahn nda se nan ta, nde hua nahn ndonihyon nan se yahn che cuihnan se. Chendih se, chahn se ticua se, ne rahn se: “Dendiohs, ¡cuenan vahino ne ul, te ama quendihcó nunde nan ne.” ¹⁴ Cuaco rahn rí nchuhn te sahn che necun me ne, a nchahco Dendiohs yahn se, ne conahn se. Ate sahn che yade me ne, hua ntaca se vederenchahco. A tihca va cade, te adecoduhno ihyan che rendeva man ye yavenan ye ne, co cuihnan ye nan

Dendiohs, ne adecoduhno ihyan che necun ye ne, ndeva Dendiohs ihyan.

Chica Dihvo vo Jesucristo che conan Dendiohs checahya

¹⁵ Ama ro ne, nda ihyan, nda ye checahya yahn ye cava che nahn tah Dihvo vo, covah ye cava. Ate ihyan apóstol ne, hua nahn cah yune ye che cah nda ihyan chahn nan Dihvo vo. ¹⁶ Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol chahn nan ye, ne rahn ye:

—Hua cahdenun nchuhn yune yahn checahya che chi nan, te deman ihyan che necun ye nduhca checahya sih renevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan. ¹⁷ Cuaco rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che hua necun ye nduhca checahya ne, hua co nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ama sahn ndinan che cuihca se

¹⁸ Ama sahn ndinan ne, tumerune se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh va che din cava che conán vahchetero numacuahn ro ne?

¹⁹ Ndahconan ye:

—¿Dehco che rahn che ndah u? Metah nde ama ihyan che ndah ye, atenan Dendiohs. ²⁰ A devene vederihquentiyon yahn Dendiohs: “Hua cahne ihyan. Hua din doche yehn che nihnevaque. Hua doque. Hua cahme ndudo cuahnde. Cuendeva yavenan chide man, cheque man.”

²¹ Rahn se ri se ihyan:

—Nducuahn vederihquentiyon cuh ne, redinahn nde ro che lihn u.

²² Chihnevan Dihvo vo che tihca rahn se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Va ca tama nan che va che din. Condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevah cava che co conen vahchetero. Tuhme cochi, condoque u.

²³ Cuahn che chihnevan se che tihçá rahn ye ne, ama chi ndache se, te ama cuihca se. ²⁴ Ndiherero Dihvo vo che ama chi ndache se, ne rahn ye:

—Ihyan cuihca ne, jama vahche çava ye che nevahne-cun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan! ²⁵ Nde hua co nevahne-cun ye. ²⁶ Ihyan che chihnevan ye che tihçá rahn Dihvo vo ne, rahn ye:

—¿Duhra ihyan co ndevahn ye tuhme?

²⁷ Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Nducuahn che hua co din ihyan ne, Dendiohs ne, ri redin ye.

²⁸ Tuhme rahn Pedro:

—Ndiherche ne, a chihcoman nuhn nducuahn che va yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.

²⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che rihcoman ye a vaco ye man, a indihche yahn ye man, a diho ye man, a ihyan ndahta yahn ye man, a daya ye man, çava che co nevahne-cun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, ³⁰ ihyan min ne, tahque ndeh ca nuhnde menun yahn ye man ro cuh, ne adiva ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che çahno se ihyan

³¹ Nedin dama Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Man ne, cuhn vo nduco nchuhn yan Jerusalén. U che rinducó nducoyaça ihyan ne, min va che chuhríhn nduhça che dirun ihyan profeta nde ro man. ³² Necah ihyan u tah sahn tama nación, din duche yahn se u man, din tan se nducó man, çahnan dan se u man. ³³ Cuihno cuahn se u ne, çahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

³⁴ Ihyan chahn ne, hua chenahn ye che tihçá rahn Dihvo vo, te vahche ri yahn ye çava che conahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nan ama sahn nan ve

³⁵ Ura che cuahn nino Dihvo vo yan Jericó ne, ama sahn nan ve ne, va se chihto yune, rica se che din ihyan vedevahino nduco se. ³⁶ Nducote ama rechuh ihyan yune ne, tumerune se deh ri. ³⁷ Rahn ihyan ri ye sahn:

—A tan cochi Jesús yahn yan Nazaret.

³⁸ Tuhme rahn se numa dito se:

—Jesús, Daya David, jconan vahino ne u!

³⁹ Ihyan che ndahnan ye ne, rahn ye ri ye sahn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nan se rahn se:

—Daya David, jconan vahino ne u!

⁴⁰ Tuhme chandi Dihvo vo, ne tahve ye che chehua sahn. Cuahn che nda se nan ye ne, tumerune ye sahn:

⁴¹ ¿Deh nehn che din ndoque ne?

Ndahconan se yahn ye:

—Dihvé, codin ne che co ro nan.

⁴² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nducote chitehne ne, a co ro nan.

⁴³ Ndetahno chi ro nan se, ne cuahn se nduco Dihvo vo, rendeva se numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs. Namin nducoyaca ihyan che ndihchero ye vederihno me ne, rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs.

19

Nduhcq che chitahno Zaqueo Dihvo vo Jesucristo

¹ Nahmin che chuh Dihvo vo Jesucristo mendahn yan Jericó ne, ² quenan rino ama sahn cuihca che duche se Zaqueo. Sahn min ne, ndinan se yahn sahn rica tumecadiyo. ³ Quenan rino se, te nahn ndihchero se Dihvo vo, duh ihyan chemin. Ate hua ri che ndihchero se ihyan, te ama yahn ihyan nduco ye. Avane ne, ama cahya cah se. ⁴ Tuhme cuahn se, rano se tahque nde cana ca nan che va

che chuh ye. Cocha se tin ama yahn che duche sicómoro çava che tuno se, ndihchero se ihyan. ⁵ Cuahn che a nda Dihvo vo min ne, chinan ye sahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Zaqueo, codin nun ine, cuenchehn tan, te man va che conán ndevaque.

⁶ Tuhme aderano se cuenchahn se, nevahnecon se ihyan numacuahn vedeyeno. ⁷ Ihyan che ndihche ye chemin ne, ama rahn tan ye yahn Dihvo vo che cuahn ye vaco ama sahn nunde. ⁸ Tuhme chandi Zaqueo nan nducoyaca ihyan chahn, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Dihvé, man va vedecuihca yahn, nahn cah ihyan chevah, ne ndete che va ihyan che ndere chehneví deht-enduh yahn ye ne, va vedeyenó che necah cun ndi nduhva che chehneví yahn ye.

⁹ Rahn Dihvo vo:

—Man ne, ndevahn sahnguh, te chitahno se nduhca che chitahno Abraham. Namin ndevahn ihyan ndevaco se. ¹⁰ U che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndá, núhn ihyan che chinda ye, din nunde yahn ye, çava che ndedevahn ihyan.

Ejemplo yahn sahn patrón che cah se tume tah ndiche sahn decahya yahn se

¹¹ Cuahn che nda nino Dihvo vo yan Jerusalén ne, ihyan che rihnevan ye che rente ye ne, rahco ye te a nun cuanan vederihquentiyon yahn Dendiohs. ¹² Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ama sahn, ndata yahn ihyan ndinan ne, cuahn se yahn yahn nan va rey çava che cah ye vederihquentiyon, conan cuma se. ¹³ Ro che ametah cah se ne, nedin dama se ndiche sahn decahya yahn se, ne din duche se tume, cah se queri ama sahn chahn, ne rahn se: “Codin nchuhn ntiyon nduco tume cuh numanahn che cáhn.” ¹⁴ Ihyan yan vaco se ne, hua ri rendihche ye sahn, ne cuahn che

a chuh se cuahn se ne, dechuh ye ama o ihyan çava che cahma ye nduco rey min: “Hua nahn nuhn sahnguh çava che cahcantiyon se nuhn.” ¹⁵ Cuahn che ndaconan se ne, a quenan cuma se vederihquentiyon. Nedin dama tun se ca ama ca ama sahn deçahya chahn che va tah se tume me çava che necah cuande se sahn. ¹⁶ Nda ama se, ne rahn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi ndiche cade yahn queri ama cade che te ne u.” ¹⁷ Ndahconan dihve se: “Ndahca din. Di ne, sahn deçahya ndah. Nducote ndahca din ntiyon nduco tume andahre tah, man ne, cahcó ntiyon tah çava che cahquentiyen ndiche yan.” ¹⁸ Nda tama se, ne rahn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi uhn cade yahn queri ama cade che te ne u.” ¹⁹ Ndahconan dihve se: “Namin di ne, cahcó ntiyon tah çava che cahquentiyen uhn yan.” ²⁰ Nda tama se, ne rahn se: “Dihvé, nga tume yahn ne, chihco ndáh. ²¹ Hua dín ntiyon nduco yahn che váh dendá tume yahn ne nan ntiyon, te ndih ne, ama dito nan ne. A ndihché ndih nduhca che retah nduh ne tume che rendaca nan ntiyon che redin ihyan nduco tume yahn ne.” ²² Tuhme rahn dihve se: “iAma duhtuno ihyan di! Nduco ndudo che tihca rahn, a tumecadinó duh ihyan di. A devene che ama dito nán, che retah ndúh tume che rendaca nan ntiyon che redin ihyan nduco tume yáhn. ²³ iDehco che hua cah tume yáhn, din tama ihyan ntiyon nduco?, te ndete che tihca din ne, man che ntá, ndaçá tume yáhn nduco daya.” ²⁴ Tuhme rahn dihve se ri se ihyan che chenun ye min: “Cuehnevi nchuhn tume che nda sahn tih, ne cocah ne sahn che cahcantiyon ndiche yan me.” ²⁵ Ndahconan ihyan chahn: “Dihve nuhn sahn min ne, a va yahn se.” ²⁶ Ate rahn dihve se: “Dehve din yahn, te ihyan che ndeh va yahn ye ne, nde tahque ndeh ca ndonda tah ye, ne ihyan che doh yahn ye va ne, nde cuavi tah yahn ye che va. ²⁷ Namin ihyan che hua ri rendihche

ye u, che hua nahn ye che cahcantiyón ihyan ne, cuahn nchuhn, ngua ne ihyan, ne cuihno ne ihyan muhn nán.”

Nda Dihvo vo Jesucristo yan Jerusalén

²⁸ Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne, quendañan ye, quendi ye cuahn ye yan Jerusalén. ²⁹ Cuahn che nda nino ye yan Betfagé nduco yan Betania, nan che duche Cuete Olivo ne, dechuh ye o ihyan apóstol yahn ye, ³⁰ ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn yan che va viche lado cah. Nda nchuhn min ne, ntaca ne ama burro che nde ama ihyan ametah condudo ye ite. Cuentahte ne ite, quenda ne ite muhn. ³¹ Ndete che cacarune ihyan nchuhn: “¿Dehco che rentahte nchuhn ite?”, cuendañconan ne yahn ye: “Huate, Dihve nuhn nahn ye ite.”

³² Cuahn ihyan chahn, ne ntaca ye burro me a nduhca che rahn Dihvo vo. ³³ Cuahn che rentahte ye burro me ne, rahn ihyan che dihve te:

—¿Dehco che rentahte nchuhn burro tih?

³⁴ Ndahconan ihyan chahn:

—Huate, Dihve nuhn nahn ye ite.

³⁵ Tuhme quenda ye ite nan quenah Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dame burro me, ne quendudo Dihvo vo ite. ³⁶ Rehntave ihyan chahn tino yahn ye yune cuahn nan che cuahn Dihvo vo. ³⁷ Cuahn che cuahn nino ye nan che renchahn yune Cuete Olivo ne, nducoyaca ihyan che rinduco ye ihyan ne, chi yeno ye, ne canan ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs yahn nducuahn vederihno che ndihchero ye. Ama rah yeno ye, ne rahn ye:

³⁸ —¡Ndeva vo yavenan rey cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndoyan Dendiohs, ihyan min che va

ye vahchetero! ¡Numacuahn vedeyeno ndeva vo yavenan ye!

³⁹ Tuhme ama o sahn fariseo che nduco se van ihyan chahn ne, rahn se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, cuihquentiyon ne ihyan sih che cuahte dihn chende ye.

⁴⁰ Ndahconan ye yahn se:

—Rahn ri nchuhn te ndete che cuahte dihn chende ihyan sih ne, tu che chetava tan ne, va che cuah yeno.

⁴¹ Cuahn che nda ye nan che a chi ro yan Jerusalén ne, chaco ye che yah ri ye cava ihyan yan min. ⁴² Tuhme rahn ye:

—Ama ndahca ndete che devano nchuhn te a man nda ro ndah yahn ne che ndevahn ne. Ate hua devano ne, te hua te Dendiohs che co devano ne. ⁴³ Sahn che tan se nduco nchuhn ne, nda ro che cuahte se trinchera, techendive se yan yahn nchuhn, cuahtecuhma se nduco ne. Hua te yune se che cano ne, ⁴⁴ ne cahno se nchuhn, cuihno ndahtera se yan yahn ne. Nde o tu che ndahto vih hua cotave. Tihca castigo va che co ne, te man che dechuh Dendiohs u cava che ndah yahn ne ne, hua tumacah ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendah vah ye sahn che rendihcue se dehtenduh chete yaco

⁴⁵ Tuhme chenda Dihvo vo chete yaco chahte, ne canan ndetenda vah ye nducoyaca sahn che rendihcue se man, ra se man, min chete yaco. ⁴⁶ Rahn ye ri ye sahn:

—A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs: “Yaco yahn ne, yaco nan che revah ihyan”, ate nchuhn ne, nedin ne nduhca vaco sahn duco.

⁴⁷ Ricuahn Dihvo vo ro ro chete yaco me. Chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn intiyahn man, renuhn ino se taca co cahno se ihyan.

⁴⁸ Ate hua rentaca ino se taca din se, te nducoyaca ihyan

ne, renevahneacun ye numacuahn vedeyeno che ricuahn Dihvo vo.

20

Tumerune ye yahn vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

¹ Ama ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yaco man, rah-ndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs man. Ura min nda chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn intiyahn man, ² ne tumerune se ihyan:

—¿Deh vederihquentiyon quenan come che tihca redin ne? ¿Duh te vederihquentiyon di ne?

³ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Namin u, va ama nan che tumeruné nchuhn. Condahconan ne yahn: ⁴ ¿A chehdenune Juan che cuande yahn Dendiohs, o chehdenune ye che cuande yahn ihyan ne?

⁵ Ndedecadino sahn chahn, ne rahn se van man se nduco vih:

—Ndete che cahma vo che cuande yahn Dendiohs ne, ndahconan se yuhn vo: “¿Dehco che hua ritahno nchuhn tuhme?” ⁶ A namin no ndete che cahma vo che cuande yahn ihyan. Necuan nducoyaca ihyan yan, cah ye tu uvo, te devano cuaco ye te Juan ne, profeta ye.

⁷ Chemin che tahque ndah rahn sahn chahn te hua devano se. ⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Namin u, hua cahma có nchuhn deh vederihquentiyon va tah che tihca redín.

Ejemplo yahn sahn redin ntiyon che ama duhtuno ihyan se

⁹ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan che chenun ye min:

—Ama ihyan ne, chihche ye dihyo uva, ne cah ye chendata me ama o sahn che din se ntiyon nduco cava

che cahmahn se nduco ye. Chica ye min, ne cuahn rahn ye. ¹⁰ Cuahn che nda ro che a rine ndute me ne, dechuh ye ama sahn decahya yahn ye cava che ndaca se mahn va ndute ndata me sahn chahn. Ate chahn se sahn decahya me, ne ndedechuh se sahn, diya tah se. ¹¹ Dechuh ye tama sahn decahya yahn ye, ne din tan sahn chahn nduco se, chahn se sahn, ne namin ndedechuh se sahn, diya tah se. ¹² Dihve chendata me ne, ndaconan dechuh ye tama sahn decahya yahn ye. Namin chahn sahn chahn sahn, chi nun se sahn cuahn chevah.

¹³ Tuhme ndedecadino ihyan che dihve chendata me: “¿Taca din? Tahque ndah dechuh sahn dayá che yahinó. ¿A huane nevahnecon sahn chahn sahn cuahn che nda se min?” ¹⁴ Ate cuahn che ndihchero sahn chahn sahn ne, rahn se van man se nduco vih: “Sahnguh che co yahn se vedecuihca cuh. Cahno vo sahn cava che co yuhn vo.” ¹⁵ Tuhme quenda sahn chahn sahn cuahn chihto nan va chendata me, ne chihno se sahn.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—¿Deh din ihyan che dihve chendata me nduco sahn chahn? ¹⁶ Cahn ye, ne decuihno ye sahn. Tuhme cah ye chendata me tah tama ca ihyan che din ye ntiyon nduco.

Nducote chihnevan sahn fariseo che chenun se min ne, rahn se:

—¿Tahque ndah ndete che hua cuahnecon Dendiohs che tihca co!

¹⁷ Ate ndihchero Dihvo vo sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Tuhme deh conahn che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca?:

Tu che hua quenán ino sahn che rahto vah ne, chemin che tahque chichihve.

¹⁸ Ihyan che cotahno ye u ne, anduhneca ndete che condah ndudo ye nan tu me, ndaca yah ye. Me ihyan che hua cotahno ye u ne, anduhneca ndete che condah ndudo tu me ihyan, cuhnonan yahn ye.

Tume cade iyo che renehve ihyan yahn César

¹⁹ A ura min no, chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ran dito se che nahn cotah se Dihvo vo, te tumacadino se che a yahn se che nte ye ejemplo me. Ate hua dehva din se, te vah se ihyan yan.

²⁰ Tuhme dechuh se ama o se che din ca se che ndah ihyan se, cava che tumerande se ihyan, din se che cahma ye ama ndudo che hua ndahca. Tihca din se, te nahn caca nunde se yahn ye nan gobernador. ²¹ Rahn sahn chahn ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn te ndah ndudo che rente ne man, ricuahn ne man. Dama no rendihche ne nducoyaca ihyan, ne ricuahn ne numa cuaco nduhca che nahn Dendiohs che cuahtechica ihyan. ²² Cahma ne co ne nuhn: ja redin yahn che nedihvo vo tume cade iyo yahn César, o hua?

²³ A devano Dihvo vo te o nan o chende sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che retumarande nchuhn u?

²⁴ Conahma ne ama tume u.

Cuahn che ndihchero ye tume me ne, tumerune ye sahn:

—¿Duh yavenan man, duh che duche man, quenan nan tume cuh ne?

Ndahconan sahn chahn:

—César.

²⁵ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.

²⁶ Hua chi tumerande se ihyan nduco nde ama ndudo nan ihyan yan. Cuahn ino se chi yahn che tihca ndahconan ye, ne chahte dihn chende se.

Tumerune sahn saduceo yahn che ntuche tenahn

²⁷ Chihno min ne, nda ama o sahn saduceo. Sahn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenahn. Rahn se ri se Dihvo vo:

²⁸ —Ihyan Ricuahn, nan ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon tuhca: “Ndete che coh ama se che hua ndaca daya se nduco ndahta yahn se ne, va che cahnevaco dihno se nduco te, cava che hua cuihno ndata yahn dihno se.”

²⁹ Ama yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sahn che menan me ne, chihnevaco se nduco ama ndahta. Ate hua no rahn me ne, chih se, ne hua ndaca daya se nduco te. ³⁰ Chihnevaco ama dihno se nduco te, ne namin chih se, ne hua ndaca daya se nduco te. ³¹ Tihca queri ama sahn chahn, nduh che ndache se, chihnevaco se nduco te, ate chih nducoyaca se nde ama se hua ndaca daya se nduco te. ³² Adiva ne, chih ndahta me. ³³ Nda ro che ntuche tenahn ne, nducote nduh che ndache se chihnevaco se nduco tahn min ne, jcha se che ndahta yahn se tahn ne?

³⁴ Tuhme ndahconan Dihvo vo:

—Ihyan che vate ye man ro cuh ne, rihnevaco ye man, redacahnovaco ye man. ³⁵ Ate nda ro che ntuche tenahn ne, ihyan che ndevahn ye ne, metah cahnevaco ye, nde metah decahnovaco ye, ³⁶ te ametah ndaconan coh ye. Nducote ntuche ihyan chahn van tenahn ne, nedin daya Dendiohs ihyan, ne nduhca angel ne, tihca co ye. ³⁷ Yahn che va che ntuche tenahn ne, man Moisés dirun ye yahn cuahn che riche yahn yan me: “Dihvo vo Dendiohs ne, Dendiohs yahn Abraham man, Isaac man, Jacob man.”

³⁸ Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyaca ihyan, ihyan

che chenduche ye mañ, ihyan che a ndih ye mañ, te nañ ye ne, chenduche nducoyaça ye.

³⁹ Tuhme rañh ama o sañh devano ley che dirun Moisés ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, cuaco niyon rañh ne.

⁴⁰ Nduco chemin ne, ametah chihquino se tumerune ca se ihyan.

David ne, dirun ye yahn Dihvo vo Jesucristo che Dihve ye ihyan

⁴¹ Rañh Dihvo vo ri ye sañh chahn:

—¿Dehra cuande che rente ihyan te ihyan che a va caçe che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehñse ne, Daya David ihyan? ⁴² Mañ David a dirun ye nañ libro yahn Salmo:

Rañh Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:

“Cuihñde muhn laço tañ cuacó,

⁴³ numanahn che ndaño ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di.”

⁴⁴ Nducote dirun David te ihyan min che Dihve ye ne, ¿taça che daya ye tuhme?

Sañh devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vaconañ se

⁴⁵ Nañ nducoyaça ihyan che chenun ye min ne, rañh Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

⁴⁶ —Cuihco nchuhn cudado nduco sañh devano ley che dirun Moisés, te renan ino se cuahtechica se, chenun se cahteca chano se mañ, renan ino se che necañ ihyan Dendiohs sañh cuañh ndihve numacuahn vedeneñcun mañ, chete yaço mañ, nañ vihco mañ ne, renan ino se cuahte se nañ che tahque ndeva ihyan yavenañ se mañ. ⁴⁷ Nde dehtenduh che va yahn ndahta vah ne, rehñevi se, ne ama rañh revañ se, redin ca se che ndah ihyan se. Sañh chahn che tahque chahte castigo din Dendiohs sañh.

21

Vedino yahn ama ndahta vah

¹ Cuahn che quenun Dihvo vo Jesucristo chete yaco ne, ndihchero ye nduhca che rih ihyan cuihca tume chete yave yahn tume vedino. ² Namin ndihchero ye che chih ama ndahta vah o tume cahya chete yave me. ³ Tuhme rahn Dihvo vo:

—Cuaco rahn ri nchuhn te nan Dendiohs ne, tahque rigonun chihve vedino yahn ndahta vah cah che co vedino yahn ihyan chenhahn sih, ⁴ te nducoyaca ye ne, chih ye che ngava yahn ye. Ate ndahta vah cah ne, van vedechevah yahn ye ne, chih ye nde che va che toh ye.

Dehtenduh che va che conahn cuahn che a cochi nino che nto iyehnse

⁵ Rahn ama o ihyan te yaco chahte ne, ama ndahchan tu che ndahto man, dehtenduh vedino che necuco man. Tuhme rahn Dihvo vo:

⁶ —Nducuahn dehtenduh che tahchan cah che rendihchero nchuhn ne, nda ro che hua cotave dama nde o tu che ndahto vih.

⁷ Tumerune ihyan chahn:

—Ihyan Ricuahn, ticuahn conahn che rahn ne me ne? ;Deh vederihno co ran cuahn che a nun conahn ne?

⁸ Rahn Dihvo vo:

—Cuihco nchuhn cudado che hua cahnceh nde ama ihyan nchuhn, te ama yahn sahn rihnceh nda se, ne cahma queri ama se te a man se ihyan min che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse. Namin cahma se: “A cochi nino ro.” Ate rahn ri nchuhn che hua tumacah ne yahn se. ⁹ Cuahn che cahnevan nchuhn che va canda man, che rahteruhn ihyan nduco vih man ne, hua dehve dihya nchuhn co, te a tihca va che co menan vih. Ate ro min ne, ametah conahn nducuahn.

¹⁰ 'Van nación ne, cuanān canda, ne cuahtecuhma āma ihyan che rihquentiyon ye nduco tāmā ye. ¹¹ Āma nuhn yāhn mān, ne cuaḥnguh cuaḥngāh ne, āma cuhnde cuico mān, cah mān. Nān ro ne, cuhnde ro vederihno rahte, ne āma dihya ihyan co.

¹² 'Ate cuahn che ametah conahn nducuahn che ti-hchan ne, co tān ihyan nduco nchuhn mān, din ye preso nchuhn mān, quenda ye nchuhn yāco mān, cuih ye nchuhn vācoyāhn mān. Yahn che rinduco nchuhn u ne, quenda ye nchuhn nān rey mān, gobernador mān, ndere cāca nunde ye yahn ne. ¹³ Tihcā cuaḥno nchuhn cāva che ndāca yune che cuaḥndudo ne ndudo yāhn, cahnevan ihyan chahn. ¹⁴ Nde hua ndedecadino nchuhn tācā ndahconan ne yahn ye, ¹⁵ te u cāhmā có nchuhn ndudo che cāhma ne mān, té vededevano yāhn che conan cuma ne mān, nde hua co ndahconan ye yahn ne. ¹⁶ Nde indihche yahn nchuhn mān, dihno ne mān, ihyan yahn ne mān, ihyan rendihche ne mān, necāh ye nchuhn. Āma o nchuhn ne, cāhno ye nchuhn. ¹⁷ Nducoyāca ihyan ne, hua co ndihche ye nchuhn yahn che rinduco ne u. ¹⁸ Ate nde āma yudo tin nchuhn ne, hua conda. ¹⁹ Ndete che quendāh ne vedechahtino van nducuahn vedeyah min ne, ndevahn ne.

²⁰ 'Cuahn che ndihchero nchuhn che a ntechendive sandādo yān Jerusalén ne, codevano ne te a ndā ro che cuihno yān min. ²¹ Tuhme ihyan che vate ye estādo yahn Judea mān, yān Jerusalén mān ne, tahque ndah che cāno ye, cāhn ye van icoyāhn. Ihyan che chenān ye viyāta ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyān. ²² Ro min ne, co ihyan castigo, din nunde yahn ye cāva che conahn nducuahn che a chenān cāca. ²³ ¡Chevah ihyan ndāhta che chenun dāya ye ro min mān, che retāva ye dāya ye mān!, te āma chahte castigo co ihyan yān min, ne āma cuhnde

vedeyah iyehñse. ²⁴ Nahn ye ne, cahno se ihyan nduco espada, ne nahn ye ne, quenda se ihyan tama naci6n cava che din ye ntiyon. Sahn tama naci6n ne, condinun condinahn se yan Jerusal6n nde tuno ro che ndihco cade Dendiohs.

²⁵ 'Tuhme cuhnde ro vederihno yahn Dendiohs nan yahn man, iyo man, iyon man. Muhn iyehñse cuh ne, ama cuhnde vedeyah nducuahn naci6n, nde hua devano ihyan deh che din ye che vah ye. ²⁶ Condave cuno ihyan che rendedecadino ye yahn nducuahn vedeyah che cochi ca, te nde nducuahn che va cade nan ro ne, nuhn. ²⁷ Tuhme ndihchero ihyan u che rinduc6 nducoyaca ihyan, che nda van man numacuahn vederihquentiyon chahte yahn. ²⁸ Cuahn che cuanan conahn dehtenduh che tuhchan ne, cah yeno nchuhn chedave yahn ne, te a cochi nino ro che ndevahn ne.

²⁹ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Condihche nchuhn nduhca che ri yahn yahn higo man, yahn chenahn che rendaconun yata yahn man.

³⁰ Cuahn che a renecahn yan ne, a devano nchuhn te a cochi nino ro ihno. ³¹ Namin cuahn che a rinahn dehtenduh che tuhchan ne, cuedevano nchuhn te a nun cuanan vederihquentiyon yahn Dendiohs.

³² 'Cuaco rahn ri nchuhn te cuahn che ametah coh ihyan che vate ye man ro cuh ne, a conahn nducuahn.

³³ Iyehñse ne, cuihno. Ate ndudo yahn ne, hua cuihno; va che conahn.

³⁴ 'Cuihco nchuhn cudado. Hua denda ne ura yahn ne che deman che cheh ne man, che cocoh ne man, che ndedecadino ne yahn ntiyon yahn ne man, cava che nda ro min ne, vateyan ne. ³⁵ Vedeyah che tuhchan ne, a denan conahn numachahte iyehñse. ³⁶ Ro ro ne, cuahteyan nchuhn man, covah ne man, cava che co

ndevahn ne yahn vedeyah che tuhchan man, cava che vateyan ne ro che u che rinducó nducoyaca ihyan, ndá.

³⁷ Ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yaco chahte, ne vino ne, rahn ye renan ye ama cuan nan che duche Cuete Olivo.

³⁸ Nducoyaca ihyan yan, rahn ye yaco vatiyan vatiyan, rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo.

22

Rente cade se taqa din se preso Dihvo vo Jesucristo

¹ Cuahn che a cochi nino vihco ro yudo, ro che reh ihyan pan che ametah ya yahn ne, ² chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, renuhn ino se taqa cah se Dihvo vo cava che hua cadino ihyan yan, te vah se che co tan ye.

³ Chenda chundah Judas Iscariote, ama cha sahn che chi cuande se van ihyan che ndichio chahn, ⁴ ne chahn se nan chidocuyan ndinan man, sahn ndinan yahn policia che redin se cudado yaco chahte man, ne rahn se te co necah se Dihvo vo tah sahn chahn. ⁵ Chi yeno sahn chahn, ne nte cade se nduco se che cah se tume sahn. ⁶ Cah Judas ndudo yahn se sahn chahn, ne nuhn ino se taqa co necah se Dihvo vo cava che hua cadino ihyan yan.

Vihco ro yudo

⁷ Nda vihco ro yudo, ro che reh ihyan pan che ametah ya yahn. Ro min ne, nihnde cade che rihno ihyan ama itecuche lihn cava che co te vedino. ⁸ Dihvo vo ne, dechuh ye Pedro nduco Juan, ne rahn ye:

—Cuahn nchuhn, cuihcoyan ne che chuh vo che cuande yahn ro yudo.

⁹ Tumerune ihyan chahn:

—¿Ti nahn ne che cahcoyan nuhn ne?

¹⁰ Ndahconan Dihvo vo:

—Ura che condá nchuhn viyán ne, ntáca ne ama sahn che nda se ama cuhtenune. Quendi nchuhn sahn min nde vah nan che condá se, ¹¹ ne cahma ne co ne ihyan che vāco ye min: “Dechuh Ihyan Ricuahn nuhn che tumerune nuhn ndih: ¿Ti va cuarto nan che cheh ye nduco ihyan apóstol yahn ye che cuande yahn ro yudo ne?” ¹² Tuhme nahma ye ama cuarto chahte nchuhn che a va yan. Min cuihcoyan nchuhn che chuh vo nduco vih.

¹³ Chahn ihyan chahn, ne ntáca ye nducuahñ che rahn Dihvo vo ri ye ihyan, ne chihcoyan ye che cheh ye che cuande yahn ro yudo.

¹⁴ Cuahn che ndá ura che cheh ye ne, chihnde Dihvo vo nan mesa nduco ihyan apóstol yahn ye, ¹⁵ ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ama nahn chéh nduco nchuhn che cuande yahn ro yudo numanahn che ametah cahno se u, ¹⁶ te ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan chéh, nde ndá ro che conahn nducó che ndihco cade Dendiohs, ne conán nan che rihquentiyon ye.

¹⁷ Tuhme chetah ye ama vaso vino, necah ye nundihve cuahn Dendiohs, ne rahn ye:

—Cotah nchuhn, cuih ne nduco vih. ¹⁸ Ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan cúh vino yahn uva, nde ndá ro che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹⁹ Chetah ye pan me, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cah ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Che tuhca redín ne, conahn che cuahñecún che cahno ihyan u cava che ndevahn nchuhn. Tihca cheh nchuhn cava che cahco ran ne che renecahco ne u.

²⁰ Chihno cheh vino ye ne, ndaconan chetah ye vaso vino me, ne rahn ye:

—Chu ne, yun yáhn che recáh dito ndudo ra che ndáhcó cåde Dendiohs. Va che cora cava nchuhn.

²¹ 'Meniyon ne, sahn che necáh se u ne, dama reh se nducó. ²² Cuaco te cahno ihyan u che rinducó nducoyaca ihyan, nduhca che a nihnde cade. Ate yah rí cava sahn che necáh se u.

²³ Tuhme canan tumerune vih ihyan chahn cha ye che tihca din ye.

Rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conan ye

²⁴ Chihno min ne, rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conan ye. ²⁵ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Adecoduhno rey ne, ama yudo rihquentiyon ye nación yahn ye, ne sahn intiyahn ne, rendeva ihyan yavenan se. ²⁶ Ate van nchuhn ne, hua co tihca, te cha nchuhn che tahque quenun yan ne ne, co ne nduhca ama sahn yuno, ne cha nchuhn che tahque ndinan ne ne, co ne nduhca ama mozo. ²⁷ Condedecadino ne duh che tahque ndinan. ¿A ihyan che va ye nan mesa, reh ye, o sahn decahya che redin se cudado numanahn che reh ye? ¿A ndiyu ihyan che va ye nan mesa, reh ye che tahque ndinan ye? Ate condihche nchuhn. U ne, nduhca ama ihyan che redin ye ntiyon yahn nchuhn.

²⁸ 'Ro ro che chuhríhn ne, a nchuhn che chinduco ne u. ²⁹ Chemin che nduhca che te Chidá vederihquentiyon, quenán cumá ne, namin té vederihquentiyon, cuahtenan cuma ne ³⁰ cava che chuh vo man, cuh vo man, dama nduco vih, ro che cahcantiyón, ne cuahte ne techecade ne yahn ihyan nación yahn Israel, nduh che ndichio ndata yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye te cahma Pedro te hua rendihche ye ihyan

³¹ Namin rahn Dihvo vo ri ye Pedro:

—Simón, Simón, cuihque cudado, te chundah ne, chica se Dendiohs cava che tumerande se nchuhn nde nan che ndahco ndiya se nchuhn. ³² Ate u ne, covah cave cava che hua ama yune no cahcoman. Cuahn che ndaconen cotehne ne, cuenecah yan chedave yahn ihyan che ritahno ye u.

³³ Ndahconan Simón, ne rahn ye:

—Dihvé, va vedeyenó che conducó ndih, andahre conún vacoyahn nduco ne man, andahre cóh dama nduco ne man.

³⁴ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Pedro, rahn rí di te ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.

³⁵ Tuhme rahn Dihvo vo nduco nducoyaca ihyan chahn:

—Cuahn che dechúh nchuhn che nde dino, nde morral, nde indaco, hua quenda ne ne, ¿deh chinda yahn ne ne?

Ndahconan ye:

—Hua dehva chinda yahn nuhn.

³⁶ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ate man ne, ndete che va dino yahn nchuhn, cuiquenda ne, ndete che va morral, cuiquenda ne. Cha nchuhn che ametah espada yahn ne ne, cuendihcue ne tino rendiche ne, cua ne ama. ³⁷ Rahn rí nchuhn te va che conahn ndudo cuh che a ndirun yahn: “Cahma ihyan te ihyan min ne, ihyan nunde ye.” Nducuahn che a ndirun che va che cuahno có ne, va che conahn.

³⁸ Tuhme rahn ihyan chahn:

—Dihve nuhn, nga o espada, va yahn nuhn.

Ndahconan ye:

—Nduco sih ne, a va.

Getsemani

³⁹ Chihno min ne, cuahn Dihvo vo Cuete Olivo nduhc̄a che a rahn ye, ne cuahn ihyan apóstol nduco ye. ⁴⁰ Cuahn che nd̄a ye min ne, rahn ye nduco ihyan chahn:

—Cov̄ah nchuhn c̄ava che hua dinahn ne cuahn che tumarande chundah nchuhn.

⁴¹ Tuhme chihco rino Dihvo vo ihyan chahn, ne cuahn ye c̄ana nan me. Min chehntihya ye, cov̄ah ye, ⁴² ne rahn ye:

—Chida m̄an, ndete che nahn ne ne, cuehnevi ne che va che chuhrihn. Ate hua co nduhc̄a che náhn. Co nduhc̄a che nahn m̄an ne.

⁴³ Tuhme nd̄a ama ángel che chica ye vahchetero, ne necah yan ye chedave yahn Dihvo vo. ⁴⁴ Ama chuhrihn ye che rendedecadino ye, ne tahque dito cov̄ah ye. Ama chi ye nuneyan nduhc̄a yun, ne ra nde ndiyahn.

⁴⁵ Chihno cov̄ah ye ne, ndaconan ye nan che chenun ihyan apóstol chahn, ne nt̄aca ye ihyan che vateyado ye, te ama ndi cuno ye che ran ye. ⁴⁶ Tuhme rahn ye ri ye ihyan:

—¿Dehco che vateyado nchuhn? Cuenecuan ne, cov̄ah ne c̄ava che hua dinahn ne cuahn che tumarande chundah nchuhn.

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

⁴⁷ Nde ametah cuihno cahma ye cuahn che nd̄a ama yahn sandado nduco sahn policia che redin se cudado yaco chahte, ne ndahn̄an Judas, ama cha sahn che chi cuande se van ihyan che ndichio chahn. Chahn nd̄a sahn min nan Dihvo vo c̄ava che tenan se ihyan. ⁴⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Judas, ¿a nahn tenan u, ne nduco tihc̄a necah u che rinducó nducoyaca ihyan ne?

⁴⁹ Cuahn che ndihchero ihyan apóstol che tihc̄a ri ne, tumerune ye ihyan:

—Dihve nuhn, ¿a cuahn nuhn sahn sih nduco espada ne?

⁵⁰ Ama cha ihyan chahn ne, chahn ye ama sahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan, chacondah ye revan se lado tah cuaco se. ⁵¹ Ate rahn Dihvo vo:

—Hua cuhma nchuhn.

Tuhme nahn tah ye revan sahn min, ne ndonan. ⁵² Rahn Dihvo vo ri ye chidocuyan ndinan man, sahn ndinan yahn policia che redin cudado yaco man, sahn intiyahn man:

—¿A cochi nchuhn nduco espada man, nduco yahn man, din ne preso u nduhca sahn duco? ⁵³ Ro ro quenun chete yaco chahte van nchuhn, ne hua din ne preso u. Ate man ne, nda ura yahn ne, ura che rihquentiyon chundah.

Rahn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

⁵⁴ Tuhme din sahn chahn preso Dihvo vo, quenda se ihyan vaco chidocuyan che tahque ndinan. Cuahn Pedro diyahn diyahn, quendi ye ihyan. ⁵⁵ Din sahn chahn ama vacoyahn chevah, ne vatendi se, rech ihno se sahn. ⁵⁶ Tuhme ndihchero ama tahn decahya che nduco Pedro, nti ye min. Ndhichero ndah te ihyan, ne rahn te:

—Sahnguh ne, chinduco se sahn preso cah.

⁵⁷ Ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye tahn:

—Nde hua rendihché ihyan.

⁵⁸ Namenan me ne, ndihchero tama se ihyan, ne rahn se:

—Namin di, ndoque van sahn che rinduco se sahngah.

Ndahconan Pedro:

—Ndiyu u.

⁵⁹ Chihno tenduh ama ura ne, rahn tama se:

—Cuaco te sahnguh ne, chinduco se sahngah, te sahn Galilea se.

⁶⁰ Ndahconan Pedro:

—Nde hua devano deh che rahn.

Nde ametah cuihno cahma Pedro, ne cah tuh. ⁶¹ Tuhme chaconan Dihvo vo, ndihchero ye Pedro, ne necahco ye nduhca che rahn Dihvo vo: “Ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.” ⁶² Tuhme ndihquenda Pedro, ne ama chaco ye.

Chahn se Dihvo vo Jesucristo

⁶³ Sahn che redin se cudado Dihvo vo ne, redin duche yahn se ihyan, ne rahn se ihyan. ⁶⁴ Dechiche se ama tino nan ye. Rahn se ihyan, ne rahn se:

—Cahme duh che chahn di.

⁶⁵ Ama ndeh nan ca dehtenduh rahn se, din duche yahn se ihyan.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan intiyahn

⁶⁶ Cuahn che a chi dave me ne, ndo dama chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn intiyahn man, ne quenda se Dihvo vo nan che cuhnde cade yahn ye. ⁶⁷ Min tumerune se ihyan:

—¿A di ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne?

Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete che cahma có nchuhn te u ne, nde hua cotahno ne. ⁶⁸ Ndete che va deh che tumerune ne, nde hua ndahconan ne yahn. ⁶⁹ Ate u che rinducó nducoyaca ihyan ne, a nun cuhndé lado tah cuaco Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye.

⁷⁰ Tumerune nducoyaca sahn chahn:

—¿A di che Daya Dendiohs tuhme ne?

Ndahconan ye yahn se:

—A u. A man nchuhn rahn ne meniyon.

⁷¹ Tuhme rahn se:

—¿Dehca din vo testigo? Nduco ndudo che tihca rahn se ne, a va. A man vo chihnevan vo.

23

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

¹ Tuhme necuan nducoyaca se, quenda se Dihvo vo nan Pilato. ² Canan ndere rica nunde se yahn ye, ne rahn se:

—Ntaca nuhn sahnguh che rinun se ihyan che hua nedihve ye tumecadiyo yahn César. Avane ne, rahn se te man se che rey man, ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehanse man.

³ Tuhme tumerune Pilato ihyan:

—¿A di che rey yahn nación yahn Israel ne?

Ndahconan Dihvo vo:

—U, nduhca che rahn.

⁴ Rahn Pilato ri se chidocuyan ndinan nduco nducoyaca ihyan:

—Hua rendaca nde ama nunde yahn sahnguh.

⁵ Ate quendi sahn chahn rica nunde se, ne rahn se:

—Numacuahn nación yahn nuhn, nde estado yahn Galilea nde muhn, ndedecuan se ihyan nduco ndudo che ricuahn se.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan Herodes

⁶ Cuahn che chihnevan Pilato che rahn se yahn Galilea ne, tumerune se ndete che min yan vaco Dihvo vo. ⁷ Cuahn che checadino se te min yan vaco ye ne, dechuh ye ihyan nan Herodes, te sahn min che rihquentiyon se min, ne quenan se yan Jerusalén ro min. ⁸ Ama chi yeno Herodes cuahn che ndihchero se Dihvo vo, te a rahn che nahn ndihchero se ihyan. Nducote rihnevan se che ama rente ihyan yahn Dihvo vo ne, quenan rino se che din ye ama vederihno, ndihchero se. ⁹ Ama ndeh nan che tumerune se, ate nde hua ndahconan Dihvo vo. ¹⁰ Chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ndevanan se, ndere rica nunde se yahn ye. ¹¹ Tuhme Herodes nduco sandado yahn se ne, din duche yahn se

Dihvo vo. Tihyon se ama tino ndah ihyan, ne ndedechuh se ihyan nan Pilato. ¹² Ro menan ne, tan Pilato nduco Herodes, ate nde ro min ne, ndoyan se nduco vih.

Ndaconan Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

¹³ Nedin dama Pilato chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man, ihyan yan man, ¹⁴ ne rahn se:

—Nchuhn ne, nda ne sahnguh nan, rica nunde ne yahn che ndedecuan se ihyan yan. Ate tumeruné sahn nan nchuhn yahn dehtenduh che rica nunde ne yahn se, ne metah nde ama nunde yahn se. ¹⁵ Dechuh nchuhn nduco se nan Herodes, ne namin hua ntaca se nde ama nunde yahn se. Cuaco te hua dehva din se cava che cahno vo sahn. ¹⁶ Tahque ndah cuahn sahn, ntahte sahn.

¹⁷ Nduyo nduyo che renda vihco ro yudo ne, va che ntahte se ama preso. ¹⁸ Ate cah nducoyaca ihyan:

—¡Cuihno ne sahn tih! ¡Cuentahte ne Barrabás!

¹⁹ Barrabás ne, quenun se vacoyahn, te ndedecuan se ihyan yan che cuhma ye nduco gobierno man, chihno se sandado yahn ye man. ²⁰ Ndaconan rahn Pilato te nahn ntahte se Dihvo vo. ²¹ Ate cah tun ihyan chahn:

—¡Cuenahn yah ne sahn! ¡Cuenahn yah ne sahn!

²² Ndaconan rahn Pilato nde nan che chi ino yune:

—¿Dehra nedin sahnguh? Hua co cahno vo sahn, te metah nde ama nunde yahn se. Tahque ndah dín castigo sahn, ne ntahte sahn.

Nahn yah se Dihvo vo Jesucristo

²³ Ate quendi ihyan chahn rah ye, rica ye che conan yah Dihvo vo. Ama quendi chidocuyan ndinan nduco ihyan chahn rah ye. ²⁴ Tuhme cah yune Pilato che co nduhca che rica ye. ²⁵ Ntahte se sahn che quenun vacoyahn me nduhca che nahn ye, ne chihquentiyon se sandado che nahn yah se Dihvo vo.

²⁶ Cuahn che quenda sandado chahn Dihvo vo ne, chihquentiyon se ama ihyan yan Cirene che duche ye Simón, che cuenchi ye nahn ye viyata, che ntihte dihme ye cruz, quendi ye Dihvo vo.

²⁷ Ama yahn ihyan yan man, ihyan ndahta che raco ye man, rah ran ye man, cuahn ye nduco vih. ²⁸ Ndiherero Dihvo vo ihyan ndahta chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn ihyan yan Jerusalén, hua cuaco ne cava u. Cuaco ne cava man ne man, cava daya ne man, ²⁹ te nda ro che cahma ihyan: “Ndah ro yahn ihyan ndahta che hua rahcoyan ye man, ihyan ndahta che hua rendaça daya ye man, ihyan ndahta che hua retave ye man.” ³⁰ Ro min ne, cahma ihyan co ye ico man, cuete man: “Condah ndudo nchuhn nuhn, cuedende ne nuhn.” ³¹ Nducote numacuahn vedetan cahno se u che ametah nunde yahn ne, nda ro min ne, tahque nun cahno se ihyan nunde.

³² Namin quenda se o sahn nunde cava che cahno se sahn dama nduco Dihvo vo. ³³ Cuahn che nda se nan che duche Cuete Ine Tin Tenahn ne, nahn yah se Dihvo vo dama nduco sahn nunde chahn. Ama se ne, quenah yah se lado tah cuaco ye, ne tama se lado tah cueh ye. ³⁴ Covah Dihvo vo:

—Chida man, cuenchahco ne yahn ihyan sih, te nde hua devano ye deh che redin ye.

Sandado chahn ne, din se sortear tino yahn ye, cha sahn quenda yah se che co yah se queri ama. ³⁵ Ihyan yan chahn ne, vatendi ye, rendihchero ye. Sahn intiyahn ne, riyon nan se Dihvo vo, ne rahn se:

—Tama ca ihyan ne, ndedevahn se. Ndete che sahn tih che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan iyehse ne, ¿dehco che hua ndedevahn man se sahn?

³⁶ Namin redin duche yahn sandado chahn ihyan, recah se vinagre, cuh ye, ³⁷ ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che di che rey yahn nación yahn Israel ne, cuendedevahn man di.

³⁸ Tin cruz ne, ndirun ndudo griego man, ndudo latín man, ndudo hebreo man, tuhca: “Nga Rey yahn nación yahn Israel.”

³⁹ Ama cha sahn nunde chahn che quenan yah se ne, riyon nan se ihyan, ne rahn se:

—Ndete a di ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense ne, cuendedevahn man di man, cuendedevahn nuhn man.

⁴⁰ Ate sahn che tama me ne, rahva se nduco vih, ne rahn se:

—Namin di, ¿a hua vah Dendiohs, andahre quenan yah nduhca che quenan yah ye? ⁴¹ Uvo ne, a redin yahn che rechuhrihn vo, te renehivo vo nunde yuhn vo. Ate ihyan cuh ne, nde ama nunde hua quendihco ye.

⁴² Tuhme rahn se ri se Dihvo vo:

—Cuahn che a va ne, rihquentiyon ne ne, cuenecahco ne u, ne conan vahino ne u.

⁴³ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Cuaco rahn ri di te nde a man ro cuh conen nducó vahchetero.

Nduhca che chih Dihvo vo Jesucristo

⁴⁴ Ura che a chi man yah ne, ama chi man nu-machahte iyehense nde nan rahco ino a chino, ⁴⁵ te chih yah. Tino che quendihco chete yaco chahte ne, nde, ndo o ndi. ⁴⁶ Tuhme cah Dihvo vo:

—Chida man, ndahcó chedave yahn tah ne.

Chihno rahn ye tihca ne, chih ye.

⁴⁷ Nducote ndihchero sahn ndinan yahn sandado che tihca chi ne, ndeva se yavenan Dendiohs, ne rahn se:

—Cuaco niyon te ihyan tih ne, metah nde ama nunde yahn ye.

⁴⁸ Nducoyaca ihyan che chenun ye min, ndihchero ye che tihca chi ne, yah ri ye, ne conahn ye, rahn ye ticua ye.

⁴⁹ Ate nducoyaca ihyan che a rendihche ye Dihvo vo man, ihyan ndahta che chinduco ye Dihvo vo nde estado yahn Galilea man ne, yahn no chahtendi ye, ndihchero ye che tihca chi.

⁵⁰ Ama ihyan yan Arimatea, estado yahn Judea, che duche ye José che nduco ye van ihyan ndinan yahn naci6n yahn Israel ne, ndah ihyan ye nan Dendiohs man, nan ihyan man. ⁵¹ Namin quenan rino ye che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ihyan min ne, hua chi dama ndudo yahn ye nduco combiero yahn ye, chih nunde se yahn Dihvo vo. ⁵² Chahn ihyan min nan Pilato, ne chica ye sahn che cah yune se che cuhche ye Dihvo vo. ⁵³ Tuhme chahn ye, ndedevah ye ihyan. Chahcotuma ye ama tino ihyan, ne chacondihte ye ihyan chete ama yayan ra, che ndindah nan ama yava. ⁵⁴ Ro min ne, víspera yahn ro yudo, a cuanan ro che rahte tuhno ihyan.

⁵⁵ Ihyan ndahta chahn che chica ye estado yahn Galilea nduco Dihvo vo ne, chahn nduco ye, ne ndihchero ye nan va yayan man, taca chacondihte ye Dihvo vo man.

⁵⁶ Cuahn che ndaconan ihyan ndahta chahn ne, ca ye yunedan man, nunedan man, ne nducote a canan ro che rahte tuhno ihyan ne, chahte tuhno ye nduhca che a va cade.

24

Ntuche Dihvo vo Jesucristo van tenahn

¹ Ama vatiyan dahca, ro che ndeva ndate ne, cuahn ihyan ndahta chahn nduco tama te o ihyan ndahta, quenda ye yunedan man, nunedan man, che a ndihcoyan ye. ² Cuahn che nda ye nan yayan me ne, ndihchero ye che a ndavi tu che ndechendih chende. ³ Chenda ye chete

yayan me, ate hua nt̄aça ye Dihvo vo. ⁴ Āma dihya ye chi che tihç̄a, ne numanahmin ne, aden̄an chin̄an ye o ángel, vatendi ye, chenun ye tino che āma diyahn. ⁵ Tuhme nde tahque dihya ihyan ndahta chahn chi, ne chendih ye, nde ametah nahn ndonihyon nan ye che vah ye. Rāhn ángel chahn nduco ye:

—¿Dehco che van tenahn renuhn nchuhn āma ihyan che quenduche ye? ⁶ Metah ye muhn, te a ntuche ye. Cuenecāhco nchuhn cuahn che nduco ca ne ihyan estado yahn Galilea, nduhç̄a che rāhn ye ri ye nchuhn: ⁷ “U che rinducó nducoyaça ihyan ne, va che necāh se u tāh sāhn nunde çava che nahn yah se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché.”

⁸ Tuhme nt̄a tin ihyan ndahta chahn che tihç̄a rāhn Dihvo vo. ⁹ Nd̄aça ye nan yayan me, conāhn ye, ne necāh cuande ye ihyan apóstol che ndichiāma chahn man, ihyan chenāhn che nduco ye man. ¹⁰ María yahn yan Magdala man, Juana man, María che chaco Jacobo man, nduco ihyan ndahta chenāhn chahn ne, a ihyan chahn che necāh cuande ye ihyan apóstol che tihç̄a chi. ¹¹ Ate ihyan apóstol chahn ne, hua chitahno ye, ne rāhco ye te co hua va cuaçco dave yahn ihyan ndahta chahn che tihç̄a rāhn ye.

¹² Tuhme necuan Pedro, cuahn ye rano ye nan yayan me. Nd̄a ye min ne, ndihchero ye che a deman tino che chacotuma Dihvo vo quendite min. Āma cuahn ino ye che tihç̄a, ne conāhn ye.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan o ihyan che cuahn ye yan Emaús

¹³ A ro min no ne, cuahn o ihyan chahn āma yan lihn che duche Emaús, ri tenduh ndichio dāhno che renda yan Jerusalén. ¹⁴ Numanahn che chenun yune ihyan chahn ne, rente ye nduco vih yahn nducuahn che chi. ¹⁵ Ura min nd̄a man Dihvo vo nan ihyan chahn, ne cuahn ye dāma nduco

vih. ¹⁶ Ate hua nchanan ihyan chahn ihyan, te a tihca va cade che hua nchanan ye ihyan. ¹⁷ Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿Deh che rente nchuhn van man ne nduco vih che ama ran ne ne?

¹⁸ Ama cha ihyan chahn che duche ye Cleofas ne, ndahconan ye:

—¿A deman ndih che tama yan cochi ne, che hua devano ne dehtenduh che chi yan Jerusalén ro kuh?

¹⁹ Tumerune Dihvo vo:

—¿Deh chi min ne?

Tuhme ndahconan ihyan chahn yahn ye:

—Ama ndeh nan dehtenduh chahno chi Jesús yahn yan Nazaret. Ihyan min ne, ama ihyan profeta che quenán cuma ye vederihquentiyon chahte nan Dendiohs man, nan ihyan man, che din ye vederihno man, chicuahn ye man. ²⁰ Chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man ne, chih nunde se yahn ye, ne necah se ihyan tah sahn che nahn yah se ihyan. ²¹ Nuhn ne, chenan ino nuhn che a ihyan min che ndedevahn ye ihyan nación yuhn vo, Israel. Man ne, a chi ino ro che chihno se ihyan. ²² Avane ne, ama rendedecadino nuhn, te ama o ihyan ndahta che chinduco ye nuhn ne, chahn ye nan yayan ura che chi dave, ²³ ate hua ntaca ye ihyan min chete yayan me. Cuahn che ndaconan ye ne, rahn ye te ndihchero ye ángel. Angel chahn ne, rahn ye te a ntuche ihyan min. ²⁴ Tuhme chahn ama o combiero yahn nuhn nan yayan me, ne ntaca ye nduhca che rahn ihyan ndahta chahn, ate hua ndihchero ye ihyan min.

²⁵ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—¿Ama tuntu nchuhn! ¿Taca che hua renahn ne nduhca che dirun ihyan profeta! ²⁶ ¿A ndiyu a nihnde cade che ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan

iyehnse ne, chuhrihn ye dehtenduh che tuhchan mañ, nda ye vahchetero mañ?

²⁷ Tuhme cañ cuande ye ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs, canañ ye nde che dirun Moisés mañ, che dirun nducoyaca ihyan profeta mañ, yahn nduhca che cuahno ye co.

²⁸ Nda ihyan chahn yañ lihn me, ne din ca Dihvo vo che nahn chuh dama ye, cañ ye tahque yahn ca. ²⁹ Ate din ihyan chahn fuerza ihyan che conan ye min, te a chi chino. Tuhme chenda ye chete vah, chinduco ye ihyan chahn. ³⁰ Ura che chahte ye, cheh vino ye ne, chetañ Dihvo vo pañ, necañ ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye, cañ ye ihyan chahn. ³¹ Ura min nchanañ ihyan chahn te a ihyan min che Dihvo vo, ne adenañ no chehnañ ihyan chahn ihyan. ³² Tuhme rañ ye nduco vih:

—¿A ndiyu yeno chedave yuhn vo numanahn che rente ye nduco vo mañ, ricuahn ye uvo Ndudo yahn Dendiohs mañ, cuahn yune?

³³ Ndetahno ndaconan ihyan chahn yañ Jerusalén, ne ntaça ye ihyan apóstol che ndichiama chahn che ndi dama ye nduco ihyan chenañ chahn. ³⁴ Ihyan che ndi dama ye min ne, rente ye vañ mañ ye nduco vih:

—Cuaco che ntuche Dihvo vo, te chihnde ro ye nañ Simón.

³⁵ Tuhme necañ cuande ihyan che o chahn nduhca che chahno ye chi cuahn yune mañ, nduhca che nchanañ ye Dihvo vo ura che ndeh ye pañ mañ.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nañ ihyan apóstol yahn ye

³⁶ Numanahn che rente ihyan chahn yahn dehtenduh che tihchan ne, adenañ chinañ ye Dihvo vo che nti ye mendahn. Rañ ye ri ye ihyan chahn:

—Dehve rahco nchuhn.

³⁷ Dihya ihyan chahn chi, rahco ye te co ama vaco ndihchero ye. ³⁸ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—¿Dehco che ama vah nchuhn man, ndeh rendedecadino ne man? ³⁹ Condiheche ne yahvetah man, cah man, te a u che ntí nan ne. Conahn tah ne u, ne condihche ne te va yute yahn man, va ine yahn man, ndiyu ama vaco nduhca che rendedecadino ne.

⁴⁰ Chihno rahn ye chemin ne, nahma ye yahvetah ye man, cah ye man, ihyan chahn. ⁴¹ Ate nducote ama cuahn ino ihyan chahn man, ama yeno ye man ne, nde ametah cotahno ye. Chemin che tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿A va deh che chuh vo muhn ne?

⁴² Tuhme cah ihyan chahn ama ndi yahca ndiyuche nduco ama ndi vaconedih yahn. ⁴³ Cheh ye man, chih ye man, nan ihyan chahn. ⁴⁴ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuahn che nduco ca nchuhn ne, a te cuandé nchuhn te va che conahn nducuahn che nihnde cade che cuahno có, nduhca che a ndirun nan ley che dirun Moisés man, nduhca che dirun ihyan profeta man, nduhca che ndirun nan libro yahn Salmo man.

⁴⁵ Tuhme din Dihvo vo che chenahn ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs, ⁴⁶ ne rahn ye:

—A tihca va che conahn nducó nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs. U che a va cade che chí, ndedevahn ihyan iyehse ne, a tihca nihnde cade che cahno se u nduhca a chi. Namin a nihnde cade che cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn. ⁴⁷ Va che dechuh ihyan, cuahndudo ye muhn yan Jerusalén man, nde nducuahn nación man, che nto ino ihyan nunde yahn ye cava che nchahco Dendiohs yahn ye. ⁴⁸ A nchuhn che ndihchero ne nducuahn dehtenduh che tihca chinahn, ne va che cuahndudo ne. ⁴⁹ Condiheche nchuhn. Nduhca che a te Chidá ndudo yahn ye ne, u dechuh Vaco Ndah yahn ye, conun

nchuhn. Cuahtenan rino nchuhn muhn yañ Jerusalén nde nda ro che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye.

Conda Dihvo vo Jesucristo vahchetero

⁵⁰ Cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn nde yañ Betania. Chenihyon tãh ye, ne chica ye Dendiohs cava ihyan chahn. ⁵¹ Tuhme chica ye min, ne conda ye vahchetero. ⁵² Ndeva ihyan chahn yavenã Dihvo vo, ne conãhn ye yañ Jerusalén, ama yeno ye. ⁵³ Min chete yaço chahtenun ye ro ro, rendeva ye yavenã Dendiohs numacuahn vedeyeno. Tihca chi.

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila

New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 17 Oct 2021

6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe